PLANUL STRATEGIC DE DEZVOLTARE
A COMUNEI MARCA
JUDEȚUL SĂLAJ

2016-2020

Fundația CAMPP Cluj-Napoca

Cuprins

CAPITOLUL I. CADRUL GENERAL 4

1.1 Istoric 4

1.2 Cadrul fizico-geografic 5

1.3 Fișa de prezentare a comunei 6

1.4 Date și sinteze 11

1.4.1 Infrastructura de transport 11

1.4.2 Utilități 12

1.4.3 Nivelul de dezvoltare 13

1.4.4 Societate civilă, sector asociativ, participare comunitară 14

1.5 Analiza principalilor indicatori locali 15

1.5.1.Sumar 15

1.5.2.Demografie 15

1.5.3 Educație 24

1.5.4 Sănătate și asistență socială 26

1.5.5 Administrație publică și capacitate administrativă 27

1.5.6 Cultură 28

1.5.7 Turism 28

CAPITOLUL II. ANALIZA CADRULUI STRATEGIC 29

2.1 Cadrul strategic la nivel european 30

2.2 Cadrul strategic la nivel național 36

2.3 Cadrul strategic la nivel regional 71

2.4 Cadrul strategic la nivel județean 78

2.5 Cadrul strategic la nivel local/ Concluziile analizei strategiilor anterioare 91

2.6 Proiecte de investiții publice 95

CAPITOLUL III. ELABORAREA PLANULUI STRATEGIC DE DEZVOLTARE AL COMUNEI MARCA 96

3.1 Analiza economică 96

3.1.1. Context 96
3.1.2 Forța de muncă 98
3.1.3. Analiza bugetului local 101
3.2 Cercetare vizând analiza calității vieții în comuna Marca 105
3.2.1 Metodologia cercetării 106
3.2.2 Interpretarea datelor 107
3.2.3 Perspective generale asupra nivelului de trai 112
3.2.4 Servicii publice și indicatori ai calității vieții 116
3.2.5 Activitatea administrației publice locale 130
3.2.6 Concluzii 132
3.3 Analiza calitativă preliminară 133
3.4 Analiza SWOT- comuna Marca 136
3.5 Profilul strategic al comunei Marca 154
3.5.1 Probleme strategice 154
3.5.2 Factorii strategici cheie 156
3.5.3 Dezvoltarea viziunii comunei Marca 157
3.5.4 Identificarea avantajelor comparative și competitive 158
3.5.5. Opțiuni strategice 159
3.6. Dezvoltarea planurilor operaționale la nivelul comunității 162

CAPITOLUL I. CADRUL GENERAL

1.1 Istoric

Prima atestare documentară a aşezării Marca datează din 1241, când a fost instalată o garnizoană militară pentru apărarea graniţelor ce despărţea Transilvania de Regatul Ungar. Datorită tradiţiei de centru militar şi condiţiilor geografice prielnice satul se dezvoltă destul de repede ca număr de locuitori, dar şi din punct de vedere economic. (Pop, Manuscris nepublicat)

Mai târziu îl întâlnim sub următoarele denumiri: Markus în 1314, Scek în 1327; Markusy în 1343; Marka, Szek în 1479; Szikul în 1733; Szék în 1750; Márkaszek în 1760-1762; Markuszik, Markasziku în 1828; Márkaszek, Markasic în 1854 şi Marca în 1930 respectiv 1966. (Chende-Roman, 2006: 203).

Satul Marca-Hută (Boiovschi). Satul a fost întemeiat între anii 1905-1906 de familii de slovaci veniţi din satele Valea Târnei şi Socet aparţinând comunei Şinteu. Localitatea Marca-Hută înainte de aşezarea familiilor slovace era acoperită cu păduri. Această pădure a fost defrişată, iar slovacii au primit loturi de pământ pentru a scoate rădăcinile copacilor şi a tranforma teritoriul în terenuri agricole. Satul la început a aparţinut comunei Ip şi a fost numit Ip 2 sau Boiovschi, iar dupa 1918 localitatea a fost ataşată la Marca. Această localitate a fost înfiinţată de 41 de familii. Locuitorii care au pus bazele acestui sat erau tineri, cu vârste cuprinse între 20 şi 30 de ani. Mai mult decât atât acest sat a mai fost fondată şi de imigranţi din Slovacia. Ocupaţia lor principală a fost agricultura şi creşterea animalelor. Ei cultivau si cultivă în continuare cartofi şi secară. După sosirea lor au cumpărat vaci şi boi pe care le foloseau şi la munca în agricultură. O problemă importantă o resprezintă mişcările populaţiei din sat. După 15-20 de ani de la fondarea satului, familiile s-au înmulţit şi terenurile nu mai puteau asigura necesarul de trai, astfel unele familii au emigrat în Brazilia, altele în regiunile dintre Cehia şi Austria. (Bejinariu, 2009: 18-21)

Satul Porţ este atestat documentar în anul 1477, sub denumirea de Porczallya, apoi îl găsim sub următoarele denumiri: Porc în 1547; Porczallÿa în 1533; Portsallya în 1649; Portz în 1835; Porczu în 1850; Porcz sau Porţ în 1854 şi Porţ în 1930 respectiv 1966. (Chende-Roman, 2006: 236)

Satul dispune de căi de comunicaţii feroviare şi rutiere foarte bune încă din perioada interbelică, ca urmare prin acest sat trecea trenul şi autobuzele. Stratul superficial de sol a satului este unul argilos, potrivit pentru culturile agricole. În perioada interbelică satul Porţ

aparţinea de notariatul din Leşmir, dar avea Primărie prorprie şi post de jandarmi. Domeniul în care locuitorii munceau era agricultura, însă faţă de satele din jur, mulţi lucrau şi la C.F.R., ceea ce a adus la o creştere economică. Locuitorii aveau proprietăţi mai mari faţă de cei din Marca mergând chiar pănâ la 15 hectare. Din aceste motive locuitorii din Porţ aveau o situaţie economică mai ridicată decât celălalte sate din jur. (Bejinariu, 2009: 14-16)

Satul Leşmir este atestat documentar în anul 1213 sub denumirea de Nesmer sau Nezmer, apoi denumirea localităţii a evoluat astfel: villa Nechemer în 1214; Lechemer în 1318; Olah Lechÿmer în 1423; Lethmer în 1460; Kyslechemer în 1493; Lychmyr în 1496; Letsmer în 1533; Lechmÿr în 1553; Leczmer în 1605; Lecmer în 1692; Lecsmér sau Lesmer în 1850 şi Leşmir în 1930 respectiv 1966. (Chende-Roman, 2006: 197)

Satul Şumal este atestat documentar în anul 1452 sub denumirea de Somal, urmată apoi de următoarele denumiri: Sommal în 1459, Sommaly în 1546, Somály în 1656, Somaj în 1713, Sommaly în 1795, Somály sau Sumalu în 1850, Sommály sau Şumal în 1854 şi Şumal în 1930 respectiv 1966 (Chende-Roman, 2006: 277).

Așadar din punct de vedere administrativ comuna are în componența sa în prezent cinci sate: Marca (sat de reşedinţă de comună), Marca- Hută, Porţ, Leşmir și Șumal.

1.2 Cadrul fizico-geografic

Comuna Marca se situează la limita vestică a județului Sălaj, pe valea Barcăului, întinzându-se pe o distanţă de aproape 15 kilometri. În partea vestică comuna se învecinează cu județul Bihor, în partea de nord şi nord-est cu comuna Ip, iar în partea de sud şi sud-est cu comuna Halmăşd. Cel mai apropiat oraş de comună este Șimleul Silvaniei la 15 kilometri, iar față de reședința de județ comuna se aflp la 54 de kilometri.

Comuna este localizată în zona Dealurilor Silvaniei, pe de-o parte și de alta a râului Barcău și se întinde pe o suprafață de 4.837 hectare.

Relieful comunei este format din dealuri și piemonturi joase, nedepășind 800 m altitudine. Comuna se încadrează în unitatea morfologică a bazinului Silvaniei sau depresiunea centrală a Silvaniei, ce este formată datorită mișcărilor tectonice.

Din punct de vedere hidorgrafic, comuna se află în bazinul râului Barcău ce traversează comuna și are ca și afluenți principali valea Mărcuia și valea Răstvaca. Lunca cea mai dezvoltată este cea a Barcăului, ce are aproximativ 2-3 kilometri, aceasta având numeroase albii părăsite.

Teritoriul comunei se caracterizează printr-un climat transcarpatic continental, cu precipitaţii 700-800 mm medie anuală. Temperatura medie anuală este 6-8˚C, cu temperaturi medii lunare de -1°C - 3°C în ianuarie şi peste 16°C în iulie.

La sfârşitul anilor 1950 s-a descoperit că subsolul comunei dispune de însemnate zăcăminte de petrol puse în valoare prin exploatările din partea nordică a comunei şi anume Leşmir şi Şumal. Zăcămintele sunt cantonate în sedimentarul depresiunii Suplacu de Barcău sub forma unor lentile de nisipuri impregnate cu petrol. Vecinătatea Suplacului de Barcău (aparţine de jud. Bihor, la 4km de comună) a adus alte oportunităţi, aici fiind sediul firmei Petrom (Schela de foraj și extracție), actualul OMV Petrom, precum şi fosta Rafinărie Crişana. De asemenea în partea sud-estică a satului Leşmir se exploatează nisipurile bituminoase. În defileul Barcăului de la Marca se exploatează micaşisturi (o rocă metamorfică dură, ce se poate folosi pentru fundaţii şi construirea drumurilor), nispuri şi pietrişuri. La Ip și Valea Cerului sunt zăcăminte de cărbune, exploatate până în ultimii ani.

1.3 Fişa de prezentare a comunei

DATE GENERALE

Comuna	Marca
Județul	Sălaj
Teritoriul administrativ-suprafața	4837 ha
Localități aparținătoare	Marca (sat de reşedinţă), Marca-Hută, Porţ, Leşmir, Şumal
Adresa Consiliului Local	Com. Marca, sat. Marca, nr. 137
Primar	Şumălan Ioan
Distanța până la reședința de județ	54 km

SITUAȚIA FUNCIARĂ

Suprafața	**Ha**	**%**
Suprafața totală	4892	**100**
Suprafața agricolă după modul de folosință	3318	**67,82**
Suprafața arabilă	1925	58,01

Suprafața-pășuni	903	27,21
Suprafața-fânețe	467	14,07
Suprafaţa-vii	23	0,69
Suprafața neagricolă	1574	**32,17**
Suprafața-ape și stuf	36	2,28
Suprafața-căi de comunicații	121	7,68
Suprafața-curți și clădiri	217	13,79
Suprafața-vegetație forestieră	1100	69,89
Suprafața-teren neproductiv	100	6,35

SITUAȚIA DEMOGRAFICĂ

SITUAȚIA DEMOGRAFICĂ	NAȚIONALITĂȚI
Populația totală: 2716	Români: 77.2%
Femei: 1360	Maghiari: 15.8%
Bărbați: 1356	Rromi: 4%
Populație ocupată:	Alte etnii: 1%

UTILITĂȚI

Rețea alimentare energie electrică: Sistemul Energetic Național
Rețea alimentare apă potabilă- Da
Rețea canalizare-Nu
Stație de epurare- Nu
Rețea alimentare cu gaz- Nu
Căi de acces- DN 19B, DC 92, DC 93, DC 95, CFR- Șimleu Silvaniei-Săcuieni-Bihor-Oradea
Telefonie fixă- Telekom Romania Communications SA
Telefonie mobilă- Telekom, Orange, Vodafone
Acces internet, prin operatorul de telefonie mobilă și fixă- RDS&RCS
Sistem de transport în comun- Operatori privați
Colectarea deșeurilor- operator privat- Ave Sălaj Ecoserv. SRL

SPECIFIC LOCAL

Relief: Deluros
Ape curgătoare: Râul Barcău
Resurse naturale: Zăcăminte de petrol, nisipuri, țisturi cristaline, gnaise
Altitudinea maximă:
Surse de poluare: exploatările de petrol
Monumente istorice şi de arhitectură: Biserica de lemn ”Înălțarea Domnului” din satul Porț, ruinele cetății dacice ”Cetatea Marca”, ”Defileul Barcăului”, ”Monumentul eroilor”.

CADRUL DEMOGRAFIC (SOCIO-DEMOGRAFIC)

NUMĂR LOCUITORI ȘI GOSPODĂRII PE LOCALITĂȚI (Recensământul din 2011)

Localitatea	**Total locuitori**	**Număr gospodării**	**Locuitori ce revin la o gospodărie**
Marca	1273	451	2,82
Leşmir	425	169	2,51
Marca- Hută	21	8	2,62
Porţ	278	97	2,86
Şumal	543	202	2,68

EVOLUȚIA POPULAȚIEI. STRUCTURA ETNICĂ

Recensământul		**Structura etnică**			
Anul	**Populația**	**Români**	**Maghiari**	**Rromi**	**Alte etnii**
1930	3000	2365	522	37	76
1956	3759	2752	606	43	358
1966	4044	2962	680	49	353
1977	3800	2809	625	93	273
1992	3072	2367	416	120	169
2002	2966	2282	398	189	96
2011	2542	2080	363	11	43

Confesiuni:

Ortodoxă: 50,90 %

Reformată: 10,70%

Romano-catolică: 2,28 %

Greco-catolică: 21,91 %

Penticostală: 0,74 %

Baptistă: 10,50 %

Neoprotestantă: 0,94%

Natalitatea:

Perioada 1999-2014: medie/an: 29,73

Mortalitatea:

Perioada 1999-2014: Medie/an: 42.38

Sporul natural: Negativ- -12,37

Forța de muncă. Populația ocupată: 1179 persoane

Activități de tip industrial și de construcții:

Specificația	**Total**	**Agricultură**	**Industrie, transporturi**	**Comerț**	**Servicii**
Societăți comerciale	0	0	2	10	0
Pers. Fizice autorizate	25	25	0	0	0

Activități agricole și zootehnice:

Specificare	**Suprafața în ha**	**Suprafața în % din total**
Suprafața totală, din care:	**4892**	**100**
Teren agricol, din care	**3318**	**67,82**
-teren arabil	**1925**	**58,01**
-pășuni	**903**	**27,21**

-fânațe	**467**	**14,07**
-livezi	**-** **23**	**-** **0,69**
Păduri	**1100**	**22,48**
Alte terenuri, din care:	**474**	**9,68**
-construcții	**217**	**45,78**
-ape	**36**	**7,59**
-terenuri neproductive	**100**	**21,09**
-drumuri	**121**	**25,52**

Efectivele de animale existente în com. Marca:

-Taurine total:	562
-din care vaci și bivolițe:	390
-Porcine total:	1314
-din care scroafe:	70
-Ovine total:	2244
-din care oi mame:	1630
-Păsări total:	10.000
-din care găini ouătoare:	8.000

Producția de la animale:

Anul 2014	UM Cantitatea
Producția de carne (sacrificări)-	t 112
Producția de lapte de vacă și bivoliță-	hl 9360
Producția de lână-	t - Nu se valorifica deoarece costa 1,5 lei productia de lana /oaie, iar cost tunsului /3,5 lei/ oaie
Producția de ouă	MII/buc/an ~ 240

Sistemul educațional:

Nr. de unități de învățământ (pe sate)- 6

Structura personalului din sistemul de învățământ

- personal didactic: 21 persoane

- personal auxiliar: 1persoană

- personal didactic în invățământul preșcolar: 5 persoane

- personal didactic în învățământul primar: 7 persoane

- personal didactic în învățământul gimnazial: 9 persoane

Structura elevilor din sistemul educațional al comunei Marca

- elevi înscrişi: 250

- elevi înscrişi în învățământul primar: 104

- elevi înscrişi în învățământul gimnazial: 69

- elevi înscrişi în învăţământul preşcolar: 77

Sistemul sanitar

-medici familie- 1

1.4 Date și sinteze

1.4.1 Infrastructura de transport

Comuna Marca este racordată la rețeaua de transport prin intermediul DN 19B Nușfalău-Săcuieni. Acest drum este în stare bună, cu o bandă pe sens, întinzându-se pe o lungime de 56.245 km.

Cel mai apropiat oraș față de comuna Marca este Șimleul Silvianiei aflat la 25 kilometri. Municipiul reședință de județ se află la 54 kilometri distanță față de comună, iar municipiul Oradea se află la 85 kilometri distanță.

Drumul comunal DC 93 Marca-Porț asigură legătura dintre comuna reședință și satul aparținător și are o distanță de 800 m lungime. Drumul comunal DC 92 Porț-Balc, asigură legătura dintre două sate, având o lungime de 12 km.

Drumul comunal DC 95 Marca-Marca Hută, asigură legătura dintre comuna reședință și satul aparținător, acesta fiind neasfaltat (drum de pământ), având o lungime de 7 km.

Suprafața totală a comunei ocupată de căi rutiere este de 47,02 ha, din care 17.46 ha se regăsesc pe teritoriul comunei Marca, 11.64 ha se regăsesc pe teritoriul satului Leşmir, 4.20 ha se regăsesc pe teritoriul satului Marca-Hută, 5.43 ha se regăsesc pe teritoriul satului Porț, iar 8.29 ha se regăsesc pe teritoriul satului Șumal.

Tronsonul de autostradă Suplacul de Barcău- Borș începe practic de pe teritoriul comunei Marca. Racordarea la autostrada Transilvania din drumul național DN19 B, se va face la Nușfalău la o distanță de 14 km, dar este probabilă o racordare a comunei și de la o distanță mai mică.

Transportul feroviar este asigurat prin calea ferată Șimleu Silvaniei-Săcuieni Bihor-Oradea, stația CFR cea mai apropiată aflându-se la Suplacu de Barcău, la cca. 7 km.

Nr. crt.	Drumul	Traseul	Starea drumului
1	DN 19 B	Zalău-Oradea	Asfaltat
2	DC 93	Marca-Porț	În curs de modernizare
3	DC 92	Porț-Balc	În curs de modernizare
4	DC 95	Marca-Marca-Hută	Drum de pământ

Tabelul 1: *Starea drumurilor din comună, pe categorii.*

1.4.2 Utilități

Pe teritoriul comunei nu există un sistem de alimentare cu apă, însă lucrările în ceea ce privește furnizarea apei potabile au fost demarate în mai multe sate din comună. De asemenea, nu există deocamdată nici racordarea la canalizare, lucrările în ceea ce o privește vor fi demarate în curând.

Comuna Marca este alimentată cu energie electrică de la Sistemul Energetic Naţional. Alimentarea cu energie electrică a comunei Marca este realizată într-un procent de 100%, existând solicitări de extindere odată cu extinderea intravilanului localităților. Există o reţea corespunzătoare de iluminat public, cu corpuri de iluminat public la distanţe de luminozitate potrivite.

Un procent de aproape 100% din locuințe utilizează buteliile de aragaz, în comună neexistând o rețea de alimentare cu gaze naturale.

Telefonia fixă la instituțiile publice și la o parte din populație este asigurată prin Telekom Romania Communications SA, iar telefonia mobilă este asigurată de principalii operatori precum Telekom, Orange, Vodafone.

Internetul este furnizat la instituțiile publice și la o parte din populație prin RDS RCS, dar și prin ceilalți operatori privați.

Serviciul de televiziune prin cablu este furnizat de firma RDS RCS.

Serviciul de *salubrizare* se asigură prin prestatorul de servicii Ave Sălaj Ecoserv. SRL.

1.4.3 Nivelul de dezvoltare

Indicele dezvoltării sociale a localităților (IDSL) este aplicabil și pentru comune și pentru orașe. Indicele are valori calculate pentru toate comunele și orașele țării la nivelul anului 2008. Acest indice poate fi utilizat și pentru stratificarea localităților în funcție de nivelul de dezvoltare în eșantioanele naționale. Conform acestei startificări, în județul Sălaj există 5 comune dezvoltate (Sărmășag, Nușfalău, Crișeni, Bocșa și Pericei), 27 de comune cu dezvoltare medie și 24 de comune sărace[1]. Comuna Marca cu un scor de 53 se află în rândul comunelor mediu dezvoltate.

Indicele local al dezvoltării umane (ILDU) este un indice compozit, dezvoltat pe ideea Indexului Dezvoltării Umane (Națiunile Unite), de către sociologul Dumitru Sandu, pentru aproape toate unitățile administrativ teritoriale din țară. Acest indice compozit include patru aspecte ale dezvoltării umane: capital uman (nivelul de educație a populației), capitalul de sănătate (speranța de viață la naștere), capitalul vital (vârsta medie a populației adulte de cel puțin 18 ani) și capitalul material (suprafața locuibilă/casă) și consumul de gaze de la nivel de localitate, raportat la populație.

Comparativ cu celelalte comne din județul Sălaj, comuna Marca

	Marca	Rural județean	Almașu	Lozna	Treznea	Dragu
ILDU 2011	**60.5**	**51.9**	46.62%	45.31%	55.09%	34.79%
ILDU 2002	**46.95**	**40**	31.63%	36.44%	45.04%	24.76%

[1] sursa:https://sites.google.com/site/dumitrusandu/bazededate

Tabelul 2: *Evoluția ILDU pentru comuna Marca în comparație cu alte comune din județ*

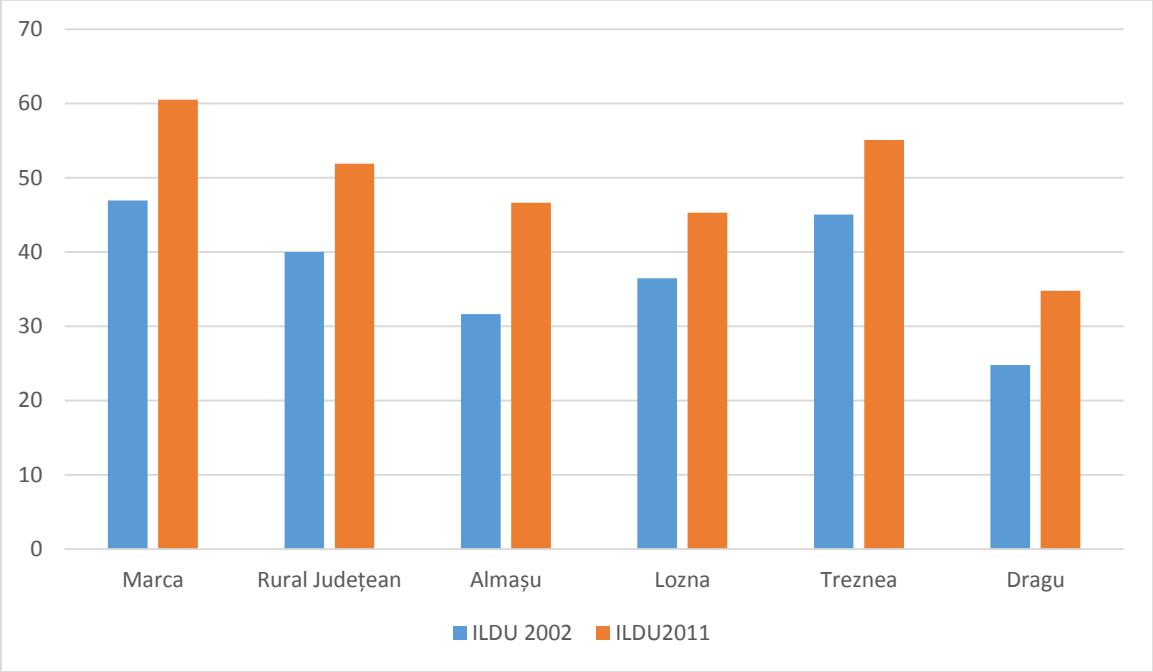

Figura 1: *ILDU pentru anii 2002 şi 2011 comparativ cu alte comune*

1.4.4 Societate civilă, sector asociativ, participare comunitară

La nivelul comunei există o asociație a crescătorilor de bovine, ovine, caprine și porcine, în cadrul căreia există mai mulți asociați săteni.

În comuna Marca se remarcă un nivel ridicat de toleranță etnică și religioasă, ca fenomen rezistent în timp. Este relevant evenimentul din anul 1940 când preotul reformat din Leșmir împreună cu primarul au ieșit în fața trupelor maghiare și au apărat populația românească, spunând că dacă va fi un masacru va trebui să înceapă cu ei.

Marca este o comună multietnică și multiculturală și multiconfesională, cu un pronunțat nivel de toleranță și înțelegere. În comună conviețuiesc români, maghiari slovaci, romi, evrei. Comunitatea evreiască a fost importantă aici. În comună se cunosc trei cimitire evreiești cu pietre funerare specifice. În prezent, o supraviețuitoare a Holocaustului, Eva Mozes Kor, care a marcat cu șase pietre memoria membrilor dispăruți ai familiei ei, încearcă împreună cu autoritățile locale o reconectare a comuei cu comunitatea evreiască ce procine din aceste locuri. Dealtfel, un studiu (C. Burghele ș.a.) arată că pe traseul viitoarei autostrăzi Transilvania, comuna Marca prezintă cea mai mare diversitate etnică, religioasă și culturală.

1.5 Analiza principalilor indicatori locali

1.5.1.Sumar

Analiza datelor statistice majore privind comuna Marca este un prim pas pentru a înțelege problemele sistemice cu care se confruntă comunitatea, dar și oportunitățile pe care aceasta le are pentru a se dezvolta. Analiza vizează dimensiunea demografică, educațională, de sănătate, administrativă, evidențiind principalele trenduri privind fiecare dintre acestea.

1.5.2.Demografie

a. Evoluția demografică

Înaintea prezentării situației privind evoluția populației comunei, este necesară clarificarea conceptului de populație. Așa cum se poate observa și în fișa statistică a fiecărei localități, datele privind populația sunt prezentate pentru populația legală și populația stabilă. Populația legală este cea cu domiciliul în unitatea administrativă analizată. Populația stabilă reprezintă totalul persoanelor cu domiciliul în comună și se calculează pe baza datelor puse la dispoziție de către Direcția Județeană de Evidență a Populației. Populația stabilă se calculează pornind de la populația stabilă de la recensământ la care, în fiecare dintre anii din recensăminte, se adaugă născuții și se scad decedații, migrația externă fiind într-o oarecare măsură omisă, deoarece nu se iau în calcul decât schimbările de domiciliu (adică practic de cetățenie). În studii și analize se preferă utilizarea populației stabile, fiind considerată mai apropiată de populația de facto a zonei, deoarece nu include persoanele cu domiciliul formal în localitatea respectivă, dar plecate pentru o perioadă mai mare de timp (mai mare de un an). Sunt incluse însă persoanele cu domiciliul legal în altă localitate, dar care locuiesc (au reședința) de fapt în localitatea evaluată/analizată. Evoluția populației comunei în perioada 2005-2015 se prezintă astfel:

An	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Populație	3043	3009	2968	2931	2906	2875	2860	2820	2831	2777	2737

Tabelul 3: *Evoluția populației în intervalul 2005-2015. Sursa: date INS*

Din tabelul de mai sus se poate observa o scpdere constantă a populației în perioada de referință 2005-2015, populația având o tendință de ușoară scădere de la un an la altul.

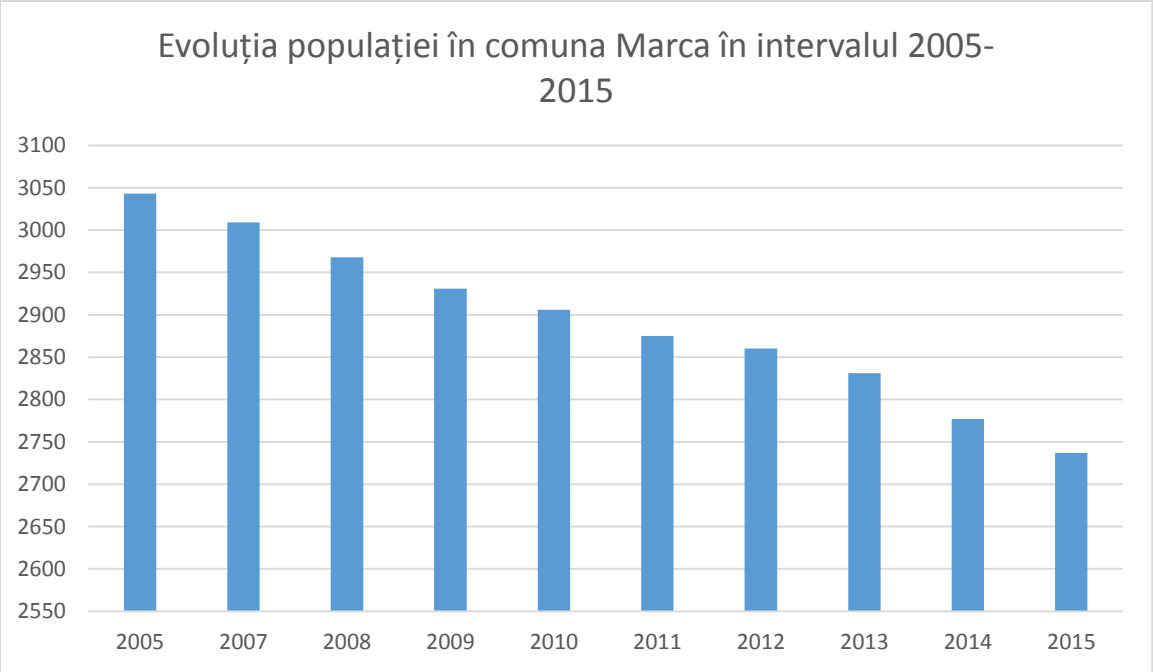

Figura 2: *Reprezentare grafică a evoluției populației în comuna Marca în intervalul 2003-2014. Sursa: date INS*

b. Îmbătrânirea populației

În anul 2015 populația comunei era de 2737 de locuitori cu domiciliul stabil, din care 1372 bărbați și 1365 femei. Se constată un număr semnificativ al populației între 40 și 44 de ani, ceea ce poate fi venefic pe termen mediu, evoluția aceasta semnificând o menținere a competitivității în privința populației în vârstă de muncă, dar și un consum mai ridicat, însă per total forța de muncă activă există și va putea asigura pe viitor dezvoltarea comunei și atragerea investitorilor.

Vârsta	**Bărbați**	**Femei**
0- 4 ani	65	68
5- 9 ani	74	70
10-14 ani	88	72
15-19 ani	113	94
20-24 ani	116	87
25-29 ani	82	72
30-34 ani	66	63
35-39 ani	92	103
40-44 ani	133	117

45-49 ani	141	99
50-54 ani	94	68
55-59 ani	79	67
60-64 ani	46	67
65-69 ani	51	72
70-74 ani	48	84
75-79 ani	43	84
80-84 ani	32	53
85 ani si peste	9	25

Tabelul 4: *Populația pe categorii de vârstă, în funcție de sex. Sursa: INS*

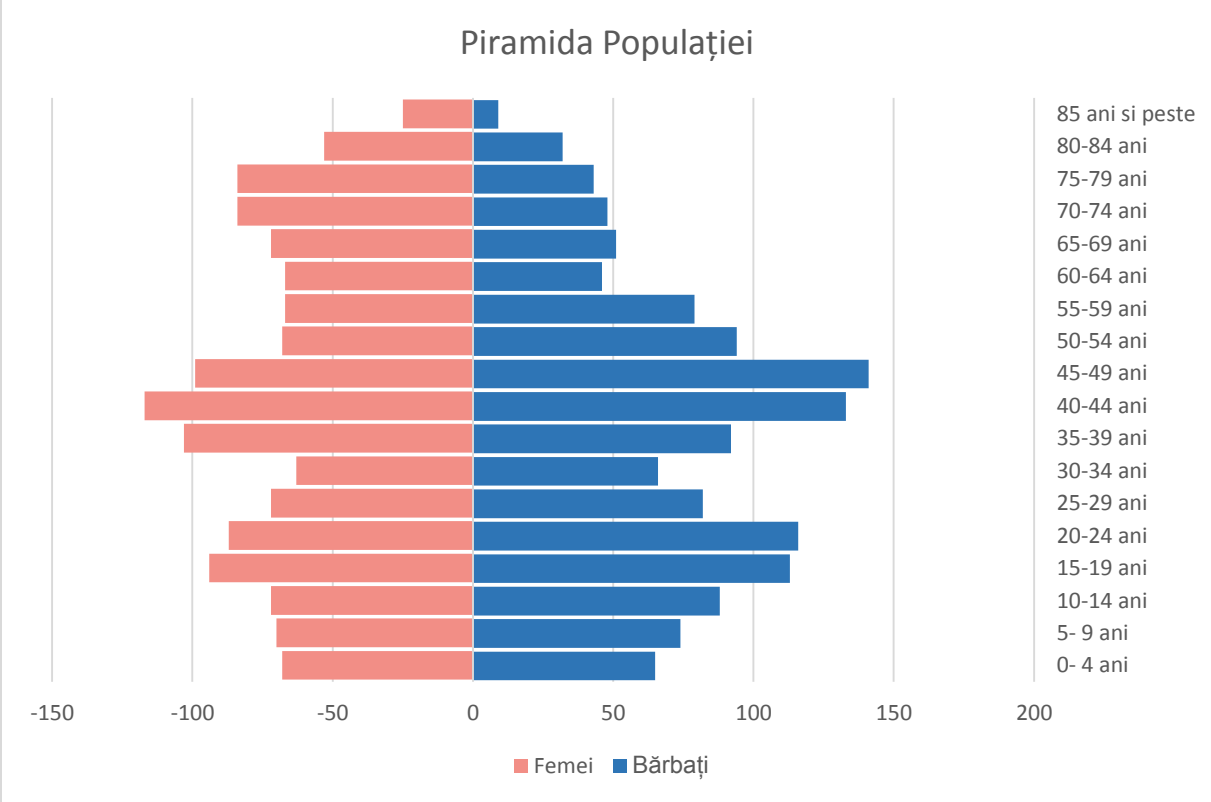

Figura 3: *Piramida populației din comuna Marca, 2015, calcule proprii pe baza datelor INS*

Analizând piramida demografică se poate constata o pondere însemnată a populației din grupa de vârstă 40-50 de ani și o scădere accentuată a populației din intervalele 0-14 ai și 25-35 de ani.

Migrația constituie un element important în ceea ce privește creșterea și descreșterea demografică. Nivelul migrației se măsoară cu ajutorul ratei sporului migratoriu care reprezintă diferența dintre stabiliri și plecări raportată la 1000 de locuitori. Pentru comuna Marca putem

observa valori negative pe parcursul tuturor anilor de referință analizați. Raportându-ne la întreaga perioadă, putem observa o tendință de mișcare în sensul diminuării sporului migratoriu negativ.

Pentru o mai bună înțelegere a fenomenului s-a folosit o comparare a valorilor medii între anii de referință pentru 5 comune din județul Sălaj, media județului și media pe rural județean, datele fiind similare. Comuna Marca se situează peste media județeană și cea rural județeană, media comunei fiind cea mai ridicată dintre comunele analizate. Valoarea este negativă pentru toate comunele analizate, excepție făcând comuna Treznea, unde întâlnim o valoare pozitivă. Valoarea negativă prezentă la majoritatea comunelor analizată relevă existența unei tendințe generale la nivelul întregului județ de migrare dinspre rural spre urban.

	Marca	Almașu	Dragu	Lozna	Treznea	Județul Sălaj	**Rural județean**
Rata sporului migratoriu 2005-2015	**-15,87**	-9.04	-1	-6.22	6.54	-7.43	**-6.24**

Tabelul 5: *Rata sporului migratoriu, comparație. Sursa: calcule proprii din baza INS*

O altă caracteristică demografică importantă este reprezentată de populația stabilă în funcție de confesiunea religioasă. Conform datelor înregistrate în urma ultimului recensământ din 2011 se reflectă următoarele confesiuni reprezentative: cultul ortodox reprezintă 50,9% (1294) din populația totală, acesta fiind urmat de cultul greco-catolic, care reprezintă 21,91% (557 persoane) din totalul populației, însumate cele două culte acoperind aproximativ 72,81% din totalul populației. Cultele următoare au o reprezentare de 27,18%, după cum urmează: cultul reformat are o pondere de 10,7% (272 persoane), cultul baptist se întâlnește într-un procent de 10,5% (267 persoane) din totalul populației, cultul romano-catolic este întâlnit într-o proporție de 2,28% (58 persoane), cultul penticostal reprezintă o pondere de 0,74% (19 persoane) din totalul populației, cultul creștinilor după Evanghelie reprezintă o pondere de 0,62% (16 persoane) din totalul populației, iar cei din cultul Martorii lui Iehova reprezintă 0,31% (8 persoane) din totalul populației. Despre 1,92% (49 persoane) informația despre această caracteristică este indisponibilă.

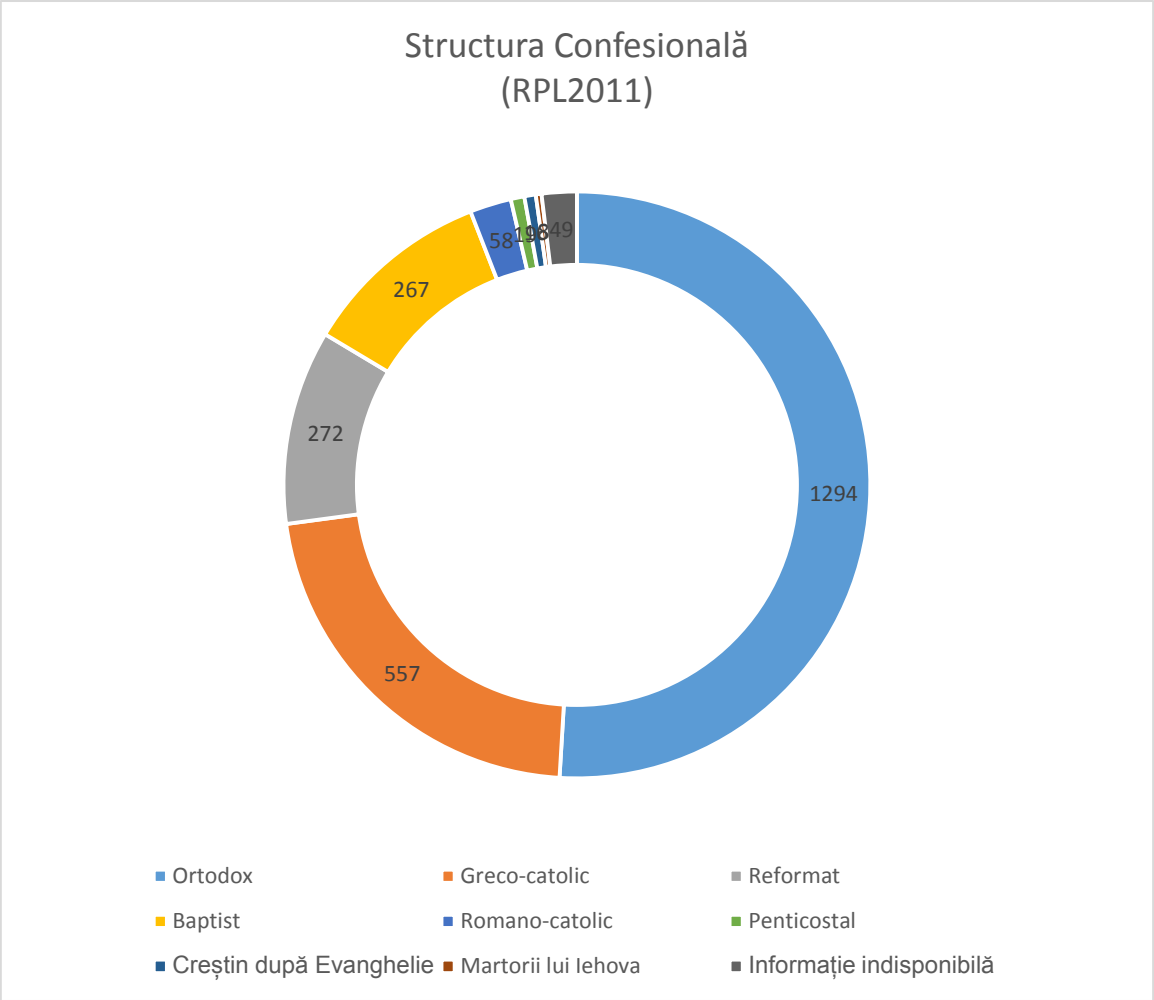

Figura 5: *Ponderea populaţiei după confesiuni. Sursa: Recensământul din 2011*

Referitor la structura populației în funcție de etnia declarată cu ocazia recensământului din 2011, comuna Marca se prezintă cu o stuctură etnică simplă, formată din 4 categorii de etnii. Cetățenii de etnie română reprezintă majoritatea din totalul populației 75,72% (1925 persoane), etnia maghiară reprezentând 13,76% (350 persoane) din totalul populației, fiind urmată de persoanele de etnie romă, care reprezintă 6,56% (167 persoane) din totalul populației. O minoritate de 1,92% (49 persoane) este reprezentată de etnia slovacă. Despre 0,19% (50 persoane) din totalul populației informația în ceea ce privește etnia este indisponibilă.

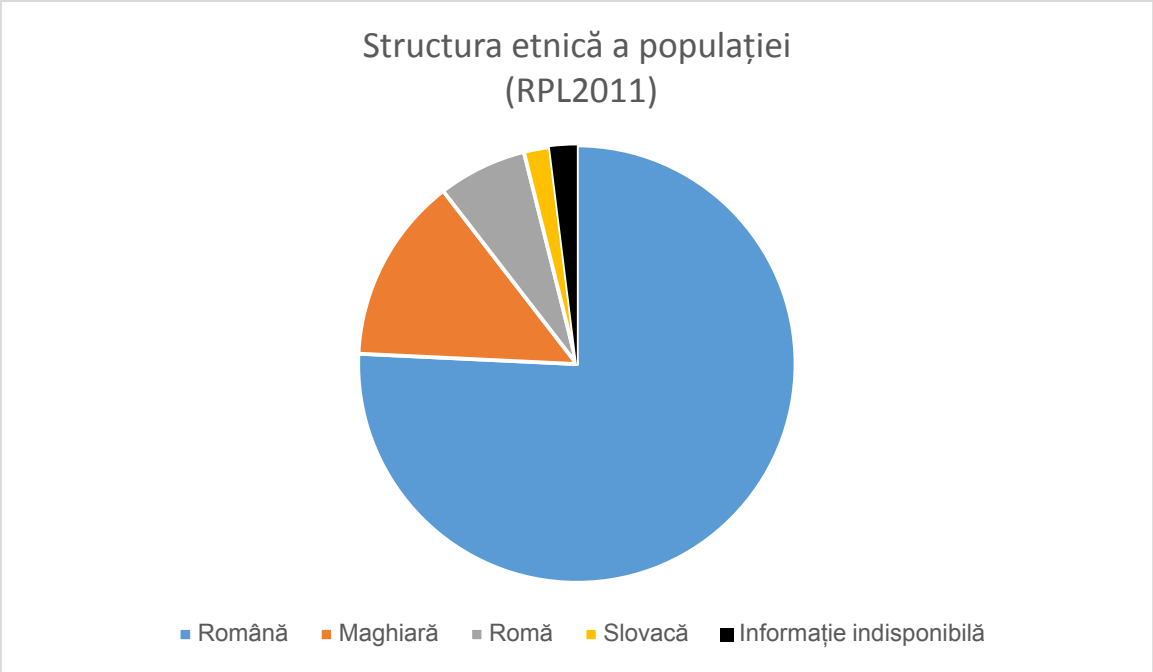

Figura 6: *Ponderea populației după etnii*

c. Natalitate și mortalitate

Pentru a analiza în mod adecvat demografia comunei din punct de vedere al natalității și mortalității, precum și a sporului natural, vom începe prin a defini termenii cheie:

-natalitatea reprezintă un indice rezultat din raportarea nou-născuților vii la mia de locuitori într-o anumită perioadă de timp și care indică frecvența nașterilor în cadrul unei populații date;

-mortalitatea este un indice rezultat din raportarea numărului de decese dintr-o populație, la o mie de locuitori, pe un anumit teritoriu;

-sporul natural al unei populații, raportat la o anumită perioadă de timp, reprezintă diferența dintre numărul nou-născuților vii și numărul decedaților (diferența dintre natalitate și mortalitate); acesta poate fi pozitiv (nr. nou-născuților este mai mare decât nr. decedaților), negativ (numărul nou-născuților este mai mic decât nr. decedaților) sau zero;

-rata sporului natural este diferența dintre rata generală a natalității și rata generală a mortalității în anul de referință și evidențiază evaluarea demografică a mișcării naturale a populației.

Sporul natural negativ survine pe de o parte pe fondul creșterii numărului de decese, iar pe de altă parte pe fondul scăderii numărului nașterilor. Problema cea mai mare care a determinat acest spor negativ record este scăderea la minimul istoric a nașterilor. În anul 2012, în țara noastră s-au născut doar nouă copii la 1.000 de locuitori, cel mai redus nivel din

1960, de când sunt colectate datele statistice. În mod cert, criza economică, riscul șomajului, creșterea dobânzilor la creditele bancare, îi face pe locuitori să ia decizia de a amâna nașterea unui copil pentru vremuri mai bune din punct de vedere financiar.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Născuți vii	27	28	30	31	20	23	30	29	28	34	21
Decedați	54	46	43	33	43	35	44	43	43	47	36
Spor natural	-27	-18	-13	-2	-23	-12	-14	-14	-15	-13	-15

Tabelul 6: *Evoluția sporului natural comuna Marca. Sursa: calcule proprii pe baza datelor INS*

Pentru a ilustra comparativ sportul natural de populație pentru comuna Marca, s-a calculat sporul anual mediu de populație (calculat ca media acestor valori pentru intervalul 2005-2015) pentru Marca și comunele de comparație: Coșeiu, Crasna, Dragu, Letca, Lozna, Vârșolț și Treznea. Acest scor variază de la o comună la alta, comuna cu sporul natural pozitiv este Dragu (2.09), fiind urmată de celălalte comune, toate cu un spor natural mediu negativ. Comuna Marca se remarcă printr-un spor natural negativ în perioada analizată.

Comuna	Sporul natural mediu pe perioada 2005-2015
BANISOR	-27.18
COSEIU	-14.54
CRASNA	-18.91
DRAGU	2.09
LETCA	-31.55
LOZNA	-15.45
MARCA	**-15.09**
TREZNEA	-6.09
VIRSOLT	-13.18

Tabelul 7: *Sporul natural mediu 2005-2015. Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS*

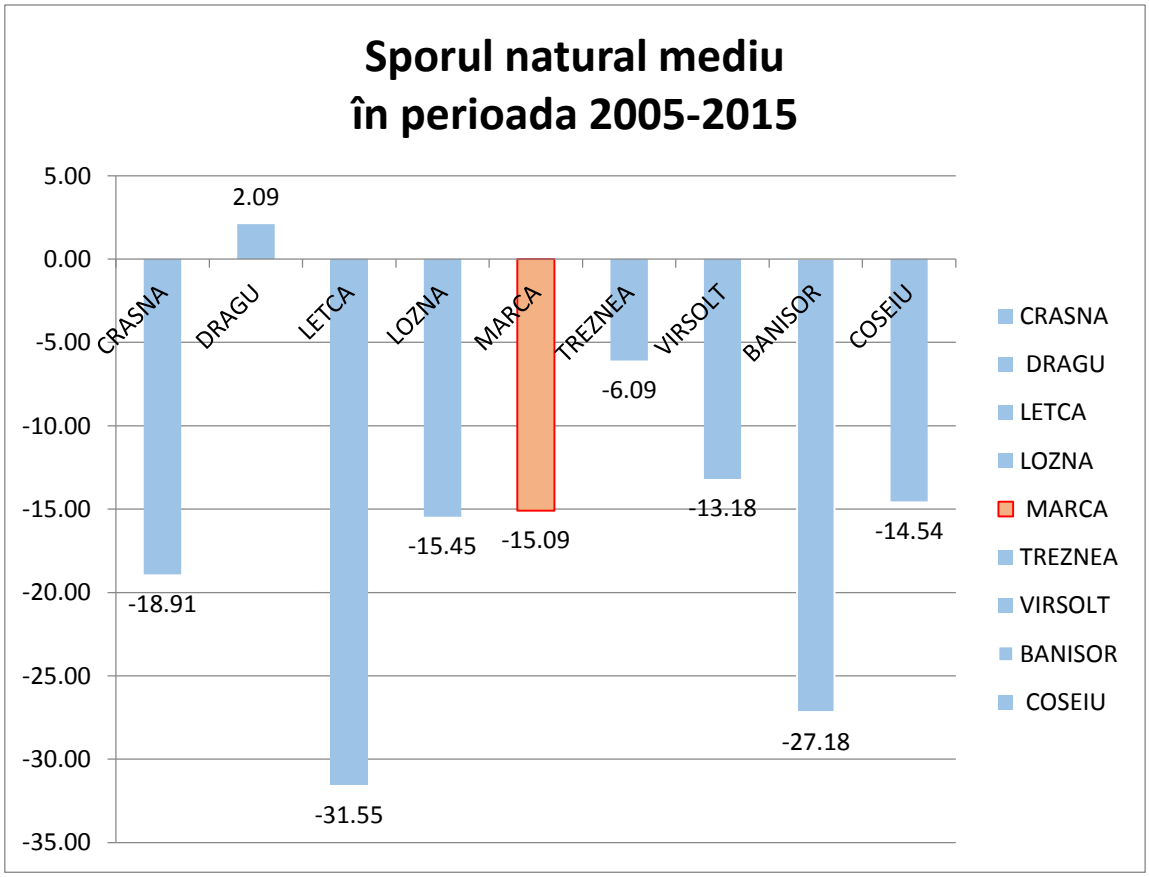

Figura 7: Sporul natural mediu 2005-2015. Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS.

Pentru a putea face o comparație cu media ruralului județean s-a calculat rata sporului natural mediu pe perioada 2005-2015, adică media spoarul natural de populație pe perioada analizată, raportată la 1000 de locuitori. În tabelul de mai jos, este reprezentată rata sporului natural de populație pentru Marca și alte comune, comparativ cu rata la nivelul ruralului județean.

COMUNA	**RATA SPORULUI NATURAL MEDIU DE POPULAȚIE IN PERIOADA 2005-2015 (sporul natural mediu/1000 locuitori)**
BANIȘOR	-12.47
COȘEIU	-11.83
CRASNA	-2.85
DRAGU	0.15

LETCA	-15.78
LOZNA	-15.03
MARCA	**-5.26**
TREZNEA	-6.01
VIRSOLT	-5.48
RURAL JUD	**-6.18**

Tabelul 8: Rata sportului natural mediu de populație în perioada 2005-2015,comuna Marca.

Sursa: *Calcule proprii pe baza datelor INS*

Se poate constata o rată a pierderii de populație mai mică decât valoarea pe ruralul județului Sălaj, dar totuși negativă.

Comuna Marca nu doar că a pierdut locuitori, dar și ritmul de îmbătrânire a populației este accelerat. Dacă la nivelul mediului rural județean, între 2005 și 2015 raportul dintre populația de peste 65 de ani și cea de sub 14 ani a crescut de la 69% la 74%, în comuna Marca aceasta a crescut de la 89% la 115%.

Comuna	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Rural județean	**0.69**	**0.69**	**0.70**	**0.70**	**0.70**	**0.71**	**0.71**	**0.72**	**0.73**	**0.73**	**0.74**
Bănișor	1.34	1.38	1.43	1.52	1.57	1.68	1.70	1.80	1.85	1.83	1.86
Coșeiu	1.53	1.46	1.53	1.54	1.52	1.58	1.58	1.63	1.83	1.99	2.10
Crasna	0.74	0.75	0.77	0.81	0.83	0.84	0.82	0.86	0.87	0.91	0.92
Dragu	0.98	0.91	0.87	0.81	0.78	0.74	0.70	0.65	0.63	0.60	0.60
Letca	2.38	2.43	2.56	2.47	2.48	2.49	2.60	2.74	2.79	2.93	2.95
Lozna	2.48	2.58	2.55	2.48	2.52	2.42	2.22	2.22	2.40	2.40	2.35
Marca	**0.89**	**0.93**	**0.99**	**0.99**	**1.05**	**1.08**	**1.09**	**1.11**	**1.09**	**1.14**	**1.15**
Treznea	1.16	1.18	1.26	1.28	1.18	1.16	1.19	1.20	1.20	1.21	1.28
Vârșolț	1.11	1.14	1.19	1.16	1.19	1.21	1.22	1.30	1.37	1.31	1.33

Tabelul 9: *Raportul dintre populația de peste 65 de ani și cea sub 14 ani*

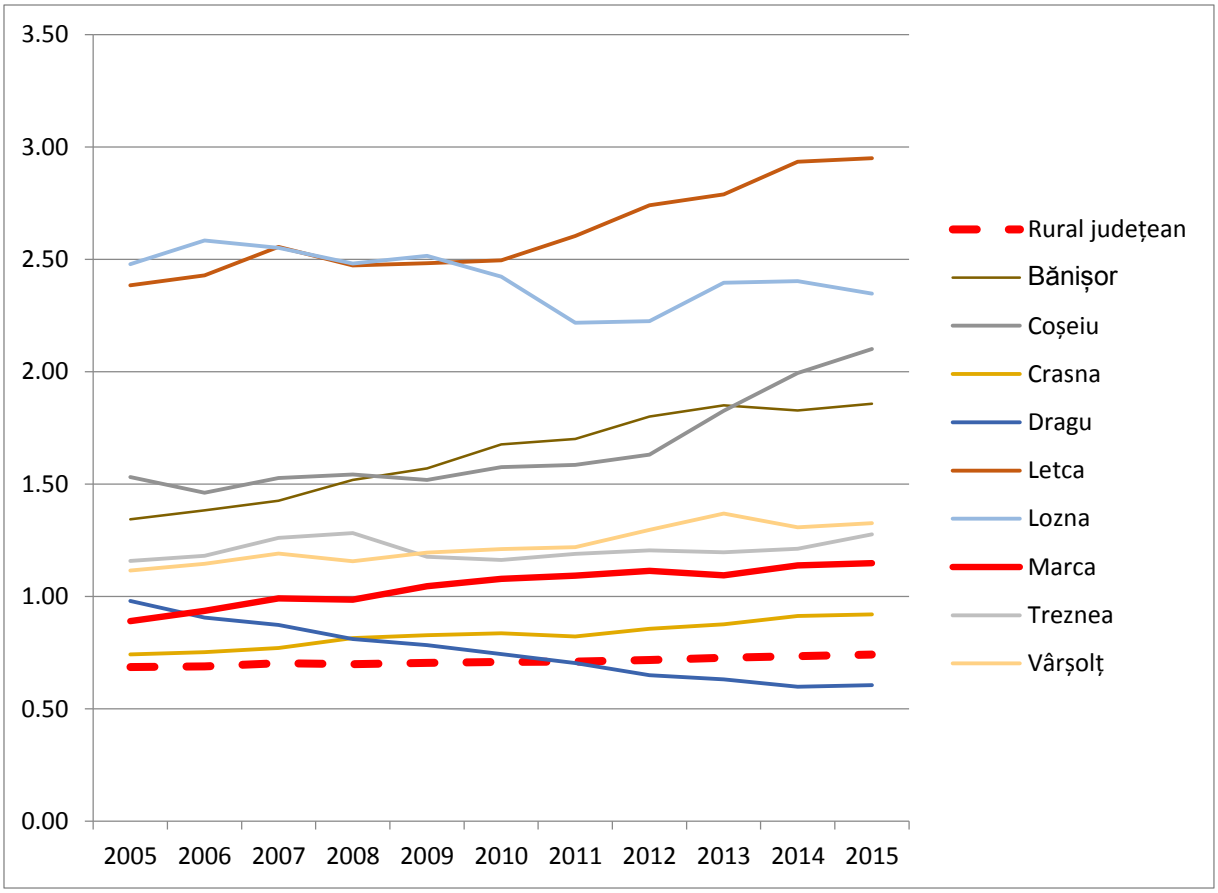

Figura 8: *Evoluția raportului dintre populația de peste 65 de ani și cea de sub 14 ani în perioada 2005-2015*

1.5.3 Educație

Potrivit datelor furnizate de către Institutul Național de Statistică, pe raza comunei Marca se regăsește 1 unitate școlară, destinată învățământului primar și gimnazial. Unitatea de învățământ dispune de 14 săli de clasă și cabinete școlare, 1 laborator și 2 terenuri de sport. În comuna Marca se înregistrau în anul școlar 2014 finalizat, un număr de 235 de elevi, dintre care 63 de copii înscriși în grădinițe și 172 de elevi înscriși în învățământul preuniversitar, respectiv 110 elevi înscriși în învățământul primar și 62 elevi înscriși în învățământul gimnazial. În anul școlar 2014-2015 se înregistra un număr de 21 de cadre didactice (5 educatoare, 7 învățătoare și 9 profesoare de diferite specialități).

Marca	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
Nr.preșcolari	99	90	95	89	73	70	63
Număr elevi	240	226	214	205	205	195	172

Tabelul 10: *Evoluţia populaţiei şcolare în perioada 2008-2014. Sursa: INS*

Comuna	Număr de PC-uri în anul 2014
Almașu	27
Bănișor	31
Coșeiu	19
Dragu	29
Fildu de Jos	14
Letca	14
Lozna	13
Marca	20
Media rural județean	31,01

Tabelul 11: *Dotare cu Pc-uri comparativ cu alte comune din judeţ*

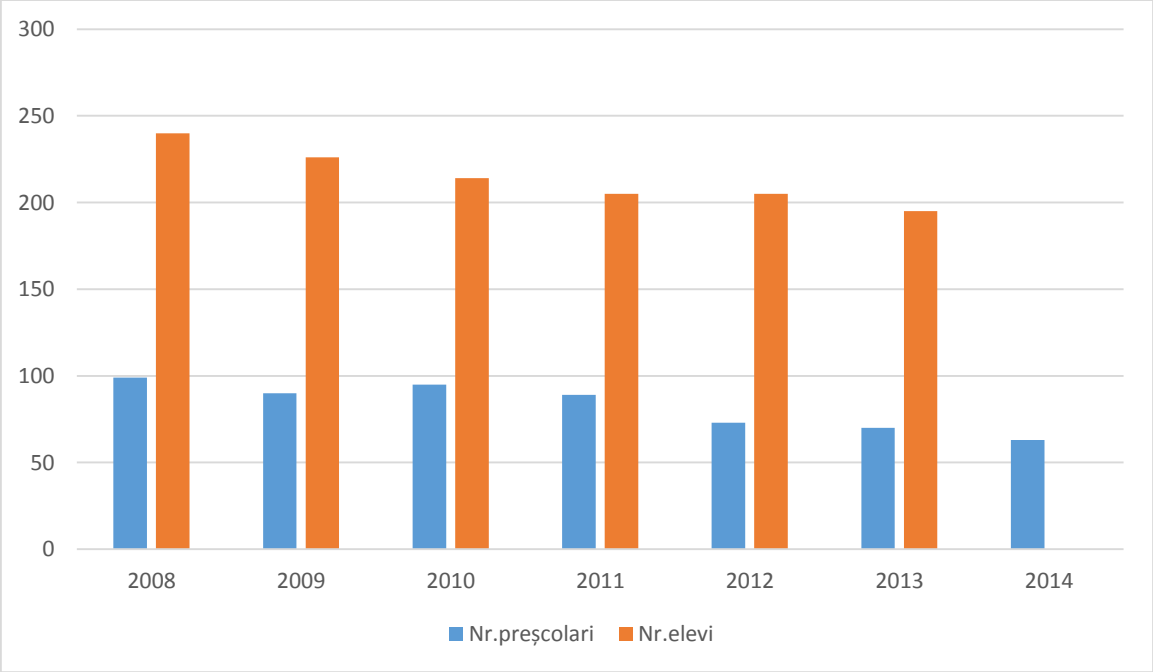

Figura 9: *Evoluţia populaţiei şcolare şi preşcolare în perioada 2008-2014, comuna Marca*

Pentru o mai bună înțelegere a evoluției numărului celor înscriși s-a luat ca referință perioada 2008-2014. Se poate observa o scădere a numărului total de elevi în perioada 200-2014, înregistrând o ușoară creștere în anul 2012. Numărul preșcolarilor în perioada de referință este fluctuant, acesta întâlnind atât creșteri, cât și scăderi, de la un an la altul.

Din perspectiva dotării cu PC-uri a unităților de învățământ, comuna Marca deține 20 de unități, această valoare situându-se sub media rural județeană, de aici reieșind nevoia de investiție asupra acestui aspect.

Conform datelor ultimului recensământ, majoritatea populației comunei Marca se încadrează în forma de învățământ gimnazial (30.25%) o valoare peste media înregistrată la nivel național, dar sub media înregistrată la nivel rural județean. Coeficientul persoanelor care au absolvit studii superioare este de 5.7%, o valoare ce se situează peste media înregistrată la nivel rural județean, dar sub media înregistrată la nivel național.

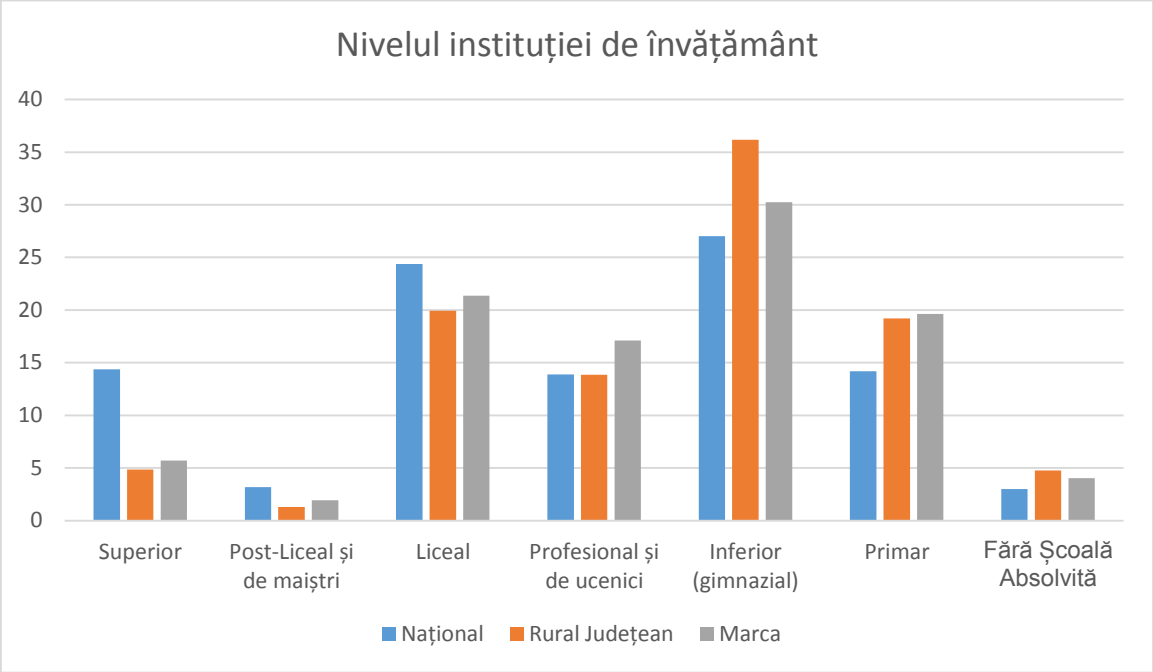

Figura 10: *Nivelul instituţiei de învăţământ absolvite. Sursa: recensământ 2011*

1.5.4 Sănătate și asistență socială

În comuna Marca funcționează un cabinet de medic de familie și o farmacie, iar în curs de realizare este un punct sanitar în localitatea Leşmir. Starea de sănătate a populației este bună și nu se înregistrează boli specifice zonei. Din informațiile primite de la medicul de familie, bolile cele mai frecvente sunt cele de inimă (cardio-vasculare 83 de cazuri), cele ale aparatului respirator (71 de cazuri), cele ale sistemului digestiv (29 de cazuri). De asemenea, pe raza comunei există 28 de persoane care au tumori și 20 de persoane care au hepatită.

Asistența socială este asigurată de către autorități. La nivelul comunei există 18 asistenți personali ai persoanelor cu handicap grav. În ceea ce privește numărul persoanelor

care beneficiază de ajutor social, acesta diferă în funcție de anotimp, în medie existând aproximativ 25 de familii. În comună funcționează de asemenea un sistem de îngrijire a persoanelor vârstnice, acreditat de biserica reformată, având 15 persoane în îngrijire.

1.5.5 Administrație publică și capacitate administrativă

Administrația publică și capacitatea acesteia de a-și asuma și îndeplini sarcini la nivel local, au un rol decisiv în comunitate, în sensul dezvoltării acesteia, cu consecințe la nivel socio-economic, și se referă atât la resursa umană de care dispune comuna, cât și la resursele instituționale și materiale, alături de totalitatea acțiunilor pe care le desfășoară pentru exercitarea competențelor stabilite prin lege.

Pentru a ne forma o idee despre aparatul administrativ din cadrul instituției primarului comunei Marca, tabelul următor este ilustrativ:

ANUL	**Funcţii de conducere**	**Funcţii de executie**	**Studii superioare funcții de conducere**	**Studii superioare funcții de execuție**
2004	3	10	1	3
2005	3	10	1	3
2006	3	10	1	3
2007	3	10	1	3
2008	3	14	1	3
2009	3	14	1	3
2010	3	14	1	3
2011	3	14	1	3
2012	3	14	2	3
2013	3	14	2	3
2014	3	14	2	3
2015	3	15	2	5
2016	3	16	2	6

Tabelul 12: *Evoluţia numarului de angajaţi și angajaţi cu studii superioare, în perioada 2004-2014. Sursa: primăria comunei Marca*

La aceste valori se adaugă în medie, un număr de 18 asistenți personali în medie anuală și funcțiile de demnitate publică, primar și viceprimar.

Conducerea aparatului administrativ local este asigurată de funcțiile de demnitate publică, primar și în condițiile legale de delegare, de viceprimar. Aparatul tehnic prezintă în timp 3 funcții de conducere, iar numărul angajaților cu funcție de execuție a crescut din anul 2004 (10 persoane), în anul 2008 (14 persoane), urmând ca în anul 2015 să crească la 15 persoane, iar în anul 2016 la 16 persoane. Așadar, se constată un interes ridicat pentru resursa umană angajată în primărie și pentru nivelul studiilor. Formarea profesională continuă a angajaților primăriei, se face nesistematic, programul fiind orientat spre necesități funcționale sau pe oportunități.

Doi funcționari publici au beneficiat de cursuri de perfecționare anual. Aceștia au fost la cursuri de Impozite și taxe locale, Urbanism și amenajarea teritoriului, Managementul funcției publice și stare civilă.

1.5.6 Cultură

Comuna dispune de un patrimoniu cultural bogat marcat de stilul aparte al caselor tradiționale și de biserica din sat. Există o biserică de lemn ”Înălțarea Domnului” construită în anul 1792 din lemn de stejar cioplit.

O serie de obiceiuri și tradiții culturale conturează un specific local care poate fi valorificat superior în contextul cultural mai larg. Evenimentele culturale cele mai importante sunt Zilele comunei Marca și organizarea festivalului local ”Plăcinta Mărcanului”. De asemenea tradițiile legate de sărbătoarea Nașterii Domnului, colindele cu un pronunțat specific local, sunt foarte bogate și bine păstrate în comună.

De asemenea, comuna dispune de trei cămine culturale dintre care unul este în construcție, și o bibliotecă ce deținea în anul 2014, un număr de 7045 de volume. În anul 2014, au fost eliberate 1845 de volume cititorilor.

1.5.7 Turism

Comuna are un potențial turistic specific, atât prin obiectivele sale culturale, cât și prin atracțiile cadrului natural, dar mai ales prin unicitatea și stilul de viață comunitar. Printre obiectivele care merită să fie vizitate se pot enumera biserica de lemn ”Înălțarea Domnului”, din satul Porț, ce datează din anul 1792, ruinele cetății dacice ”Cetatea Marca” (a fost așezată strategic pentru a se supreveghea culuarul Barcăului). În cadrul acestei cetăți se spune că exista un canal care comunica direct cu râul Barcău. Alte atracții ar fi ”Defileul Barcăului”,

dar și ”Monumentul eroilor”. În comuna Marca se mai găsesc numeroase situri arheologice. Comuna dispune de un muzeu etnografic, ce se află în incinta Bisericii.

În comună există un muzeu unic în lume, Muzeul scrisorilor, care este colecția personală a unei persoane născute în Marca. Cu acest muzeu deținătorul a obținut Recordul Mondial la categoria “Cele mai multe scrisori primite şi trimise în toată istoria omenirii”, emis de prestigioasa şi arhicunoscuta Guinness World Records din Marea Britanie

Muzeul Scrisorilor şi Prieteniei Romano-Ruse conţine 22.018 de scrisori pe care le-a primit românul care coresponda cu pionierii din URSS, în perioada anilor 1987-1991. Acesta, la vârsta de numai 11 ani, în 1986 a construit un “facebook prin scrisori” dând naştere unei ”reţele sociale” în timpurile când nu existau nici computere, nici măcar scânteia unei idei de ”reţea socială”. Scrisorile au fost păstrate în plicurile originale, cu ştampile. Muzeul reprezintă cel mai mare proiect care s-a realizat vreodată în toată istoria relaţiilor dintre România şi Rusia şi îşi propune să aibă o influenţă pozitivă la nivel cultural, istoric şi diplomatic. Turiştii pot avea posibilitatea să citească efectiv scrisorile, iar pentru acest lucru, ele vor fi traduse în patru limbi. Mai mult, autorul expune în muzeu şi cărţile poştale, insignele, bancnotele, monedele şi fotografiile primite sau făcute împreună cu prietenii de corespondenţă. Tot la muzeu, printre articolele de interes internaţional, este expusă şi prezentată o cronică a anilor ’86 -’90, din timpul comunismului. Muzeul are un concept nou, modern, care poate pune în valoare poveştile din scrisori.

CAPITOLUL II. ANALIZA CADRULUI STRATEGIC

Ca țară membră a Uniunii Europene de la 1 ianuarie 2007, România și-a racordat, din ce în ce mai strâns, politica națională de dezvoltare la politicile, obiectivele, principiile și reglementările comunitare în domeniu, în vederea asigurării unei dezvoltări socio-economice de tip ”european” și reducerea cât mai rapidă a disparităților semnificative față de țările Uniunii Europene.

Prioritățile de dezvoltare la nivel european, național, regional și județean sunt identificate în urma analizei cadrului strategic corespunzător fiecărui nivel. Această analiză își propune, de asemenea să identifice influența pe care strategiile respective o au asupra comunei Marca, precum și importanța comunei, reflectată în procesul de elaborare a planurilor de dezvoltare.

2.1 Cadrul strategic la nivel european

Strategia Europa 2020 propune trei priorități care se susțin reciproc[2]:

1. **Creștere inteligentă**: dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
2. **Creștere durabilă**: promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;
3. **Creștere favorabilă incluziunii**: promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

UE trebuie să definească direcția în care vrea să evolueze până în anul 2020. În acest scop,

Comisia Europeană propune următoarele obiective principale pentru UE (5):

1. **Ocuparea forței de muncă**
    a. o rată de ocupare a forței de muncă de 75 % în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani
2. **Cercetare și dezvoltare**
    a. alocarea a 3% din PIB-ul UE pentru cercetare și dezvoltare
3. **Schimbări climatice și energie (20/20/20)**
    a. reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră (sau chiar cu 30%, în condiții favorabile) față de nivelurile înregistrate în 1990
    b. creșterea ponderii surselor de energie regenerabile până la 20%
    c. creșterea cu 20% a eficienței energetice
4. **Educație**
    a. reducerea abandonului școlar la sub 10%
    b. creșterea la peste 40% a ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani
5. **Sărăcie și excluziune socială**

[2] Informații detaliate se găsesc în strategia UE Europa 2020 disponibilă online la adresa: *http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/pdf/complet_ro.pdf*

a. reducerea cu cel puțin 20 de milioane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale

Direcții strategice Europa 2020

I. Creștere inteligentă – îmbunătățirea performanței în următoarele domenii

1. **Educație** (încurajarea procesului de învățare și de îmbunătățire a competențelor)
2. **Cercetare și inovare** (crearea de noi produse și servicii care să genereze creștere economică și noi locuri de muncă și să ne ajute să facem față provocărilor de ordin social)
3. **Societatea digitală** (utilizarea tehnologiilor informației și comunicațiilor)

Ținte

1. **un nivel al investițiilor publice și private în cercetare și dezvoltare de 3% din PIB-ul UE**; condiții mai bune pentru cercetare, dezvoltare și inovare
2. **o rată de ocupare a forței de muncă de 75 %** în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani, până în 2020 (prin crearea de condiții favorabile inserției profesionale, în special pentru femei, tineri, persoane în vârstă sau necalificate și imigranți legali)
3. **rezultate mai bune pe plan educațional**, în special
    - reducerea abandonului școlar la mai puțin de 10%
    - creșterea până la cel puțin 40% a ponderii absolvenților de studii superioare sau echivalente în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani

II. Dezvoltare/creștere durabilă – economie mai competitivă, ecologică, eficientă

1. să dezvoltăm o **economie mai competitivă, cu emisii scăzute de CO2**, care să utilizeze resursele în mod eficient și durabil
2. **să protejăm mediul**, să reducem emisiile de gaze cu efect de seră și să stopăm pierderea biodiversității
3. să profităm de poziția Europei ca lider în dezvoltarea de **noi tehnologii și metode de producție ecologice**
4. să introducem **rețele electrice inteligente și eficiente**

5. **să valorificăm rețelele europene** pentru a le acorda întreprinderilor (în special micilor producători) un avantaj competitiv suplimentar
6. **să îmbunătățim mediul de afaceri**, în special pentru IMM-uri
7. **să-i ajutăm pe consumatori** să aleagă produse și servicii, în cunoștință de cauză.

Ținte

1. **reducerea cu 20%, până în 2020, a emisiilor de gaze cu efect de seră** față de nivelul din 1990 - UE este dispusă să reducă emisiile chiar și cu 30%, cu condiția ca și alte țări dezvoltate să își asume angajamente similare și ca țările în curs de dezvoltare să contribuie, în măsura posibilităților, în cadrul unui acord global.

2. creșterea **ponderii surselor de energie regenerabile** până la **20%**

3. **creșterea cu până la 20% a eficienței energetice**.

III. Creșterea incluziunii – ocuparea forței de muncă, coeziune economică, socială și teritorială

1. o rată mai mare de ocupare a forței de muncă - **locuri de muncă mai bune și mai numeroase**, în special pentru femei, tineri și lucrători de peste 55 de ani
2. creșterea capacității de anticipare și gestionare a schimbării prin **investiții în formare profesională și îmbunătățirea competențelor**
3. **modernizarea** piețelor muncii și a sistemelor de protecție socială
4. garantarea **accesului tuturor la beneficiile creșterii economice**.

Ținte

1. **o rată de ocupare a forței de muncă de 75 % în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani** până în 2020 (prin crearea de condiții favorabile inserției profesionale, în special pentru femei, tineri, persoane în vârstă sau necalificate și imigranți legali)â
2. **rezultate mai bune pe plan educațional**, în special

- reducerea abandonului școlar la mai puțin de 10%

- creșterea până la cel puțin 40% a ponderii absolvenților de studii **superioare sau echivalente în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani**

3. **reducerea cu cel puțin 20 de milioane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale**.

IV. Guvernanță economică – intensificarea coordonării politicilor economice la nivelul UE

1. **consolidarea agendei economice printr-o supraveghere mai atentă din partea UE.** Acest
   pilon include: prioritățile politice și obiectivele stabilite în cadrul Strategiei Europa 2020, angajamentele suplimentare pe care și le-au asumat statele membre participante la Pactul euro plus, consolidarea supravegherii de către UE a politicilor economice și fiscale, ca parte a Pactului de stabilitate și creștere, dar și prin intermediul noilor instrumente menite să stopeze dezechilibrele macroeconomice, adoptarea unei noi metode de lucru - semestrul european - care permite discutarea priorităților economice și bugetare în aceeași perioadă a fiecărui an.
2. **asigurarea stabilității zonei euro.** În anul 2010, UE a reacționat la criza datoriei suverane prin crearea unor mecanisme temporare de sprijin pentru statele membre. Acestea vor fi înlocuite în 2013 de un mecanism permanent, respectiv Mecanismul european de stabilitate (MES). Aceste măsuri de sprijin sunt condiționate de aplicarea unor programe de reformă și consolidare fiscală și au fost elaborate în strânsă colaborare cu FMI.

3. **redresarea sectorului financiar**, prin acțiunile prezentate mai jos.

Concluzii

Strategia Europa 2020 își propune obiective ambițioase pentru următorii 7 ani, documentul fiind focalizat pe 5 direcții majore:

1. Educație
2. Cercetare și dezvoltare
3. Dezvoltare economică
4. Dezvoltare socială
5. Schimbări climatice/mediu înconjurător/dezvoltare durabilă

În direcția *educației*, strategia are ca obiective creșterea ratei de finalizare a studiilor preuniversitare (reducere abandon școlar) și interdependent creșterea procentului absolvenților de studii superioare. *În cazul României* țintele sunt de 11% abandon (18,1% în 2014 și 18,9% în 2015) și 26% absolvenți studii superioare (25,% în 2015). Din acest punct de vedere trebuie subliniată evoluția negativă a abandonului școlar, în creștere cu aproape un procent în decurs de un an, evoluție negativă care se menține de peste 2 ani.

În direcția *cercetării și dezvoltării* principalele obiective sunt creșterea investițiilor și alocării de resurse pentru cercetare, dezvoltare, inovare (3% din PIB UE – aprox 288 mld. euro). **Din perspectiva statelor membre oportunitatea principală va fi reprezentată de liniile de finanțare oferite în această sferă. România a alocat doar 0,38% din PIB pentru CDI (2014) în scădere de la 0,48% (2012), perspectivele fiind negative în continuare. Ținta națională conform Europa 2020 de 2% este nerealistă.**

La nivelul municipiului Zalău pot fi identificate oportunități de finanțare pentru dezvoltarea tehnologiilor moderne în sectorul cu potențial de dezvoltare ridicat. Liniile de finațare cuprinse în programul POC:

- **Axa Prioritară 1 - Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare în sprijinul competitivității economice și dezvoltarii afacerilor**
- **Axa Prioritară 2 - Tehnologia Informației și Comunicației (TIC) pentru o economie digitală competitivă**

În direcția dezvoltării economice obiectivele principale vizează consolidarea guvernanței economice la nivel macro european, supravegherea sectorului financiar și un control mai strict asupra cheltuielilor publice pentru evitarea dezechilibrelor macroeconomice prin intermediul pactului de stabilitate și creștere. Din punct de vedere al statelor membre executivul este principalul stakeholder, politica macroeconomică și modalitatea de construcție a bugetului fiind instrumentele de interes.

La nivelul municipiului Zalău, controlul asupra acestor instrumente este redus singura oportunitate fiind *o susținere politică la nivel central pentru anumite proiecte de interes ale municipiului*. Totuși va exista posibilitatea realizări unor proiecte prin intermediul programului POR:

- Axa prioritară 1: Promovarea transferului tehnologic
- Axa prioritară 2: Îmbunătăţirea competitivităţii întreprinderilor mici şi mijlocii
- Axa prioritară 3: Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon

- Axa prioritară 4: Sprijinirea dezvoltării urbane durabile
- Axa prioritară 5: Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural
- Axa prioritară 6: Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională
- Axa prioritară 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului
- Axa prioritară 8: Dezvoltarea infrastructurii de sănătate şi sociale
- Axa prioritară 9: Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban
- Axa prioritară 10: Îmbunătățirea infrastructurii educaționale
- Axa prioritară 11: Extinderea geografică a sistemului de înregistrare a proprietăților în cadastru şi cartea funciară
- Axa prioritară 12: Asistență tehnică

În direcția dezvoltării sociale obiectivele principale vizează reducerea excluziunii sociale și a numărului celor care trăiesc în condiții de sărăcie și creșterea ratei de ocupare a forței de muncă. În prezent România are un nivel de ocupare al forței de muncă –grupa de vârstă 20-64 de ani – de 66% (2015) cu o evoluție ușor pozitivă în ultimii ani. Obiectivul de 70% pentru anul 2020 pare unul realist dacă actualul trend se menține. **Se remarcă în schimb un nivel extrem de ridicat al persoanelor expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială de aproape 40% din populația totală, la nivelul anului 2015. Ținta de reducere cu 20% a acestei categorii este ambițioasă, dacă actualul trend se păstrează, fiind nevoie de măsuri semnificative la nivel național pentru a stimula crearea de locuri de muncă și accesul la servicii de bază.**

La nivelul municipiului Zalău, oportunitățile principale vin din sfera progamelor de dezvoltare profesională – posiblitatea de a organiza diverse programe de instruiri pentru categorii sociale specifice - femei, tineri, persoane necalificate – pentru a favoriza inserția profesională. De asemenea pot fi sprijinite activitățiile desfășurate de sectorul non-profit în furnizarea de servicii sociale.

Liniile de finanțare europeană prin Programul Operațional Capital Uman (PO CU) urmăresc obiectivele specifice și acțiunile asumate de către România în domeniul resurselor umane. Cu privire la componenta de dezvoltare socială au o relevanță crescută următoarele axe de finanțare:

- Axa Prioritară 2 - Îmbunătățirea situației tinerilor din categoria NEETs

- Axa Prioritară 3 - Locuri de muncă pentru toți
- Axa Prioritară 4 - Incluziunea socială și combaterea sărăciei
- Axa Prioritară 5 - Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității (DLRC)

În direcția *dezvoltării durabile și a mediului înconjurător*, strategia are ca obiective creșterea eficienței energetice, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, încurajarea producției de energie regenerabilă. La nivel național, România are o rată de utilizare a energiei regenerabilă de 26,27% (2015) depășind astfel ținta de 24% stabilită pentru anul 2020, un index de reducere a emisie a gazelor cu efect de seră de 56,02% (2013) – ținta atinsă deja (reducerea cu 19% față de 1990). Conform unui studiu Erste (2011)[3] previziunile de investiție în sfera energiei regenerabile în România până în 2020 erau de 18,2 mld. euro după Polonia (46 mld) și Cehia (19.4 mld). De asemenea, conform unui studiu Ernst&Young (2013)[4] România ocupa locul 16 (33 mondial) la nivel european din perspectiva atractivității în sfera energie regenerabile. Astfel componenta de dezvoltare durabilă și mediu trebuie să reprezinte o prioritate pentru autoritățile locale deoarece oferă diverse oportunități de dezvoltare pe termen mediu și lung.

2.2 Cadrul strategic la nivel național

a. Programul Național de Reformă 2016[5]

Programul Naţional de Reformă (PNR) constituie platforma-cadru pentru definirea reformelor structurale şi a priorităţilor de dezvoltare care ghidează evoluţia României până în anul 2020, în concordanţă cu traiectoria de atingere a obiectivelor Strategiei Europa 2020. PNR 2016 a fost elaborat în conformitate cu orientările COM1, cu priorităţile stabilite prin Analiza Anuală a Creşterii 2016 (AAC), fiind luate în considerare recomandările specifice de ţară 2015 (RST), precum şi Raportul de ţară al României 2016.

PNR 2016 vizează fructificarea potenţialului de creştere prin stimularea competitivităţii şi productivităţii, consolidarea coeziunii sociale şi teritoriale, crearea de noi locuri de muncă – toate acestea urmărind reducerea decalajelor faţă de celelalte state membre ale Uniunii Europene (UE). Asumarea reformelor structurale-cheie pentru economia şi

[3] Mai multe informații sunt disponibile la adresa web http://www.romania-eoliene.ro/energia-eoliana/in-romania

[4] Studiul se poate consulta l adresa web http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/RECAI_39_-_Nov_2013/$FILE/RECAI%20Issue%2039_Nov%202013.pdf

[5] Document disponibil online la adresa http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2016/nrp2016_romania_ro.pdf. Informațiile cuprinse în această secțiune sunt preluat integral/parțial sau sunt adaptate din PNR 2016

administraţia naţională va permite concertarea eforturilor şi resurselor naţionale în direcţia modernizării societăţii româneşti şi este de natură să susţină convergenţa economico-socială.

Context macroeconomic

- În anul 2015, România a înregistrat o creştere economică de 3,8%, fiind al cincilea an de creştere după criza economică (1,1% în 2011, 0,6% în 2012, 3,5% în 2013 şi 3,0% în 2014)
- În anul 2015, rata de ocupare a populaţiei în vârstă de 20-64 ani a fost de 66,0% iar Numărul total de salariaţi a crescut cu 3,6% comparativ cu anul 2014
- Rata şomajului BIM în anul 2015 s-a menţinut la acelaşi nivel cu cel din anul 2014, respectiv 6,8%
- Rata anuală a inflaţiei a înregistrat valori negative începând din iunie 2015 (cel mai scăzut nivel după 1990) sub impactul extinderii sferei de aplicabilitate a cotei reduse de TVA de 9% la toate alimentele, băuturi nealcoolice şi serviciile de alimentaţie publică (0,59% medie anuală a inflației)
- Creşterea economică potenţială va fi în medie de 3,9% în perioada 2016-2019, susţinută în principal de contribuţiile atât ale stocului de capital, ca urmare a reluării procesului investiţional
- România şi-a redus considerabil deficitul bugetar în ultimii şase ani, atingând în 2015 nivelul cash de 1,45% din PIB, care corespunde unui deficit ESA5 de 0,7% din PIB (conform datelor preliminare privind execuţia bugetului general consolidat pe 2015)
- Datoria guvernamentală, conform metodologiei UE, s-a situat, la sfârşitul anului 2014, la 39,8% din PIB, nivel net inferior plafonului de 60% stabilit prin Tratatul de la Maastricht, iar pentru finele anului 2015, datele operative indică un nivel de 38,4% din PIB.

În 2016 România România se plasează pe poziția 37, deși înregistrează scăderi minore la toate capitolele, cele mai mari în ușurința de a demara o afacere (scădere 8 locuri) și obșinerea autorizațiilor pentru construcții (4 locuri).

În prezent, conform raportului *Innovation Union Scorecard(2015)*, Comisia Europeană[6] plasează România în categoria inovatorilor modești, pe locul 27 din 27 (fiind depășită în ultimul an de Bulgaria și Letonia) cu un scor general de performanță în inovație de 0,20 (max . 1), cunoscând o scădere în ultimii ani, nivelul actual fiind semnificativ mai jos decât cel înregistrat în 2007. Din păcate România se plasează semnificativ sub media UE27 la toate

cele opt dimensiuni. Cele mai slabe performanțe se observă în zona *parteneriatelor și antreprenoriatului* (imm-uri care inoveaă, colaborează pentru a inova), *investiții ale firmelor private în zona R&D* și a *sistemelor de cercetare deschise, transparente și atractive*. Semne pozitive se observă în zona resurselor umane (însă indicatorul e ridicat în special datorită creșterii numărului de persoane care obțin diploma de doctor și a persoanelor cu educație terțiară/universitară) precum și în zona de *mărci comunitare* și *design comunitar*. Coroborat cu finanțarea redusă din ultimii 3 ani, pentru zona de CDI, acest sector rămâne o vulnerabilitatee majoră pe termen mediu și lung pentru România, cu un impact asupra competitivității economice.

Măsuri preconizate de reformă pentru anul 2016

Politica fiscal bugetară

- **Respectarea pragului de 3% a deficitului bugetar** pentru anul 2016, conform ESA 2010
- **Gestionarea eficientă a investițiilor publice** prin continuarea programului de consultanță cu BM care urmărește *îmbunătăţirea capacităţii autorităţilor privind prioritizarea strategică, pregătirea şi selectarea proiectelor de investiţii publice*, desvoltarea de criterii obiective de selecție, eficientizarea utilizării fondurilor Programului Naţional de Dezvoltare Locală (PNDL)
- **Gestionarea eficientă acheltuielilor publice** prin implementarea unor mecanisme de transparentizare şi eficientizare care vor contribui la creşterea spaţiului fiscal pentru investiţii, îmbunătăţirea sustenabilităţii finanţelor publice pe termen mediu şi lung, creşterea capacităţii de absorbţie a fondurilor europene şi creşterea predictibilităţii politicii bugetare pe termen mediu; Dezvoltarea capacităţii de administrare a datoriei publice guvernamentale prin utilizarea instrumentelor financiare derivate, MFP va beneficia de asistenţă tehnică din partea BM, pentru a pune în practică politica adecvată şi cadrul operaţional în vederea folosirii instrumentelor financiare derivate
- Îmbunătăţirea colectării taxelor şi impozitelor prin reorganizare a administraţiei fiscale prin rearanjareaportofoliului contribuabililor mari şi mijlocii, restructurarea direcţiei de administrare a marilor contribuabili, înfiinţarea Administraţiilor pentru contribuabilii mijlocii la nivel de regiune şi a unei Direcţii de executare silită cazuri speciale; operaţionalizare a Direcției Generale Anti-Fraudă (DGAF) și combaterea fraudei în domeniul TVA

- Combaterea muncii nedeclarate

Administrație publică

- Reformarea a trei componente esențiale la nivelul sistemului administrativ: (1) **reforma funcției publice** prin creșterea profesionalismului resurselor umane ocupate în cadrul

  funcției publice, stabilitatea cadrului instituțional și legal, eliminarea excepțiilor și derogărilor, consolidarea politicii preventive anti-corupție și diferențierea clară a funcțiilor de demnitate publică de cele de conducere executivă; (2) **reforma administrației publice centrale** prin creșterea eficienței, performanței și stabilității cadrului de politici publice și a celui fiscal-bugetar la nivel central, de a pune cetățeanul în centrul sistemului de furnizare a serviciilor publice, în special prin reducerea birocrației și simplificare administrativă; (3) **reforma administrației publice locale** princonsolidarea capacității autorităților locale de a furniza și de a generaliza accesul cetățenilor la servicii publice de calitate și de a susține dezvoltarea economică locală
- Continuarea procesului de dezcentralizare și prioritizarea politicilor guvernamentale și de planificare strategică (pentru a crește predictibilitatea procesului decizional)
- Asigurarea liberului acces la informații de interes public și creșterea transparenței decizionale prin inițierea unor dezbateri publice cu privire la oportunitatea modificării și completării Legii

  nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public și a HG nr. 123/2002 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a acestei legi
- Redefinirea cadrului strategic, normativ și instituțional în domeniul managementului funcției publice și al dezvoltării de competențe specifice personalului din administrație
- Creșterea calității reglementării prin introducerea unui mecanism de control al bunei reglementări
- Adoptarea Strategiei de Dezvoltare Teritorială a României și Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării
- Creșterea capacității de absorbție a fondurilor europene prin monitorizarea îndeplinirii condiționalităților ex-ante, simplificarea ghidurilor pentru beneficiari, a procedurilor de implementare a proiectelor și standardizarea documentelor necesare prin implicarea tuturor instituțiilor relevante, finalizarea procesului de acreditare pentru autoritățile implicate în sistemul de gestionare al FESI

- Continuarea reformei sistemului de achiziţii publice, instituţiile responsabile se vor concentra asupra implementării măsurilor32 cuprinse în Strategia naţională în domeniul achiziţiilor publice, aprobată prin HG nr. 901/2015
- În vederea reducerii şi prevenirii fenomenului corupţiei la toate nivelurile administraţiei, printre priorităţile MJ din acest an se regăseşte elaborarea, respectiv aprobarea Strategiei Naţionale Anticorupţie (SNA) 2016–2020.

Mediu de afaceri şi competitivitate

- Finanțarea prin intermediul FESI 2014-2020 de investiții pentru dezvoltarea unei noi generaţii de ghişee unice electronice interoperabile de tipul Open data
- Dezvoltarea (de către MDRAP) sistemelor deja implementate prin proiectele Observatorul Teritorial şi PICSUERD, cu ajutorul cărora, ulterior colectării datelor spaţiale şi validării acestora, se vor dezvolta, gradual, la nivel naţional, sistemele de e-Guvernare în domeniul Urbanismului şi Autorizării Construcţiilor, se vor standardiza seturile de date aferente documentaţiilor de Amenajare a Teritoriului şi de Urbanism, va fi elaborat proiectul codului amenajării teritoriului, urbanismului şi construcţiilor şi va fi creată o aplicaţie prin care să fie accesată legislaţia, reglementările tehnice, fluxurile de avizare şi autorizare
- Îmbunătățirea activității cadastrale prin dezvoltarea Sistemului integrat de cadastru şi carte funciară
- Creşterea competitivităţii întreprinderilor se are în vedere eliminarea, până în decembrie 2017, a barierelor anticoncurenţiale identificate în legislaţia naţională în domenii-cheie pentru creştere economică: procesarea produselor agro-alimentare, transport marfă (rutier şi naval), construcţii (materiale de construcţii şi proiectarea pe baze concurenţiale a licitaţiilor aferente lucrărilor de construcţii civile)
- Diversificarea surselor de finanțare pentru IMM-uri prin deschiderea de noi linii de finanțare, granturi pentru micro-intreprinderi și creditare a start-up-urilor
- Dezvoltarea sectoarelor cu potențial de creștere economică prin finanțarea de investiții sau proiecte care se încadrează în cele 10 sectoare economice competitive (din Strategia Națională de Competitivitate Economică)
- Îmbunătățirea performanțelor întreprinderilor publice (ÎP) prin adoptarea și operaționalizarea liniilor directoare strategice şi tehnice în domeniul guvernanţei corporative, inclusiv a documentelor şi instrumentelor cadru pentru facilitarea aplicării unitare a cadrului normativ în domeniu, precum şi mecanismul de monitorizare a

implementării guvernanţei corporative şi a performanţelor ÎP, aplicabil într-o fază pilot la trei ÎP; Pentru asigurarea integrităţii şi transparenţei, va continua consolidarea capacităţii autorităţilor tutelare în aplicarea principiilor guvernanţei corporative precum și continuarea procesului de restructurare/privatizare a ÎP[7]

b. Acord de parteneriat România-CE pentru perioada de programare 2014-2020[8]

În anul 2012, Comisia Europeană a emis o poziție oficială cu privire la dezvoltarea unui Acord de Parteneriat pentru perioada 2014-2020. Acest document identifică principalele provocări, sugerează o serie de priorități de finanțare și indică factorii care pot influența îndeplinirea cu succes a obiectivelor.

Principalele provocări identificate de CE[9]:

1. **Participarea redusă pe piața forței de muncă**

O problemă critică se referă la **participarea redusă pe piața forței de muncă**. În ultimii ani, România a înregistrat tendințe ușor descrescătoare ale ratei ocupării forței de muncă și sunt necesare eforturi suplimentare pentru atingerea obiectivului național de 70 %. Într-un clasament al **celor mai scăzute rate ale ocupării forței de muncă din UE, România se situează pe poziția a șasea**. Deosebit de afectați de tendințele care se agravează sunt tinerii, care se confruntă cu o rată a șomajului în creștere – fenomenul este destul de complex, îngrijorător fiind creșterea categoriei de tineri care nu au loc de muncă și nu urmează nici studii sau cursuri de formare profesională. Proporția ocupării forței de muncă în activități agricole rămâne ridicată, deși înregistrează o ușoară scădere. În ultimul rând, **grupurile vulnerabile (în special romii) se confruntă cu dificultăți de integrare pe piața forței de muncă.**

Situația pe piața forței de muncă nu se va îmbunătăți pe termen lung fără remedierea blocajelor din sistemul de educație și formare profesională. România se numără printre țările

[7] Spre deosebire de PNR 2015, PNR 2016 nu conține o analiză SWOT și vizează doar două componente –corelarea activităților guvernului cu țintele naționale asumate în cadrul EUROPA 2020 și analiza contextului macroeconomic

[8] Raportul integral poate fi găsit la următoarea adresă http://www.fonduri-ue.ro/res/filepicker_users/cd25a597fd-62/2014-2020/acord-parteneriat/Partnership_Agreement_2014RO16M8PA001_1_2_ro.pdf

[9] Informațiile sunt preluate din documentul intitutlat ” Poziția serviciilor Comisiei cu privire la dezvoltarea unui Acord de parteneriat și a unor programe în ROMÂNIA în perioada 2014-2020”, disponibil online la adresa *http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/pdf/partnership/ro_position_paper_ro.pdf*

cu c**ele mai slabe performanțe din UE în ceea ce privește părăsirea timpurie a școlii, numărul persoanelor cu studii terțiare și competențele de bază**. România se confruntă cu un **dezechilibru persistent între nevoile pieței forței de muncă și competențele profesionale**, în special din cauza problemei calității învățământului profesional și terțiar. Participarea adulților la procesul de învățare pe tot parcursul vieții reprezintă o provocare majoră, deoarece România înregistrează un decalaj semnificativ față de media UE 27.

În final, **ponderea populației expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială este a doua ca valoare la nivelul UE.** Având în vedere dimensiunea și intensitatea fenomenului sărăciei, obiectivul României pentru 2020 nu este, în mod evident, unul ambițios. Deosebit de afectate sunt persoanele care locuiesc în zonele rurale și grupurile vulnerabile, cum ar fi minoritatea romă. Reducerea rapidă a sărăciei va reprezenta o provocare și în contextul sărăciei în rândul persoanelor încadrate în muncă și al disparităților teritoriale.

2. Infrastructură subdezvoltată

Infrastructura subdezvoltată din România în domeniul TIC și al transporturilor rămâne un obstacol în calea creșterii economice și a ocupării forței de muncă. Sistemul feroviar se confruntă cu o scădere a cererii privind transportul de marfă și de pasageri, din cauza vitezei scăzute, a creșterii timpului de călătorie și a fiabilității și siguranței reduse a rețelei, ca urmare a investițiilor insuficiente și întreținerii necorespunzătoare. Lungimea rețelei este excesivă în raport cu traficul și capacitatea de finanțare. Este nevoie de o restructurare și modernizare majoră a rețelei prioritare. **Accesibilitatea internațională și conexiunile interregionale**, în special între polii de creștere economică, sunt afectate de numărul foarte de mic de kilometri de autostradă, care diminuează atractivitatea României pentru investițiile industriale. Acest lucru contribuie, de asemenea, la rata crescută de decese cauzate de accidente rutiere și a congestionărilor, o sursă de costuri economice importante.

Navigația pe căile interioare este cu mult sub potențialul său real, în principal pe Dunăre, iar transportul intermodal este subdezvoltat.

România este afectată de acoperirea relativ redusă de bandă largă, în special în zonele rurale, și de un nivel foarte scăzut de utilizare a benzii largi – deși recent este în creștere – cele mai multe abonamente fiind rapide (60 % peste 10 Mbps). Această situație împiedică potențialul de dezvoltare locală. Rata utilizării internetului este, de asemenea, redusă, atât pentru gospodării, cât și pentru operatorii economici, comerțul electronic fiind aproape inexistent.

3. Competitivitate scăzută și sistem precar de cercetare și inovare

Economia se compune în mod covârșitor din IMM-uri, care au un nivel scăzut de competitivitate, concentrat în domenii cu valoare adăugată mică, specializate în industriile cu o utilizare intensivă a forței de muncă. Productivitatea din industrie și servicii rămâne cu mult sub media UE (60%). Operatorii economici întâmpină dificultăți în ceea ce privește creșterea, cifrele de afaceri fiind mici, iar dominanța microîntreprinderilor copleșitoare (90 %); creșterea este împiedicată de mai multe obstacole: lipsa forței de muncă cu nivel mediu și înalt de calificare, accesul la finanțare, birocratizarea excesivă cu o guvernanță ineficientă în ceea ce privește mediul de afaceri, o piață cu o structură instituțională fragmentată și inconsecventă și spirit antreprenorial scăzut, în special în zonele rurale și de pescuit.

Amplasamentul IMM-urilor relevă, de asemenea, **dezechilibre teritoriale persistente între regiuni și între zonele urbane și cele rurale**. Acestea din urmă, împreună cu zonele de pescuit și zonele maritime, necesită o dezvoltare locală consolidată, crearea infrastructurilor locale necesare și încurajarea potențialului economic în prezent insuficient exploatat al sectoarelor respective. Aceste sectoare sunt afectate de o profitabilitate redusă și angajează o cotă ridicată artificial a populației; sunt necesare oportunități de noi locuri de muncă în alte sectoare ale economiei concurențiale, care, în curând, se vor confrunta cu declinul demografic al forței de muncă, prin ajustarea corespunzătoare a competențelor forței de muncă.

Sprijinul public pentru cercetare și dezvoltare este extrem de scăzut în raport cu obiectivele pentru 2020, situându-se în medie între 0,3 % și 0,5 % din PIB. România este, prin urmare, încurajată să depună în continuare eforturi pentru atingerea obiectivelor sale naționale. Mai mult decât atât, sprijinul pentru cercetare și dezvoltare este în mare măsură ineficient, cu un sistem de cercetare și inovare fragmentat, priorități insuficient bazate pe cerere, conexiuni internaționale slabe, resurse publice limitate distribuite unui număr mare de executanți de cercetare cu performanțe inegale și absența unei mase critice în ceea ce privește calitatea rezultatelor cercetării, care nu se transformă în cercetare aplicată și în aplicații inovatoare. Sectorul este neatractiv pentru tinerii cercetători, iar România suferă de un mare „exod de creiere” în rândul cercetătorilor calificați și cu experiență. Nivelul alarmant de scăzut al cheltuielilor private reflectă condițiile-cadru nefavorabile pentru activități de cercetare și inovare și legăturile slabe între educație, cercetare și mediul de afaceri, investitorii privați fiind, în același timp, descurajați de dispozițiile legislative inadecvate privind proprietatea intelectuală.

4. Utilizarea ineficientă a resurselor

Intensitatea energetică a PIB-ului în România este mult mai ridicată decât media la nivelul UE, având un impact negativ asupra competitivității operatorilor economici. De asemenea, aceasta contribuie la generarea unor niveluri ridicate de emisii de GES, care se situează pe locul al doilea în clasamentul celor mai ridicate niveluri de emisii pe cap de locuitor din UE. **Eficiența energetică a operatorilor industriali și a locuințelor necesită investiții substanțiale**, care până în prezent au fost îngreunate de lipsa unor strategii eficiente, de mecanisme de punere în aplicare și instituții slabe, precum și de lipsa de profitabilitate care decurge din prețurile reglementate la energie. Eficiența energetică ar trebui să fie, de asemenea, o soluție pentru **creșterea consumului de energie din surse regenerabile**, în special în contextul liberalizării viitoare a prețurilor. De asemenea, lipsa unor planuri generale coerente și durabile privind transportul urban, împreună cu infrastructurile învechite și gestionarea ineficientă, a condus la creșterea congestionării traficului urban, o sursă de costuri economice și emisii poluante. Deși România aproape că și-a atins obiectivul general privind energia regenerabilă, unele surse (solare sau geotermale) rămân nesemnificative până în prezent, în pofida potențialului real.

România încă este afectată de o **dotare foarte scăzută în ceea ce privește infrastructura de mediu**, în ceea ce privește colectarea și tratarea apelor uzate sau alimentarea cu apă. Situația gestionării deșeurilor este una dintre cele mai grave din Uniunea Europeană, cu deficiențe deosebite în primele etape ale ierarhiei deșeurilor. Deși 60 % din apele de suprafață sunt în stare bună, există încă surse semnificative de poluare difuză și punctuală cu nitrați, fosfor și pesticide. Eutrofizarea este, de asemenea, larg răspândită, fiind în parte generată de practicile agricole. Pe teritoriul României există numeroase soluri poluate din cauza amplasamentelor industriale sau miniere, împiedicând dezvoltarea locală.

România dispune de o **biodiversitate remarcabilă**, dar se confruntă cu amenințări grave de pierderi, inclusiv în Marea Neagră, din cauza scăderii efectivelor de animale, a abandonării practicilor agricole tradiționale, a creșterii abandonului terenurilor agricole și a defrișărilor ilegale. Utilizarea durabilă a resurselor marine, inclusiv prevenirea pescuitului excesiv, este importantă pentru dezvoltarea în continuare a economiei albastre a țării.

România se confruntă frecvent cu condiții meteorologice extreme, care se vor accentua odată cu schimbările climatice, și cu consecințele ulterioare ale acestora: inundații, probleme de sănătate legate de valurile de canicula, deficite de apă. Ea este, de asemenea, vulnerabilă la

alte riscuri, cum ar fi eroziunea, în special în zonele de coastă, incendiile de pădure, cutremurele sau noile riscuri industriale. Cu toate acestea, lipsesc instrumentele metodologice și competențele necesare pentru pregătirea în mod eficient a prevenirii riscurilor și a planurilor de management și punerea în aplicare a structurilor de gestionare a riscurilor.

5. Administrație și guvernanță publică precare

Ineficiența administrației publice din România, caracterizată de un **mediu suprareglementat și proceduri greoaie și ineficiente**, afectează mediul de afaceri și atractivitatea țării, dar și capacitatea de investiții publice. Aceste deficiențe conduc, de asemenea, la un **deficit al capacității de elaborare a politicilor**, combinat cu unități de politică sectorială insuficient calificate și abilitate, incapabile să conceapă o viziune politică și documente strategice, precum și cu lipsa de competențe de management și coordonarea ineficientă a politicii strategice și operaționale. Acestea sunt ancorate în deficiențele de guvernanță structurale subiacente, confirmate în cadrul administrațiilor naționale și locale, care generează la rândul lor o aversiune față de riscuri, responsabilitate și decizie. Asistența externă substanțială acordată începând cu procesul de pre-aderare nu s-a materializat în îmbunătățiri endogene durabile, iar inițiativele izolate de e-guvernare s-au dovedit ineficiente, acestea nefiind integrate în programe cuprinzătoare de modernizare la nivel ministerial.

c. Strategia Națională pentru Competitivitate Economică 2014-2020

Strategia Naţională pentru Competitivitate (SNC) reprezintă un document strategic al Ministerului Economiei, elaborat prin consultări atât cu mediul privat, cât şi cu ministerele de linie (în special cu Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale, Ministerul Educaţiei Naţionale, Ministerul Dezvoltării Regionale şi Administraţiei Publice), pentru corelarea intervenţiilor dedicate competitivităţii, având în vedere domeniile naţionale de excelenţă, inclusiv din perspectiva dimensiunii teritoriale şi a dezvoltării rurale.

Elaborarea Strategiei îşi propune să conducă la un document de politică publică în domeniul competitivităţii care este structurat în această etapă în următoarele secţiuni principale:

- Contextul competitiv al economiei României, în cadrul căruia sunt analizate provocările la care această Strategie va încerca să răspundă, în principal în perioada 2014-2020;

- Definirea viziunii şi priorităţilor Strategiei, împreună cu obiectivele pentru realizarea acestora.

Provocările cheie la care această Strategie încearcă să răspundă includ:

- Reglementarea mediului de afaceri;
- Încrederea (lipsa de colaborare) între actorii de pe piaţă (firme, instituţii, autorităţi);
- Antreprenoriatul (demografia, structura, rezilienţa mediului de afaceri);
- Resursele umane şi educaţia (masa critică şi calitatea forţei de muncă);
- Inovarea (cererea şi oferta de produse ale cercetării, masa critică de cercetători şi firme inovative);
- Creativitatea (cultura antreprenorială, comunitatea de inovare);
- Eficienţa (utilizarea resurselor);
- Excelenţa (sectoare prioritare şi competitivitate internaţională).

Obiectivul SNC este să integreze aceste provocări într-o viziune coerentă, pe termen mediu, suport pentru pachetul de iniţiative şi acţiuni care vor conduce la implementarea ei în perioada 2014-2020, în concordanţă cu domeniile prioritare strategice ale României, mai ales în direcţiile cercetării şi inovării, ocupării şi dezvoltării regionale prin activităţi agricole şi industriale competitive.

Sectoare economice de specializare inteligentă

Analizele efectuate au condus la identificarea a 10 sectoare economice cu potenţial de specializare inteligentă (tabelul de mai jos). Scopul acestui exerciţiu de identificare a ramurilor cu potenţial mare de specializare inteligentă este de a sublinia importanţa convergenţei politicilor şi iniţiativelor publice şi private în direcţia dezvoltării acestor domenii în baza a trei motive principale, redate pe scurt astfel:

- Dinamica structurală a economiei, care a adus sectoare noi pe poziţii competitive (poziţiile 1-3, categoria Dinamică competitivă);

- Dependenţa economiei în ceea ce priveşte ocuparea şi valoarea adăugată de sectoare tradiţionale cu avantaje competitive ridicate (cele din categoria Dinamică competitivă);

- Rolul în creştere al inovării şi dezvoltării tehnologice în integrarea pe lanţurilor de valoare globale (poziţiile 7-10 – categoria Inovare, dezvoltare tehnologică şi valoare adăugată).

Sinteză analiza SWOT

Analiza SWOT în cadrul documentului a relevat următoarele:

Puncte tari

- Situația economică cunoaște modificări minore, pozitive la nivel de exporturi și industrie și o ușoară scădere la nivelul agriculturii

Economia României în raport cu economia UE

Indicator	***2008***	***2013***
Ponderea PIB-ului României în PIB-ul mondial	0,33	0,25
Ponderea PIB-ului României în PIB-ul UE	1,1	1,1
Ponderea exporturilor româneşti în exporturile mondiale	0,31	0,35
Ponderea populaţiei României în populaţia UE	4,2	3,9
Ponderea agriculturii româneşti în exporturile	0,8	1,0
Ponderea agriculturii româneşti în agricultura europeană	4,8	4,1
Ponderea industriei româneşti în industria europeană	1,5	1,9

Puncte slabe

- Există sectoare cu potenţial competitiv (de ex. sectorul echipamentelor electrice şi electronice, sectorul auto, sectorul TIC, industria de confecţii, industria alimentară, a mobilei etc.) şi de specializare inteligentă (de ex. bioeconomia, tehnologiile informaționale și de comunicații, energia și mediul, eco-tehnologiile).

- Investițiile foarte reduse în sectorul CDI au condus la performanțe scăzute în inovare și cercetare. De asemenea se remarcă slaba colaborare între unitățile de cercetare, mediul de afaceri, sectorul public sau non profit, transfer redus al rezultatelor activităților de cercetare și dezvoltare și un procent redus al salariaților în sectorul CDI.

- Ponderea produselor de înaltă tehnologie pe piața UE este redusă, deschiderea comercială având loc la performanțe joase (productivitate redusă) care implicit afectează competitivitatea economică.

- Contribuţia la îmbunătăţirea avantajelor competitive este semnificativ redusă în cazul serviciilor, sectorul economic cel mai important, cu 67% din PIB, ale cărui exporturi se află la o cotă de piaţă mondială mică şi în uşoară descreştere.

- Disparități semnificative privind competitivitatea economică la nivel regional/județean cu șapte județe din centrul și vestul țării care împreună cu București realizează 60% din exporturile României.

- Vulnerabilităţi ale administraţiilor centrale şi locale există datorită absorbţiei reduse a fondurilor europene, indicelui ridicat al corupţiei, capacității manageriale restrânse și a unui cadru legal/procedural neprietenos pentru mediul de afaceri.

Oportunități

- Noul exerciţiu bugetar european oferă oportunități majore de finanțare pe toate domeniile cheie;

- Existența sau finalizarea unor documente strategice cheie în acord cu strategia UE 2020 care ar trebui să ghideze mai bine politicile publice în următorii ani;

- Cadrul economic stabil cu potențial real de creștere relativ ridicat comparativ cu celelalte state europene;

- Structură economică foarte diversificată în profil teritorial, care oferă condiţii pentru localizarea în România a unei bune părţi din circuitele de formare a valorii a marilor firme;

- Resurse energetice variate, care asigură o platformă de securitate energetică la un nivel relativ bun în economia europeană. De asemenea există un potențial ridicat de folosire a energiei regenerabile și de creștere a eficienței energetice;

- Potenţial agricol natural ridicat;

- Dinamică susţinută a antreprenoriatului, reflectată prin astfel de tendinţe precum creşterea ponderii întreprinderilor nou-create active în industrie (16,8%, cel mai mare procent înregistrat după 1995), progrese (şi angajamente) din partea administraţiei centrale în crearea unui mediu antreprenorial favorabil.

Ameninţări

- Persistenţa unor factori de risc la nivel macroeconomic precum nivelul redus de colectare al taxelor şi evaziunea fiscală ridicată, sustenabilitatea sistemului de pensii, vulnerabilităţi ale sistemului de sănătate, arierate încă persistente în întreprinderile de stat.

- Aversiunea ridicată la risc în rândul IMM-urilor (doar16,8% dintre întreprinderile nou-create care fac investiţii în primul an de activitate faţă de 39% în perioadele anterioare). De asemenea se remarcă dimensiunea redusă a întreprinderilor noi, aprox. 59% dintre acestea nu au niciun salariat, fapt care afectează rata de ocupare și subminează ideea corelației între numărul de firme noi și locuri de muncă create.

- Infrastructură de afaceri slab dezvoltată fapt care afectează apetitul investițional în special al investitorilor străini (scădere drastică în ultimii 5 ani) și în general un mediu neprielnic pentru investiții (birocrația administrativ, instabilitatea cadrului legal, corupție, influență politică).

- Probleme sociale semnificative – sărăcia și excluziunea socială sunt la niveluri ridicate, rata de abandon școlar peste media europeană, pondere redusă a populației cu studii superioare, îmbătrânirea populației, migrația – acestea pot afecta nivelul de trai pe termen mediu și lung.

Viziunea Strategiei Naţionale pentru Competitivitate

Dezvoltarea unui ecosistem competitiv de afaceri, bazat pe un mediu de reglementare stabil, centrat pe antreprenoriat, inovare și creativitate, care să pună accent

pe încredere, eficienţă și excelenţă și să plaseze România în primele 10 economii la nivel european.

Viziunea are la bază patru premise strategice:

1. Valorificarea celor mai bune avantaje de care dispune România, a specializărilor de vârf în producţie şi cercetare, precum şi a resurselor locale de calificare, iniţiativă antreprenorială şi factori naturali.

2. Creşterea atractivităţii condiţiilor pentru dezvoltarea competitivă a afacerilor prin reglementări transparente şi stimulative pentru inovare.

3. Formularea direcţiilor de politică publică în jurul iniţiativelor şi realizărilor cu impact major asupra creării valorii adăugate în mediul de afaceri.

4. Corelarea iniţiativelor de dezvoltare la nivel sectorial, teritorial şi societal pentru formarea eficientă şi integrată a avantajelor competitive.

Priorități, obiective și ținte 2014-2020

1. Îmbunătățirea mediului de reglementare

O1.1: Îmbunătăţirea cadrului legislativ

Ţintă: Adoptarea legislativă și punerea în aplicare a principiului IMM - prin care orice lege trebuie să țină cont de impactul asupra IMM-urilor (regulatory impact assessment).

O1.2: Îmbunătăţirea nivelului de predictibilitate a deciziilor Guvernului vizavi de mediul de afaceri

Ţintă: Introducerea unei perioade de 6 luni între emiterea unei noi legi care afectează mediul de afaceri și implementarea/intrarea în vigoare a acesteia.

Ţintă: Consultări publice regulate cu mediul de afaceri pentru emiterea de noi măsuri legislative care îl afectează

O1.3: Îmbunătăţirea gradului de transparenţă a autorităţilor și a întreprinderilor publice

Ţintă: Îmbunătățirea poziției României în cadrul Indexului de Percepție a Corupției de la 69 la 40 în 2020.

Ţintă: Aplicarea O.U.G. 109/2011 privind guvernanța corporativă a întreprinderilor publice.

O1.4 Reducerea nivelului de birocraţie a administraţiei publice

Ţintă: Reducerea sarcinilor administrative generate exclusiv de legislaţia naţională cu minim 25% la orizontul 2020.

Ţintă: Îmbunătățirea poziției în cadrul Global Competitiveness Report la indicatorul 1.09 (Povara reglementărilor guvernamentale) de la poziția actuală 127 la poziția 60 în 2020.

Ţintă: Creşterea ponderii cetățenilor care folosesc serviciile de e-guvernare de la 7% (2010) la 32% (media UE) în 2020 și a companiilor de la 41% (2010) la 72% (media UE).

Ţintă: Îmbunătățirea indicelui de Participare Electronică de la 0.19 în 2010 la 0.3 în 2020 (media UE).

O1.5 Reducerea poverii fiscalităţii și a parafiscalităţii asupra companiilor

Ţintă: Reducerea numărului de plăți ale taxelor de la 39 în 2014 la 13 în 2020.

Ţintă: Îmbunătățirea poziției României în clasamentele Global Competitiveness Report pe indicatorii:

- (6.04) Efectul taxării asupra stimulentelor de a investi de la 136 în 2013 la 70 în 2020
- (6.05) Rata totală de impozitare, % profituri de la 99 în 2013 la 50 în 2020
- (7.05) Efectul taxării asupra stimulentelor de a munci de la 146 în 2014 la 70 în 2020

Ţintă: Reducerea economiei subterane de la 30% din PIB în 2014 la cel mult 15% din PIB

(media UE) până în 2020.

O1.6 Îmbunătăţirea accesului la finanţare al companiilor şi în special al IMM-urilor

Ţintă: Îmbunătățirea ranking-ului în clasamentul Global Competitiveness Report pe indicatorii:

- (8.01) Existența resurselor financiare: de la 102 în 2013 la 50 în 2020.
- (8.02) Accesibilitatea serviciilor financiare: de la 91 în 2013 la 45 în 2020.
- (8.07) Reglementarea schimburilor de instrumente financiare: de la 115 în 2013 la 60 în 2020.

Ţintă: Creşterea ponderii investiţiilor prin fonduri de capital de risc (raportate la PIB) de la 0,003% (2011) la 0,02% din PIB38 la orizontul 2020.

2. Acţiuni parteneriale între mediul public şi mediul privat

O2.1 Instituţionalizarea pe termen lung a unor centre de foresight (previziune) industrial/tehnologic/CDI în regim colaborativ public-privat.

Ţintă: Infiinţarea unor Centre de competenţă regionale care să stabilească: politica sectorială, agenda CDI, servicii suport pentru dezvoltarea sectorială în funcţie de specializarea în profil teritorial.

O2.2 Parteneriat public- privat pentru îmbunătăţirea cadrului de reglementare

Ţintă: Înfiinţarea unor grupuri de lucru sectoriale prin care se asigură transparenţa, predictibilitatea, monitorizarea şi responsabilizarea cu privire la cadrul de reglementare.

O2.3 Consolidarea şi dezvoltarea clusterelor/polilor de competitivitate

Ţintă: Contribuţia clusterelor la exporturile totale: 20% în 2020.

3. Factori şi servicii support

O3.1 Resurse umane şi educaţie: îmbunătăţirea calităţii sistemului de educaţie şi formare astfel încât să se asigure corelarea cu piaţa muncii.

Ţintă: Progres în direcţia plasării României cel puţin la jumătatea ierarhiei în testele PISA.

Ţintă: Scăderea ratei tinerilor cu vârste cuprinse între 15-24 de ani care nu urmează o formă de învăţământ sau de formare şi nu sunt încadraţi nici în muncă (NEET) de la 16,8% la nivelul mediei UE (actual este 12%, 2012).

Ţintă: Îndeplinirea ţintei naţionale privind părăsirea timpurie a şcolii (11,3% de la 17,4% în 2012).

Ţintă: Oferta educaţională bazată pe TIC să reprezinte cel puţin 30% din programele educaţionale obligatorii la nivel naţional şi cel puţin 50% în zonele de locuire vulnerabilă.

O3.2 Cercetare, dezvoltare şi inovare: asigurarea unei finanţări publice echivalente de 1%

care să permită efectul de antrenare asupra cererii de cercetare în sectorul privat.

Ţintă: Creşterea cheltuielilor angajate de mediul privat pentru CDI pana la 1% din PIB până în 2020, de la 0,17 nivelul actual.

O3.3 Cercetare, dezvoltare şi inovare: Sprijinirea IMM-urilor în vederea lansării de produse sau servicii inovative prin fonduri de capital de risc, granturi, proiecte colaborative.

Ţintă: 20% IMM-uri care introduc produse şi servicii inovative în 2020 (de la 13,17% în 2011).

O3.4 Creativitate: stimularea antreprenoriatului în industrii creative prin crearea de incubatoare/clustere/acceleratoare şi prin susţinerea dezvoltării şi înfiinţării de firme în domeniul cultural şi creativ.

Ţintă: Creşterea ponderii în PIB a industriilor creative la 10% de la 7% nivelul actual.

O3.5 Infrastructura rutieră: îmbunătăţirea infrastructurii rutiere care leagă România de ţările vecine.

Ţintă: Construirea a 500 de km de autostrăzi (dintre care 250 de km din fonduri europene și 250 de km din fonduri naționale) și a 600 de km de de infrastructură regională de conectare la TEN-T în 2022.

O3.6 Infrastructura digitală: îmbunătăţirea infrastructurii digitale de bandă largă.

Ţintă: Banda largă de bază pentru 100% din cetăţeni până în 2020.

O3.7 Energie: reducerea pierderilor în reţelele de distribuţie a energiei electrice.

Ţintă: Reducerea consumului de energie primară cu 19% în 2020 față de 16,6% în 2012.40

O3.8 Mediu: îmbunătăţirea infrastructurii de apă.

Ţintă: Creșterea gradului de conectare a populaţiei din localităţi cu peste 2000 P.E. la staţii de epurare conforme (de la 50% în 2013 la 90% în 2020).

Ţintă: Creșterea gradului de conectare a populaţiei la sisteme centralizate de alimentare cu apă curată şi sanogenă (de la 63% în 2013 la 95% în 2020).

O3.9 Mediu: consolidarea şi extinderea sistemelor de management integrat al deşeurilor, inclusiv recuperarea energiei din deşeuri.

Ţintă: Populaţia suplimentară (faţă de cea acoperită în prezent) deservită de sistemele de management integrat al deşeurilor de 2.000.000 de locuitori în 2023.

O3.10 Antreprenoriat: îmbunătățirea densității IMM-urilor raportată la populaţie.

Ţintă: Creşterea numărului de IMM-uri la 1000 de locuitori în România, de la 23 IMM/1000 de locuitori in 2013 la 35 IMM/1000 locuitori în 2020.

O3.11 Antreprenoriat: creșterea contribuţiei IMM-urilor la valoarea adăugată brută.

Ţintă: Creşterea valorii adăugate a IMM din România la totalul valorii adăugate realizată de întreprinderi cel puţin la nivelul mediei europeane.

4. Promovarea celor 10 sectoare de viitor

O4.1 Îmbunătăţirea poziţiei de exportator a României.

Ţintă: Dublarea cotei de piață mondială de exporturi de la cca. 0,4% în 2013.

Ţintă: Creşterea ponderii produselor de înaltă tehnologie în exporturi la 10% la orizontul 2020.

O4.2 Creşterea atractivităţii investiţiilor în cele 10 sectoare cu potenţial de specializare inteligentă.

Ţintă: Creșterea nivelului de investiții străine directe în sectoarele prioritare cu 5% la nivel agregat.

5. Pregătirea Generaţiei 2050 şi provocări societale

O5.1 Asigurarea unui echilibru sustenabil economic şi social, cu o rată mai bună de participare şi ocupare a forţei de muncă.

Ţintă: Realizarea unei rate de ocupare pentru grupa de vârstă 20 – 64 ani la nivel regional de 70% până în anul 2020.

Ţintă: Stoparea pierderii nete de forţă de muncă.

O5.2 Dezvoltarea competitivă a agriculturii şi spaţiului rural.

Ţintă: Reducerea suprafeţei cultivate în regim de subzistenţă.

Ţintă: Creşterea investiţiilor în activităţi ne-agricole în mediul rural.

Ţintă: Dublarea productivităţii muncii în agricultură în 2020 faţă de nivelul actual de 4,328 euro (VAB/UAM) (2010-2012).

O5.3 Creşterea coeziunii sociale şi a contribuţiei economiei sociale ca bază a dezvoltării competitive.

Ţintă: Ponderea populaţiei aflate la risc de sărăcie sau excluziune socială să scadă la un nivel între 25% şi 35% la orizontul 2020.

Ţintă: Formarea pieţei de obligaţiuni sociale (social bonds).

O5.4 Reechilibrarea relaţiei funcţionale dintre economie, natură şi societate prin gestionarea eficientă a consumului de resurse, care să asigure sustenabilitatea economică.

Ţintă: Reducerea Amprentei Ecologice a României la sub 2,5 hectare pe cap de locuitor.

Ţintă: Înfiinţarea unui registru naţional al Habitatelor viitorului care să califice ca atare acele aşezări ale căror active de mediu (bio-diversitate, peisaj, ape ş.a.) au o valoare economică cel puţin egală cu valoarea producţiei industriale şi agricole locale.

Sursa: adaptat după Strategia pentru Competitivitate Economică 2014-2020

Concluzii

Ținând cont de caracterul strategiei considerăm că principala provocare a României pe termen mediu și lung este *dezvoltarea componentei CDI* **în primul rând prin** alocarea unei finanțări mai mari **(angajament și pentru strategia UE 2020) și prin crearea unor produse sau servicii cu un** grad ridicat de transferabilitate **din sfera "tehnică" (academică) în piață. Principala problemă în această direcție este finanțarea extrem de redusă (0, 38% din PIB pentru 2015) care este în scădere în ultimii 3 ani.**

Un alt aspect important al strategiei vizează **componenta etatică** – sectorul public trebuie să creeze un mediu favorabil și atractiv pentru întreprinzători și pentru activități care pot genera ulterior inovație sau competitivitate. Este evident că o componentă care acționează ca o barieră este însuși statul datorită cadrului legal stufos și instabil, nivelului ridicat de birocrație și rezistenței inerente în fața schimbării. Statul trebuie să își concentreze eforturile în două direcții: (1) **reglementare predictibilă** care să încurajeze activitatea antreprenorială (transparență, participare, responsabilitate); (2) **crearea unui mediu favorabil și care sprijină activitățiile economice competitive** (scheme de finanțare, parteneriate, sprijin prin alte resurse non-financiare).

România s-a angajat la respectarea unor ținte pe domeniile prioritare prin strategia UE 2020. În acest sens Guvernul trebuie să dezvolte atât **documentele strategice asumate** (menționate în PNR 2015) dar mai ales **planurile operaționale care să cuprindă un mecanism de monitorizare și evaluare pe baza unor indicatori măsurabili**.

În final, componenta economică trebuie dublată de rezolvarea provocărilor sociale, în special cele legate de sărăcie și excluziune socială, nivelul de ocupare, nivelul de pregătire educațională al populației (studii superioare, abandon școlar).

La nivel național, din perspectiva dezvoltării economice inteligente documentul programatic este cel menționat mai sus - **Strategia Naţională pentru Competitivitate Economică 2014-2020** - document care identifică 10 sectoare de interes major din perspectiva competitivității economice și dezvoltării inteligente. În prezent, la nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest **nu există un document strategic privind dezvoltarea economică prin specializare inteligentă**. Odată apărut acest document, este necesară o

analiză de compatibilitate între nivelul național și cel regional și ulterior adoptarea oricăror măsuri locale care privesc dezvoltarea economică în concordanță cu domeniile de specializare inteligentă identificate la nivelul regiunii.

Nivel național **(Strategia Naţională pentru Competitivitate Economică 2014-2020)**	Nivel regional **Strategia de Specializare Inteligentă Regiunea NV (în lucru)**
Turism/ecoturism **Textile și pielărie** **Lemn și mobilier** **Industrii creative** **Industria auto şi componente** **Tehnologia informaţiilor şi comunicaţiilor** **Procesarea alimentelor şi a băuturilor** **Sănătate şi produse farmaceutice** **Energie şi management de mediu** **Bioeconomie (agricultură, silvicultură, pescuit și acvacultură), biofarmaceutică şi biotehnologii**	-

Educație[10]

Documente strategice analizate:

- Strategia națională de cercetare, dezvoltare şi inovare 2014 – 2020
- Strategia formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020

Strategia naţională de cercetare, dezvoltare şi inovare 2014 – 2020[11] **(SNCDI)**

[10] Deoarece educația a fost identificată ca un factor strategic cheie, au fost analizate separat două documente de planificare strategică la nivel național care pot influența evoluția acestui domeniu în cadrul județului

[11] Informațiile sunt preluate din documentul menționat în ceea ce privește viziunea, obiectivele și direcțiile strategice. Documentul este accesibil la adresa: http://www.research.ro/ro/articol/3343/strategia-nationala-de-cercetare-si-inovare-2014-2020

Viziune

În 2020, România va deveni competitivă la nivel regional şi global, prin inovare alimentată de cercetare-dezvoltare, generând bunăstare pentru cetăţeni. La baza competitivităţii se află un sistem de inovare în care cercetarea-dezvoltarea susţine avansul pe lanţurile globale de valoare adăugată. În acest mediu, excelenţa şi spiritul antreprenorial mobilizează o masă critică de operatori.

Reperele globale de excelenţă impun formarea de parteneriate pe termen lung, între organizaţii de cercetare şi firme, şi colaborarea în jurul unor infrastructuri şi programe de cercetare de anvergură internaţională în domenii de frontieră ale ştiinţei şi tehnologiei.

Creativitatea, potenţată în toate fazele şi formele educaţiei, activează antreprenoriatul bazat pe inovare. Exemplele de succes antreprenorial generează modele credibile, care susţin formarea unei culturi a inovării şi, în cele din urmă, dezvoltarea unei societăţi pentru care inovarea devine principalul factor de creştere a competitivităţii, transformându-se într-un stil de viaţă.

Viziunea stabileşte un set de principii de acţiune, sprijinite pe 3 piloni principali:

Pilonul 1. Afirmare la nivel regional, afirmare la nivel global: firmele devin operatori-cheie ai inovării.

Economia românească mobilizează IMM-uri inovatoare, cu orientare şi perspective globale, care au interesul şi capacitatea de a intra pe lanţurile de valoare adăugată regionale şi mondiale.

Pilonul 2. Excelenţă prin internaţionalizare: sectorul CDI ca spaţiu de oportunitate

Sectorul CDI românesc se dezvoltă în jurul unor domenii strategice, este integrat internaţional şi oferă un mediu atractiv pentru membrii comunităţii ştiinţifice globale – pentru tineri, pentru cercetătorii de vârf din întreaga lume, pentru carierele duble în cercetare şi antreprenoriat. Stabilitatea necesară este asigurată de fluxul predictibil de proiecte, de infrastructurile de cercetare naţionale şi europene.

Pilonul 3. „Leadership" regional la frontiera ştiinţei şi în tehnologie: străpungeri în domenii strategice

România se poziţionează, prin CDI, alături de mari iniţiative europene şi internaţionale, fie prin participare, fie prin asumarea unui rol de lider (în cazuri precum

„Extreme Light Infrastructure – Nuclear Physics" – Măgurele sau Centrul internaţional pentru cercetări avansate „Fluvii, Delte, Mări «Danubius»" – Tulcea), şi prin stimularea concentrărilor tehnologice (clustere) de frontieră.

Obiective strategice şi obiective specifice –

Strategia naţională de cercetare, dezvoltare şi inovare 2014 – 2020

Obiective strategice	Obiective specifice	Obiective specifice transversale
1. Creşterea competitivităţii economiei româneşti prin inovare.	OS1. Crearea unui mediu stimulativ pentru iniţiativa sectorului privat, prin instrumente de antrenare a antreprenoriatului şi a comercializării rezultatelor CD, precum şi prin credibilizarea parteneriatelor dintre operatorii publici şi cei privaţi.	OS5. Atingerea până în 2020 a masei critice de cercetători necesară pentru transformarea CDI într-un factor al creşterii economice, prin asigurarea unei evoluţii rapide şi sustenabile, numerice şi calitative, a resurselor umane din cercetare, dezvoltare şi inovare.
2. Creşterea contribuţiei româneşti la progresul cunoaşterii de frontieră.	OS2. Susţinerea specializării inteligente, prin concentrarea resurselor în domenii de cercetare şi inovare cu relevanţă economică şi cu potenţial CD demonstrat, prin parteneriate public-public – care să conducă la concentrare, eficienţă şi eficacitate -, şi public-privat, care să deblocheze potenţialul identificat.	OS6. Dezvoltarea unor organizaţii de cercetare performante, capabile să devină operatori regionali şi globali, prin stimularea defragmentării sistemului CDI, concentrarea resurselor şi prioritizarea alocării lor, încurajarea parteneriatelor public-public şi public-privat, finanţarea ştiinţei şi evaluarea impactului

		acesteia, noi modele de finanţare pentru a facilita inovarea.
3. Creşterea rolului ştiinţei în societate	OS3. Concentrarea unei părţi importante a activităţilor CDI pe probleme societale, pentru dezvoltarea capacităţii sectorului CDI public de a solicita şi adopta rezultatele cercetării şi de a răspunde unor teme legate de provocările globale de importanţă pentru România.	
	OS4. Susţinerea aspiraţiei către excelenţă în cercetarea la frontiera cunoaşterii prin internaţionalizarea cercetării din România, evaluare internaţională, creşterea atractivităţii sistemului CDI românesc, prin mobilitate şi parteneriate.	

Direcţii principale de acţiune

1. Politici fiscale
2. Politici de achiziţie publică de cercetare şi inovare
3. Politici de finanţare competitivă a CD pentru sectorul public şi privat
4. Politici privind normele de proprietate intelectuală
5. Politici privind colaborarea şi concentrarea
6. Politici de finanţare instituţională
7. Politici privind capitalul uman
8. Politici privind guvernanţa sistemului CDI

Observații

1. Viziunea SNCDI 2014-2020 este focalizată pe o serie de **concepte sau principii cheie: inovație, cercetare-dezvoltare, antreprenoriat, parteneriate centre cercetare-sector privat și internaționalizare**. Această viziune este transpusă în 3 obiective strategice dintre care cel puțin două se focalizează pe internaționalizare (competitivitate economică prin inovare la nivel regional/global, și creșterea vizibilității cercetării românești la nivel internațional) în timp ce al treilea obiectiv este focalizat pe creșterea impactului rezultatelor CDI la nivelul societății prin dezvoltarea de parteneriate între centrele de cercetare și mediul economic (transfer tehnologic/științific). Deși obiectivele specifice subliniază o tendință de focalizare sau concentrare pe acele domenii care au un avantaj competitiv sau au un potențial de dezvoltare (inițiativă pozitivă) **acestea nu sunt specificate în mod expres în document** – această ambiguitate poate conduce la alocarea improprie de resurse către zone care au un potențial scăzut de dezvoltare sau progres.

2. Nu este foarte clară corelația între **obiectivele strategice-obiectivele specifice și obiectivele specifice transversale**. Un model logic sau o operaționalizare clară a nivelului strategic (obiective strategice) în proiecte și programe specifice (nivel operațional și tactic) ar ușura atât faza de implementare cât și activitatea de monitorizare și evaluare.

3. Documentul menționează principalii actori instituționali cu responsabilități în implementarea strategiei (principalul actor fiind MEN) dar **nu indică clar indicatorii care urmează să fie urmăriți; de asemenea nu sunt definite niciun set de ținte intermediare de atins**. Totuși, se precizează că activitatea de monitorizare și evaluare va fi subcontractată de MEN către o firmă specializată, fapt care poate explica lipsa acestor informații din documentul strategic.

4. Se remarcă anexa privind alocările bugetare pe perioada de planificare strategică (2014-2020) **care variază între 0,41% din PIB (2014) și 0,97% (2020) deși ținta națională conform strategiei EUROPA 2020 este de 2%.**

Strategia formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020[12]

Strategia formării profesionale din România pentru perioada 2014 – 2020 este documentul cadru pentru politicile în domeniul formării profesionale inițiale și continue –

[12] Informațiile sunt preluate din documentul menționat în ceea ce privește obiectivele strategice, direcțiile strategice și descrierea planurilor operaționale. Restul informațiilor incluse în analiză reprezintă fie o sinteză fie adaptări pornind de la informațiile incluse în document

considerate factori esențiali ai dezvoltării economiei europene, în contextul globalizării. Strategia formării profesionale propune dezvoltarea unui sistem competitiv, care să ofere un răspuns relevant și rapid la cerințele economiei, într-o abordare pro-activă și prin măsuri implementate în parteneriate variate.

Strategia formării profesionale pentru perioada 2014 – 2020 stabileşte patru obiective strategice, realizate prin 17 direcţii de acţiune și acțiuni specifice

Strategia formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020	
Obiective strategice	Direcții de acțiune
1. Îmbunătățirea relevanței sistemelor de FP pentru piața muncii	1.1 Actualizarea instrumentelor de descriere a ocupaţiilor şi calificărilor, pe nivelurile de calificare stabilite prin CNC, pentru o mai bună articulare între subsisteme, pentru facilitarea mobilității în educaţie şi formare profesională si pentru creșterea relevanței pentru piața muncii 1.2 Dezvoltarea mecanismelor pentru anticiparea competențelor solicitate pe piața muncii, definirea profilurilor profesionale, în scopul dezvoltării/revizuirii calificărilor în concordanță cu abilitățile și cunoștințele relevante pentru nevoile pieței forței de muncă și adaptarea programelor de învățământ la nevoile și tendințele pieței muncii 1.3 Monitorizarea inserției profesionale a absolvenților programelor de formare 1.4 Îmbunătățirea învățării la locul de muncă în formarea profesională 1.5 Îmbunătăţirea mecanismelor de finanţare publică şi privată a formării profesionale 1.6 Creșterea implicării partenerilor sociali în dezvoltarea sistemului de formare profesională
2. Creșterea participării și facilitarea accesului la programele de formare profesională	2.1 Dezvoltarea marketingului programelor de formare profesională si al rezultatelor învățării dobândite în context non formal și informal 2.2 Creşterea participării adulţilor la FPC cu accent pe

	persoanele confruntate cu perioade de tranziţie pe piaţa forţei de muncă (precum şi pe lucrători cu risc de şomaj şi şomeri), pe grupurile dezavantajate şi pentru persoane cu vârstă peste 50 de ani 2.3 Îmbunătățirea orientării profesionale și a consilierii în carieră 2.4 Consolidarea și flexibilizarea mecanismelor de recunoaștere și validare a rezultatelor învățării dobândite în context non-formal și informal 2.5 Facilitarea accesului la programele de formare profesională pentru tineri, cu accent pe cei din mediul rural şi din medii defavorizate, precum şi populaţia roma
3. Îmbunătățirea calității formării profesionale	3.1 Dezvoltarea unui cadru național de asigurare a calității EFP la nivel de sistem 3.2 Dezvoltarea cadrului de reglementare şi implementare privind asigurarea calităţii în FPC 3.3 Asigurarea calității certificării rezultatelor învățării 3.4 Îmbunătățirea competențelor persoanelor cu atribuții în furnizarea programelor de formare profesională din FPI şi FPC, și în evaluarea rezultatelor învățării dobândite în non-formal și informal 3.5 Îmbunătățirea calităţii infrastructurii formării profesionale iniţiale şi continue 3.6 Promovarea excelenței în EFP
4. Dezvoltarea inovării şi cooperării naţionale şi internaţionale în domeniul formării profesionale	4.1 Dezvoltarea componentelor privind inovarea, creativitatea și spiritului antreprenorial din cadrul programelor de formare profesională 4.2 Îmbunătăţirea capacităţii instituţionale a furnizorilor de formare profesională iniţială şi continuă şi a comitetelor sectoriale de a accesa fonduri europene 4.3 Dezvoltarea mobilităţii internaţionale în formarea profesională 4.4 Extinderea învățării mutuale și a schimbului de bune practici,

	în vederea asigurării premizelor pentru participarea la o piaţă a muncii europene incluzive

Observații

1. Se remarcă lipsa componentei de viziune a strategiei fapt care ar putea avea efecte negative la nivelul clarității; direcție – ce anume urmărește strategia dar mai ales cum ar trebui să arate acest domeniu (formarea profesională) precum și beneficiarii în viitorul apropiat (2020).

2. Se remarcă o corelare între cadrul strategic european (Europa 2020) și obiectivele strategice stabilite prin intermediul acestui document. Primele două obiective strategice răspund în mod direct țintelor stabilite la nivel european privind rata de ocupare a populației cu vârste cuprinse între 20-64 de ani.

3. Operaționalizarea obiectivelor strategice în direcții și acțiuni este bine realizată și suficient de detaliată, reducând posibilitatea unor interpretări sau ambiguități în momentul implementării de programe specifice.

4. Lipsesc mențiuni cu privire la implementare, monitorizare și evaluare – deși documentul cuprinde un tabel cu secțiuni privind responsabilii instituționali, termene limită și sursa de finanțare (pp. 31-42), acestea nu sunt completate. Alături de stabilirea clară a rolurilor instituționale e necesar un document care să precizeze în mod clar: instituțiile responsabile cu implementarea (roluri, atribuții), procesul de monitorizare și evaluare (proceduri și indicatori de performanță, ținte intermediare) care să cuprindă o serie de evaluări intermediare în perioada de implementare pentru a aduce modificări strategiei și țintelor stabilite în funcție de evoluția procesului de implementare.

Strategia Naţională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030[13]:

Documentul stabilește 3 mari obiective pe termen scurt mediu și lung:

An țintă	Obiectiv strategic
2013	Încorporarea organică a principiilor şi practicilor dezvoltării durabile în ansamblul

[13] Documentul a fost realizat în anul 2008 iar în prezent (primăvara 2015) nu pare să fi suferit modificări care să țină cont de obiectivele Europa 2020 – pe site-ul Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice nu se menționează niciun fel de alt document sau vreo modificare în afara ședinței de aprobare din noiembrie 2008.

	programelor şi politicilor publice ale României ca stat membru al UE.
2020	Atingerea nivelului mediu actual al ţărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile.
2030	Apropierea semnificativă a României de nivelul mediu din acel an al ţărilor membre ale UE din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile.

Sursa: Strategia Naţională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030, p. 4

Strategia stabileşte direcţiile principale de acţiune pentru însuşirea şi aplicarea principiilor dezvoltării durabile în perioada imediat următoare[14]:

- Corelarea raţională a obiectivelor de dezvoltare, inclusiv a programelor investiţionale, în profil inter-sectorial şi regional, cu potenţialul şi capacitatea de susţinere a capitalului natural;
- Modernizarea accelerată a sistemelor de educaţie şi formare profesională şi de sănătate publică, ţinând seama de evoluţiile demografice nefavorabile şi de impactul acestora asupra pieţei muncii;
- Folosirea celor mai bune tehnologii disponibile, din punct de vedere economic şi ecologic, în deciziile investiţionale din fonduri publice pe plan naţional, regional şi local şi stimularea unor asemenea decizii din partea capitalului privat; introducerea fermă a criteriilor de eco-eficienţă în toate activităţile de producţie sau servicii;
- Anticiparea efectelor schimbărilor climatice şi elaborarea atât a unor soluţii de adaptare pe termen lung, cât şi a unor planuri de măsuri de contingenţă inter-sectoriale, cuprinzând portofolii de soluţii alternative pentru situaţii de criză generate de fenomene naturale sau antropice;
- Asigurarea securităţii şi siguranţei alimentare prin valorificarea avantajelor comparative ale României în privinţa dezvoltării producţiei agricole, inclusiv a produselor organice; corelarea măsurilor de creştere cantitativă şi calitativă a producţiei agricole în vederea asigurării hranei pentru oameni şi animale cu cerinţele de majorare a producţiei de biocombustibili, fără a face rabat de la exigenţele privind menţinerea şi sporirea fertilităţii solului, biodiversităţii şi protejării mediului;
- Necesitatea identificării unor surse suplimentare de finanţare, în condiţii de sustenabilitate, pentru realizarea unor proiecte şi programe de anvergură, în special în

[14] pp. 5-6

domeniile infrastructurii, energiei, protecţiei mediului, siguranţei alimentare, educaţiei, sănătăţii şi serviciilor sociale;

- Protecţia şi punerea în valoare a patrimoniului cultural şi natural naţional; racordarea la normele şi standardele europene privind calitatea vieţii să fie însoţită de revitalizarea, în modernitate, a unor moduri de vieţuire tradiţionale, în special în zonele montane şi cele umede.

Secţiunea a doua a strategiei cuprinde o analiză a situaţiei prezente (anul de referinţă e 2008) pe 4 domenii considerate strategice: capital natural, capital antropic, capital uman şi capital social. Pe baza acestei analize documentul identifică 7 provocări strategice pentru orizontul de timp delimitat şi 2 provocări trans-sectoriale, redate în tabelul de mai jos:

Provocări strategice	Orizont 2013	Orizont 2020	Orizont 2030
1. Schimbările climatice şi energia curată	**Obiectiv naţional**: Satisfacerea necesarului de energie pe termen scurt şi mediu şi crearea premiselor pentru securitatea energetică a ţării pe termen lung conform cerinţelor unei economii moderne de piaţă, în condiţii de siguranţă şi competitivitate; îndeplinirea obligaţiilor asumate în baza Protocolului de la Kyoto privind reducerea cu 8% a emisiilor de gaze cu efect de seră;	**Obiectiv naţional:** Asigurarea funcţionării eficiente şi în condiţii de siguranţă a sistemului energetic naţional, atingerea nivelului mediu actual al UE în privinţa intensităţii şi eficienţei energetice; îndeplinirea obligaţiilor asumate de România în cadrul pachetului legislativ „Schimbări climatice şi energie din surse regenerabile” şi la nivel internaţional în urma adoptării unui nou acord global în domeniu; promovarea şi aplicarea	**Obiectiv naţional:** Alinierea la performanţele medii ale UE privind indicatorii energetici şi de schimbări climatice; îndeplinirea angajamentelor în domeniul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră în concordanţă cu acordurile internaţionale şi comunitare existente şi implementarea unor măsuri de adaptare la efectele schimbărilor climatice.

	promovarea şi aplicarea unor măsuri de adaptare la efectele schimbărilor climatice şi respectarea principiilor dezvoltării durabile.	unor măsuri de adaptare la efectele schimbărilor climatice şi respectarea principiilor dezvoltării durabile.	
2. Transport durabil	**Obiectiv naţional**: Promovarea unui sistem de transporturi în România care să faciliteze mişcarea în siguranţă, rapidă şi eficientă a persoanelor şi mărfurilor la nivel naţional şi internaţional, în conformitate cu standardele europene	**Obiectiv naţional:** Atingerea nivelului mediu actual al UE în privinţa eficienţei economice, sociale şi de mediu a transporturilor şi realizarea unor progrese substanţiale în dezvoltarea infrastructurii de transport.	**Obiectiv naţional:** Apropierea de nivelul mediu al UE din acel an la toţi parametrii de bază ai sustenabilităţii în activitatea de transporturi.
3. Producţie şi consum durabile	**Obiectiv naţional:** Gestionarea eco-eficientă a consumului de resurse şi valorificarea maximală a acestora prin promovarea unui model de consum şi producţie care să permită o creştere economică sustenabilă pe termen lung şi	**Obiectiv naţional:** Decuplarea creşterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse şi crearea de valoare adăugată şi apropierea de indicii medii de performanţă ai UE privind sustenabilitatea consumului şi producţiei	**Obiectiv naţional:** Apropierea de nivelul mediu realizat la acea dată de ţările membre UE din punctul de vedere al producţiei şi consumului durabile.

	apropierea treptată de nivelul mediu de performanţă al ţărilor UE.		
4. Conservarea şi gestionarea resurselor naturale	**Obiectiv naţional:** Reducerea decalajului existent faţă de alte state membre ale UE cu privire la infrastructura de mediu, atât din punct de vedere cantitativ cât şi calitativ, prin dezvoltarea unor servicii publice eficiente în domeniu, conforme conceptului de dezvoltare durabila şi cu respectarea principiului «poluatorul plăteşte».	**Obiectiv naţional**: Atingerea nivelului mediu actual al ţărilor UE la parametrii principali privind gestionarea responsabilă a resurselor naturale.	**Obiectiv naţional:** Apropierea semnificativă de performanţele de mediu ale celorlalte state membre UE din acel an
5. Sănătate publică	**Obiectiv naţional:** Îmbunătăţirea structurii sistemului de sănătate, a calităţii actului medical şi a îngrijirilor furnizate în cadrul serviciilor de sănătate; ameliorarea stării de sănătate a populaţiei şi	**Obiectiv naţional**: Atingerea unor parametri apropiaţi de nivelul mediu actual al stării de sănătate a populaţiei şi al calităţii serviciilor medicale din celelalte state membre ale UE; integrarea aspectelor de sănătate şi demografice	**Obiectiv naţional:** Alinierea deplină la nivelul mediu de performanţă, inclusiv sub aspectul finanţării serviciilor de sănătate, al celorlalte state membre ale UE.

	creşterea performanţei sistemului de sănătate	în toate politicile publice ale României.	
6. Incluziunea socială, demografia și migrația	**Obiectiv naţional:** Crearea unui cadru legislativ, instituţional şi participativ modern pentru reducerea riscurilor de sărăcie şi excluziune socială, promovarea coeziunii sociale, egalităţii de şanse şi diversităţii culturale, precum şi pentru gestionarea responsabilă a fenomenelor demografice şi migraţiei.	**Obiectiv naţional:** Promovarea consecventă, în noul cadru legislativ şi instituţional, a normelor şi standardelor UE cu privire la incluziunea socială, egalitatea de şanse şi sprijinirea activă a grupurilor defavorizate; punerea în aplicare, pe etape, a Strategiei Naţionale pe termen lung privind populaţia şi fenomenele migratorii.	**Obiectiv naţional:** Apropierea semnificativă de nivelul mediu al celorlalte state membre ale UE în privinţa coeziunii sociale şi calităţii serviciilor sociale.
7. Sărăcia globală, sfidările dezvoltării globale	**Obiectiv naţional:** Implementarea instrumentelor legislative şi instituţionale aferente statutului României de ţară donatoare de asistenţă pentru dezvoltare, conform obligaţiilor de stat membru al UE; stabilirea priorităţilor şi modalităţilor de	**Obiectiv naţional:** Conturarea domeniilor specifice de aplicare a expertizei şi resurselor disponibile în România în slujba asistenţei pentru dezvoltare, şi alocarea în acest scop a circa 0,50% din venitul naţional brut.	**Obiectiv naţional:** Alinierea completă a României la politicile Uniunii Europene în domeniul cooperării pentru dezvoltare, inclusiv din punctul de vedere al alocărilor bugetare ca procent din venitul naţional brut.

	acţiune, şi alocarea în acest scop a circa 0,25% din venitul naţional brut (VNB) în 2013 şi 0,33% în 2015, cu ţinta intermediară de 0,17% din VNB în 2010.		
Provocări trans-sectoriale			
	Orizont 2013	**Orizont 2020**	**Orizont 2030**
1. Educaţie şi formare profesională	**Obiectiv naţional**: Dezvoltarea capitalului uman şi creşterea competitivităţii prin corelarea educaţiei şi învăţării pe tot parcursul vieţii cu piaţa muncii şi asigurarea oportunităţii sporite pentru participarea viitoare pe o piaţă a muncii modernă, flexibilă şi incluzivă	**Obiectiv naţional:** Atingerea nivelului mediu de performanţă al UE în domeniul educaţiei şi formării profesionale, cu excepţia serviciilor în mediul rural şi pentru grupurile dezavantajate, unde ţintele sunt cele ale UE pentru 2010.	**Obiectiv naţional:** Situarea sistemului de învăţământ şi formare profesională din România la nivelul performanţelor superioare din UE; apropierea semnificativă de nivelul mediu al UE în privinţa serviciilor educaţionale oferite în mediul rural şi pentru persoanele provenite din medii dezavantajate sau cu dizabilităţi.
2. Cercetarea ştiinţifică, dezvoltarea tehnologică, inovarea	**Obiectiv naţional general:** Atingerea mediei UE la indicatorii de bază ce descriu structura şi performanţa sistemului	**Obiectiv general:** Încadrarea cercetării româneşti în fluxul principal al evoluţiilor ştiinţifice şi tehnologice din UE;	**Obiectiv general:** Statornicirea principalelor elemente ale societăţii şi economiei bazate pe cunoaştere; contribuţii

(CDI)	de cercetare, dezvoltare şi inovare.	generalizarea activităţilor inovative; apariţia unor centre de excelenţă cu impact internaţional.	esenţiale ale cercetării româneşti la realizarea obiectivelor complexe ale dezvoltării durabile.

Începând cu 2011, prin Hotărârea Nr. 741 din 20 iulie 2011, s-a constituit Comitetului interministerial pentru coordonarea integrării domeniului protecţiei mediului în politicile şi strategiile sectoriale la nivel naţional, care conform art. 2 urmăreşte respectarea şi implementarea obiectivelor şi recomandărilor privind integrarea în politicile şi strategiile sectoriale naţionale, regionale şi locale a domeniului dezvoltării durabile şi al protecţiei mediului, așa cum sunt formulate în Strategia de dezvoltare durabilă a Uniunii Europene - revizuită, Strategia Europa 2020 - o strategie pentru creştere inteligentă, durabilă şi incluzivă, obiectivele de dezvoltare ale mileniului, Strategia naţională pentru dezvoltare durabilă - Orizonturi 2013 - 2020 - 2030, precum şi în concordanţă cu alte documente programatice sau politice adoptate la nivel comunitar şi internaţional în domeniul dezvoltării durabile şi al protecţiei mediului.

Tot în anul 2011 a fost dezvoltată o bază de date cu Indicatori pentru Dezvoltare Durabilă (IDDR)[15]. Indicatorii prezenţi în baza de date urmăresc obiectivele ţintă şi modalităţile de acţiune la orizontul anilor: 2013, 2020, 2030, stabilite prin Strategia Naţională de Dezvoltare Durabilă şi sunt construiţi pe baza informaţiilor care sunt disponibile în Institutul Naţional de Statistică, Ministerul Mediului şi Pădurilor şi instituţiile în subordinea sau coordonarea acestuia şi a metodologiilor care sunt armonizate cu cele ale Uniunii Europene.

Principala funcţiune a indicatorilor este de a răspunde cerinţelor de monitorizare, pe care Strategia Naţională pentru Dezvoltare Durabilă le exprimă, asociate cu termenele ţintelor propuse, care la rândul lor reprezintă angajamente politice legate de obiectivele strategice ale dezvoltării durabile.

Setul de indicatori de dezvoltare durabilă pentru România este structurat pe obiectivele Strategiei Naţionale de Dezvoltare Durabilă, cu ierarhizare pe trei niveluri:

[15] Indicatorii pot fi vizualizați și consultați la adresa http://www.insse.ro/cms/files/Web_IDD_BD_ro/index.htm. Informațiile privind setul de indicatori și scopul lor sunt preluate de pe aceeași adresă

- nivelul 1: indicatori principali (de bază);
- nivelul 2: indicatori complementari, utilizabili pentru monitorizarea şi revizuirea programelor de dezvoltare durabilă;
- nivelul 3: indicatorii de progres ai Strategiei Naţionale pentru Dezvoltare Durabilă a României, acoperind pachetul de politici pe care aceasta le generează, inclusiv a celor ce nu sunt cuprinse în Strategia UE;

Baza de date (IDDR) cu IDD pentru România include 103 de indicatori, cu seriile de date disponibile în sistemul statistic naţional începând din anul 2000, ierarhizaţi, astfel: 19 indicatori de nivel 1, 37 indicatori de nivel 2 şi 47 indicatori la nivelul 3.

Din păcate indicatorii sunt actualizați doar până în anul 2011, astfel că pentru ultimii 4 ani nu există date cu privire la modul în care au evoluat. O actualizare a acestei baze de date e necesară pentru a putea ulterior actualiza și planurile strategice la nivel național sau județean, pe baza unor date empirice.

Concluzii pentru componenta de dezvoltare durabilă, mediu și schimbări climatice

1. Strategia de Dezvoltare Durabilă a României 2013-2020-2030 este elaborată în anul 2008. Deși prevede în mod oportun trei praguri strategice –imediat (2013), termen mediu (2020) și termen lung – 2030 –e foarte important ca strategia să fie actualizată. În prezent nu este clar care este stadiul de implementare și în ce măsură, pragul 2013, care a fost depășit temporal, a fost atins sau nu. Din acest punct de vedere se recomandă o evaluare asupra nivelului actual de implementare pentru a furniza date pentru reactualizarea strategiei.

2. Analiza pragurilor mediu și lung relevă un decalaj calculat, la momentul elaborării strategiei de aproximativ 12 ani[16] și recuperarea acestui decalaj până la momentul final 2030. O evaluare a stadiului de implementare, bazată pe setul de indicatori IDDR, ar putea oferi informații prețioase asupra măsurii în care recuperarea decalajului s-a produs conform calendarului strategiei.

2.3 Cadrul strategic la nivel regional

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest a fost creată în baza Legii 151/1998, prin asocierea voluntară a autorităților locale și județene din județele Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu-Mare și Sălaj. Suprafața regiunii este de 34.160 km^2 , reprezentând 14,3%

[16] 5 din cele 7 obiective pentru orizontul de timp 2020 prevăd alinierea la valorile medii europene de la momentul prezent, adică momentul 2008.

din teritoriul României. Regiunea de Nord-Vest se situează astfel pe locul 4 la nivel național în privința suprafeței, respectiv pe locul 29 între cele 273 regiuni ale UE.

În spațiul național, regiunea Nord-Vest (Transilvania Nord) face parte din Macroregiunea 1 (NUTS 1) și se învecinează în sud cu regiunea Vest (Banat), în sud-est cu regiunea Centru (Transilvania Sud) și în est cu regiunea Nord-Est (Bucovina-Moldova Nord).

Figura 11: *Localizarea Regiunii Nord-Vest în România*

Regiunea cuprinde 446 unități administrativ-teritoriale[17]: 6 județe, 28 orașe, 15 municipii, 403 comune și 1.800 de sate. Regiunea dispune de o poziție geografică strategică, având granițe cu Ungaria și Ucraina.

	Municipii	Orașe	Comune	UAT-uri	Sate	Localități
România	103	217	2861	3181	12957	13427
Nord-Vest	15	28	403	446	1800	1911
Bihor	4	6	91	101	430	458
Bistrița-Năsăud	1	3	58	62	235	249
Cluj	5	1	75	81	420	434
Maramureș	2	11	63	76	214	247
Satu Mare	2	4	59	65	220	234
Sălaj	1	3	57	61	281	289

Tabelul 13: *Numărul unităţilor administrativ-teritoriale, la nivelul anului 2011. Sursa: INS Tempo Online*

[17] UAT-uri=municipii+oraşe+comune, Localități=sate+localități în componența municipiilor/orașelor

Regiunea este una dintre cele mai pitoreşti din România, începând de la Munţii Apuseni care au un farmec aparte, până la patrimoniul cultural-popular deosebit din zonele etnografice unice în această parte a Europei.

Transilvania Nord este o regiune cosmopolită, unde alături de români trăiesc peste jumătate (52,8%) din numărul total al locuitorilor de etnie maghiară din România, ceea ce a dus la crearea unei identităţi culturale unice.

Din punct de vedere al reliefului, suprafaţa este ocupată în proporţie de 28% de munţi, 30% de dealuri şi 42% de câmpii şi văi. Regiunea prezintă astfel un potenţial ce poate fi exploatat cu uşurinţă din punct de vedere turistic şi economic, respectând principiile protecţiei mediului şi a dezvoltării sustenabile.

Spaţiul rural - localităţile rurale din Regiunea de Nord-Vest

Mediul rural din regiunea de Nord-Vest este format din 403 comune. Din totalul de 1800 de sate, din punct de vedere administrativ 48 de sate aparţin de municipii şi oraşe (făcând astfel parte din mediul urban, nu sunt eligibile pentru fondurile de dezvoltare rurală). Teritoriul acoperit de localităţile rurale din regiune este 29.285,93 km^2 , reprezentând 85,73% din suprafaţa totală.

Regiunea Nord-Vest poate fi împărţită în mai multe zone funcţionale din punct de vedere al agriculturii:

1. Zona de Vest (Câmpia de Vest): judeţele Bihor, Satu Mare şi Sălaj se remarcă prin pondere mare de teren arabil, favorabil dezvoltării sectorului vegetal, combinat cu creşterea animalelor cu metode intensive.

2. Zona de Nord-Est (Carpaţii Orientali): judeţele Bistriţa-Năsăud şi Maramureş se evidenţiază printr-o pondere mare a păşunilor şi fânaţelor, favorabil creşterii animalelor cu metode extensive.

3. Zona de Sud-Est (Depresiunea Transilvaniei): judeţele Bistriţa-Năsăud, Cluj şi Sălaj deţin o pondere mare de teren arabil şi păşune, favorabil dezvoltării sectorului vegetal, combinat cu creşterea animalelor (metode intensive şi extensive).

4. Zona Munților Apuseni: județele Bihor, Cluj și Sălaj se evidențiază de asemenea printr-o pondere mare a pășunilor și fânațelor, favorabil creșterii animalelor cu metode extensive.

Se observă o mare diversitate (comparativ cu alte regiuni) şi nu există o omogenitate funcțională a spațiului rural. Totuși se poate constata că dezvoltarea zootehniei ar putea constitui oportunitatea spre care pot converge toate zonele regiunii, constituind probabil cea mai bună posibilitate de valorificare a resurselor agricole la nivelul întregii regiuni.

Planul de Dezvoltare a Regiunii Nord Vest 2014-2020 (PDR NV)[18]:

„Comunităţile din Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) înţeleg să valorifice împreună, respectând principiile dezvoltării durabile resursele naturale, materiale, umane, tradiţiile istorice şi interculturale în scopul unei dezvoltări susţinute, constante care fac din Transilvania de Nord una dintre cele mai dinamice regiuni europene.

Regiunea Transilvaniei de Nord, prin amplasarea şi dotările sale infrastructurale îndeplineşte un rol strategic, de deservire logistică, a teritoriilor de la Vestul, Estul, Sudul si Nordul său. Domeniile de specializare inteligentă ale regiunii, care asigură o poziţionare bună pe pieţele europene a produselor regionale sunt[19]:

- Sănătate,
- Tehnologii informaţionale şi de comunicaţii, spaţiu şi securitate
- Eco-nano-tehnologii şi materiale avansate
- Bioeconomie;

Sectoarele economice regionale vizate de domeniile de specializare inteligentă menţionate mai sus sunt:

- agricultura şi industria alimentară,
- producţia de mobilă,
- electronica şi automatizări, mecatronica,

[18] La data realizării acestui document (noiembrie 2015), Planul de Dezvoltare Regională Transilvania Nord 2014-2020 se află într-o formă finală, varianta a treia de lucru, cu ultima actualizare aprilie 2015. Acest plan poate fi accesat la următoarea adresă: http://www.nord-vest.ro/Document_Files/Planul-de-dezvoltare-regionala-2014-2020/00001724/7r238_PDR_2014_2020.pdf

[19] De reținut lipsa domeniului energie și mediu considerat prioritar la nivel național. În plus există un proiect de dezvoltare al unui cluster de energii regenerabile TREC gestionat de ADR-Nord Vest. Totuși energia figurează la nivelul sectoarelor economice cu potențial de specializare inteligentă

- producţia de utilaje şi echipament,
- serviciile de sănătate,
- serviciile IT&C,
- energia,
- turismul
- construcţiile verzi

Obiective strategice de dezvoltare pe termen mediu şi lung [20]***(2034)***

- Dezvoltarea de avantaje comparative prin investiţii în domeniile de specializare inteligentă ale regiunii
- Racordarea Regiunii la fluxurile internaţionale de mărfuri, turişti, investiţii, informaţii şi valori culturale şi asigurarea rolului de deservire ca ,,regiune logistică".
- Creşterea investiţiilor în capitalul uman şi social al regiunii, în vederea asigurării suportului pentru o dezvoltare durabilă.
- Creşterea eficienţei economiei rurale, conservând totodată calitatea mediului şi patrimoniul etnofolcloric extrem de bogat al regiunii.
- Transformarea centrelor urbane în spaţii de influenţă şi de atracţie regională şi trans-regională.
- Promovarea incluziunii sociale şi combaterea sărăciei

Obiective strategice 2020

Obiectiv general: Creșterea economiei regionale prin dezvoltare multidimensională și integrată pentru diminuarea disparităților intra- și inter-regionale și creșterea standardului de viață regional.

Obiective specifice:

1. Creșterea numărului locurilor de muncă și a veniturilor

    1.1 Îmbunătățirea competitivității IMM-urilor cu precădere în sectoarele de specializare inteligentă în vederea creării de noi locuri de muncă mai bine plătite

[20] PDR Nord Vest 2014-2020, p. 158

1.2 Încurajarea activităților de CDI (Cercetare, Dezvoltare, Inovare) în activitățile economice cu potențial de specializare inteligentă și consolidarea capacităților de CDI

1.3 Creșterea competitivității economiei regionale prin sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon, care utilizează eficient resursele și are în vedere schimbările climatice

2. Creșterea accesibilității regiunii și mobilității locuitorilor, mărfurilor și informațiilor

2.1 Dezvoltarea unui sistem de transport durabil și asigurarea accesului și integrării în rețelele de transport majore la nivel european și internațional

2.2 Îmbunătățirea accesului la TIC (Tehnologiile Informațiilor și Comunicațiilor), a calității și utilizării acestor rețele de către mediul public și privat

3. Creșterea calității vieții locuitorilor din regiune

3.1 Sprijinirea dezvoltării urbane durabile și integrate

3.2 Promovarea ocupării și sprijinirea mobilității forței de muncă

3.3 Îmbunătățirea accesului și dezvoltarea infrastructurii de educație și formare profesională, de sănătate și asistență socială

3.4 Dezvoltarea durabilă a turismului

3.5 Sprijinirea dezvoltării rurale durabile integrate

3.6 Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei

3.7 Protejarea și conservarea mediului natural

4. Creșterea eficienței și calității serviciilor oferite de administrația publică locuitorilor din regiune

4.1 Investiții în capacitatea instituțională în perspectiva realizării de reforme pentru a asigura gestionarea eficientă a politicilor publice și transparență, integritate și responsabilitate

4.2 Consolidarea capacităților părților interesate care își desfășoară activitatea în domeniul ocupării forței de muncă, al educației, sănătății și al politicilor sociale

Concluzii:

În urma analizei Planului de dezvoltare a Regiunii Nord Vest pentru perioada 2014-2020, am ajuns la următoarele concluzii:

1. **Există un grad ridicat de compatibilitate între obiectivele strategice de la nivelul regiunii NV și obiectivele strategiei Europa 2020**. Practic, pentru fiecare obiectiv strategic și prioritățile aferente de la nivel regional au fost identificate obiectivele tematice aferente din strategia Europa 2020, fapt care va facilita procesul de implementare prin creșterea posibilității de corelare a programelor operaționale regionale cu obiectivele tematice europene și implicit identificarea de surse de finanțare europene pentru acestea.

2. Se observă un grad ridicat de congruență între obiective strategice priorități și măsuri, fapt care va ușura transpunerea acestora în programe operaționale.

3. **Se remarcă utilizarea conceptului de calitate a vieții ca obiectiv strategic la nivel regional.** Trebuie însă remarcat că prioritățile sub umbrela acestui obiectiv nu includ și sfera serviciilor decât în mică măsură (turism, educație și sănătate – ultimele două din perspectiva modernizării sau dezvoltării infrastructurii, nu în mod direct a calității serviciilor).

4. Protecția mediului și utilizarea eficientă a resurselor, devine o prioritate la nivel regional. Ținând cont de potențialul energetic cât și de oportunitățile de finanțare la nivel comuntar în acest domeniu, precum și de importanța strategică a domeniul energetic la nivel global, este oportună definirea acesui palier ca prioritate strategică.

Alte elemente de importanță strategică la nivel regional:

Energie Regenerabilă

Din perspectiva energiei regenerabile, prezintă relevanță și interes inițiativa ADR Nord-Vest pentru crearea ”TREC - Cluster Transnațional în Domeniul Energiei Regenerabile"

”Acest subproiect, care are ca perioadă de implementare mai 2011-aprilie 2013, urmărește crearea unui cluster format din reprezentanți ai mediului de afaceri, cercetare și autorități publice din județul Cluj, Regiunea Macedonia de Vest din Grecia și Regiunea Saxonia din Germania, însoțit de activități de transfer de bune practici în managementul și gestiunea de

clustere și rețele, potrivit ziuadecj.ro. De asemenea, subproiectul, ce are un buget de 264.315 euro, constă în dezvoltarea și constituirea unui cluster în domeniul energiilor regenerabile prin atragerea de agenți economici care activează în domeniu".

Conform ADR Nord-Vest "*proiectul constă în constituirea şi dezvoltarea unui cluster în domeniul energiilor regenerabile prin atragerea de agenţi economici care activează în domeniu, fie că sunt producători de echipamente sau de energie, furnizori de energie sau de materie primă pentru producerea energiei din surse regenerabile, operatori, consultanţi tehnici în acest sector, precum şi a centrelor de cercetare şi a universităţilor care derulează activităţi de cercetare în sectoare de interes, alături de autorităţi publice care contribuie la elaborarea şi implementarea de politici şi strategii în domeniu, asociaţii profesionale şi sectoriale, instituţii financiar-bancare, centre de transfer tehnologic, oficii de legătură cu industria, etc. Clusterul e privit ca şi o platformă de colaborare între actorii atraşi şi cointeresaţi, o oportunitate concretă de dezvoltare de proiecte comune, de facilitare a internaţionalizării, de întărire a legăturilor dintre rezultatele cercetării, angrenare a inovaţiilor în producţie şi comercializare, de reflectare a nevoilor reale ale sectorului în viitoare politici, strategii şi finanţări dedicate".*

Conform unui studiu al companiei Ernst&Young „Renewable energy country attractiveness indices" (2012), România ocupă locul 14 (din 40) privind atractivitatea investițiilor în energie regenerabilă și primul loc din zona Europei Centrale și de Est. Conform aceluiași studiu România ocupă locul 11 (din 40) din perspectiva energie eoliene și 21(din 40) din perspectiva energiei solare.

În continuare se va analiza măsura în care Planul de Dezvoltare al Județului Sălaj este corelat cu cadrul strategic european, național și regional, fiind de o importanță deosebită în conturarea obiectivelor strategice pentru dezvoltarea socio-economică a comunei Marca.

2.4 Cadrul strategic la nivel județean

În contextul dezvoltării Strategiei Comunei Marca, Strategia de dezvoltare a județului este dacă nu definitorie, foarte importantă.

Viziunea formulată în acest document strategic este mai mult decât ambițioasă și chiar dacă nu trădează o orientare clară și specifică a dezvoltării trebuie avută în vedere.

"Sălajul – un motor al dezvoltării regiunii Transilvania de Nord, o comunitate durabilă, capabilă să atragă investiții și resurse în toate domeniile"

Misiunea

- Printr-un parteneriat solid și de durată dintre cetățenii săi, administrația locală, mediul de afaceri și societatea civilă, Sălajul devine un spațiu deschis către prosperitatea și civilizația europeană;
- Prin poziția sa geografică și prin celelalte resurse ce constituie avantaje competitive, Sălajul este un spațiu cu potențial deosebit de dinamism economic și dezvoltare durabilă;
- Cetățenii județului, deja aliniați la rigorile și standardele europene, mai ales prin exercițiul multiculturalității și prin ethos---ul de muncă, sunt capabili să---și construiască o viață prosperă și demnă;
- Comunitățile din Sălaj vor coopera pentru dezvoltarea unei economii funcționale și competitive pe piața europeană, prin gestiunea inovativă a resurselor și managementul eficient al competențelor forței de muncă locale, cu precădere în următoarele domenii de specializare inteligentă: industria metalurgică, producția de mobilier, industria de prelucrare a cauciucului, bio agroalimentar, industria materialelor de construcții și turism.

Documentul nu cuprinde o operaționalizare a viziunii și misiunii în obiectivele strategice generale, optând pentru o structură pe *sectoare de importanță strategică*, anume:

1. Transport
2. Competitivitate
3. Resurse umane
4. Mediu
5. Agricultură și dezvoltare rurală
6. Dezvoltare urbană durabilă
7. Capacitate administrativă

Sinteza obiectivelor strategice și obiectivelor specifice pentru fiecare din aceste dimensiuni:

TRANSPORT		
Obiective strategice	**Obiective specifice**	**Priorități**
1. CONECTAREA JUDEȚULUI SĂLAJ	**O.S.1**. Asigurarea conectării județului Sălaj la	**Prioritatea 1.1.** Dezvoltarea rețelei de drumuri rapide care să

LA PRINCIPALELE CORIDOARE DE TRANSPORT DIN REȚEAUA TEN-T ȘI CENTRE URBANE DIN REGIUNEA NORD-VEST ȘI CREȘTEREA MOBILITĂȚII DURABILE ÎN INTERIORUL ACESTUIA	infrastructura majoră TEN-T din România și Europa Centrală și de Est și la principalii poli urbani din regiune	asigure legătură la infrastructura majoră TEN-T și la principalii poli urbani din regiune(construcție tronson Mihărești-Suplacu de Barcău–Autostrada Transilvania) **Prioritatea 1.2**. Construcția variantelor de ocolire a localităților amplasate de---a lungul rețelei TEN---T(șoseaua de centură mun. Zalău)
	O.S.2. Creșterea conectivității cu rețeaua majoră, cu celelalte județe din regiune și întărirea legăturilor de transport dintre centrele urbane și zonele rurale polarizate	**Prioritatea 2.1.** Reabilitarea drumurilor județene care asigură legătura cu rețeaua majoră, cu celelalte județe din regiune, precum și dintre orașe și zonele rurale polarizate de acestea.
	O.S.3. Îmbunătățirea mobilității în interiorul localităților urbane și rurale din județ, în vederea reducerii congestiei și a emisiilor de CO2	**Prioritatea 3.1.** Creșterea mobilității durabile la nivelul centrelor urbane din județ(reabilitare infrastructură stradală, locuri de parcare) **Prioritatea 3.2.** Creșterea mobilității durabile la nivelul centrelor rurale din județ (reabilitare drumuri comunale)
	O.S.4. Asigurarea accesului facil la principalele obiective turistice și economice din județ	**Prioritatea 4.1.** Modernizarea drumurilor de acces la exploatațiile agricole și forestiere **Prioritatea 4.2.** Modernizarea drumurilor de acces la principalele obiective turistice din județ

	O.S.5. Crearea de alternative atractive la transportul motorizat pentru locuitorii județului:	**Prioritatea 5.1** Dezvoltarea infrastructurii velo și pietonale
	O.S.6. Încurajarea transportului în comun și asigurarea multimodalității:	**Prioritatea 6.1.** Dezvoltarea unui sistem de transport în comun la nivel metropolitan **Prioritatea 6.2.** Dezvoltarea infrastructurii multimodale

COMPETITIVITATE		
Obiective strategice	**Obiective specifice**	**Priorități**
1. CREȘTEREA COMPETITIVITĂȚII ECONOMIEI JUDEȚULUI PRIN SUSȚINEREA SECTOARELOR CU POTENȚIAL DE SPECIALIZARE INTELIGENTĂ	**O.S.1.** Dezvoltarea infrastructurii-suport și a serviciilor de sprijinire a afacerilor din județ	**Prioritatea 1.1.** Dezvoltarea infrastructurii - suport de sprijinire a investitorilor străini și antreprenorilor locali(creare parc industrialZalău, sprijin târguri/piețe agroalimeentare) **Prioritatea 1.2.** Acordarea de facilități pentru atragerea de investiții străine și autohtone(scheme de minimis pentru firme) **Prioritatea 1.3.** Încurajarea structurilor asociative ale mediului de afaceri local **Prioritatea 1.4.** Promovarea produselor realizate de agenții economici locali **Prioritatea 1.5.** Sprijinirea

		accesului întreprinderilor din județ la servicii de consultanță și asistență specializată
	O.S.2. Dezvoltarea infrastructurii---suport pentru activități de CDI, încurajarea parteneriatelor public---private în domeniu și a transferului tehnologic	**Prioritatea 2.1.** Dezvoltarea infrastructurii---suport pentru CDI **Prioritatea 2.2.** Încurajarea parteneriatelor între mediul academic și cel privat pentru activități de CDI și promovarea transferului tehnologic
	O.S.3. Asigurarea accesului populației și mediului de afaceri la rețeaua de Internet în bandă largă și la servicii publice on-line	**Prioritatea 3.1.** Extinderea infrastructurii de acces la Internet în bandă largă din județ **Prioritatea 3.2.** Îmbunătățirea dotării cu echipamente IT&C a sectorului public **Prioritatea 3.3.** Implementarea de soluții de tip e-educație, e-incluziune, e-sănătate și e-cultură la nivelul județului
	O.S.4. Creșterea competitivității întreprinderilor din județ, cu precădere a IMM-urilor și sprijinirea accesului acestora la capital	**Prioritatea 4.1.** Realizarea de investiții în activitățile productive ale IMM-urilor, cu precădere în domeniile de specializare inteligentă **Prioritatea 4.2.** Susținerea microîntreprinderilor din

		mediul urban, cu precădere a celor din sfera serviciilor **Prioritatea 4.3.** Sprijinirea fondurilor de risc și garantare pentru finanțarea IMM-urilor
	O.S.5. Valorificarea potențialului turistic al județului și creșterea încasărilor din domeniu	**Prioritatea 5.1.** Sprijinirea investițiilor private în infrastructura turistică și de agrement din județ
	O.S.6. Creșterea ponderii energiei electrice și termice produse la nivel județean din surse regenerabile	**Prioritatea 6.1.** Sprijinirea investițiilor private în unități de producere a energiei regenerabile **Prioritatea 6.2.** Reducerea consumului de energie din sectorul industrial

RESURSE UMANE		
Obiective strategice	**Obiective specifice**	**Priorități**
1. CREȘTEREA NIVELULUI DE INSTRUIRE ȘI FORMARE, ÎN STRÂNSĂ CORELARE CU NEVOILE MEDIULUI DE AFACERI, ȘI A GRADULUI DE OCUPARE A POPULAȚIEI JUDEȚULUI, CU PRECĂDERE A CELEI PROVENITE DIN	**O.S.1.** Îmbunătățirea accesului populației la educație inițială de calitate, adaptată cerințelor de pe piața muncii	**Prioritatea 1.1.** Reducerea abandonului școlar în rândul copiilor și elevilor provenind din grupuri defavorizate, cu precădere romi din mediul rural **Prioritatea 1.2.** Creșterea calității serviciilor educaționale furnizate în județ **Prioritatea 1.3.** Încurajarea structurilor asociative ale mediului de afaceri local **Prioritatea 1.4.** Promovarea

GRUPURI VULNERABILE		produselor realizate de agenții economici locali **Prioritatea 1.5.** Sprijinirea accesului întreprinderilor din județ la servicii de consultanță și asistență specializată
	O.S.2. Creșterea ocupării în rândul persoanelor provenite din grupuri vulnerabile și creșterea calității resurselor de muncă din județ	**Prioritatea 2.1.** Creșterea ocupării în rândul tinerilor absolvenți și a altor categorii de persoane provenind din grupuri vulnerabile (persoane peste 54 de ani, cu dizabilități, cu un nivel redus de instruire etc.) fără loc de muncă **Prioritatea 2.2.** Creșterea calității resurselor de muncă existente în județ (programe de formare profesională, coaching, în domenii de specializare inteligentă)

MEDIU		
Obiective strategice	**Obiective specifice**	**Priorități**
1. ASIGURAREA DEZVOLTĂRII DURABILE A JUDEȚULUI SĂLAJ PRIN ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII FACTORILOR DE	**O.S.1.** Asigurarea managementului integrat al deșeurilor	**Prioritatea 1.1.** Finalizarea implementării proiectului Sistemului de Management Integrat al Deșeurilor și extinderea acestuia **Prioritatea 1.2.** Creșterea calității serviciilor educaționale furnizate în

MEDIU, CONSERVAREA BIODIVERSITĂȚII ȘI MANAGEMENTUL ADECVAT AL RISCURILOR		județ **Prioritatea 1.3.** Încurajarea structurilor asociative ale mediului de afaceri local **Prioritatea 1.4.** Promovarea produselor realizate de agenții economici locali **Prioritatea 1.5.** Sprijinirea accesului întreprinderilor din județ la servicii de consultanță și asistență specializată
	O.S.2. Asigurarea alimentării cu apă potabilă a populației și creșterea gradului de colectare și epurare a apelor uzate	**Prioritatea 2.1.** Extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii de alimentare cu apă potabilă, canalizare și epurare a apelor uzate în mediul urban și rural
	O.S.3. Conservarea biodiversității existente la nivelul județului	**Prioritatea 3.1.** Asigurarea managementului corespunzător al siturilor NATURA 2000 din județul Sălaj
	O.S.4. Reducerea poluării solurilor din județ	**Prioritatea 4.1.** Managementul adecvat al siturilor poluate istoric din județ
	O.S.5. Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestiunea adecvată a riscurilor	**Prioritatea 5.1.** Prevenirea și combaterea efectelor riscurilor naturale **Prioritatea 5.2.** Creșterea

		capacității de management a situațiilor de urgență

AGRICULTURĂ ȘI DEZVOLTARE RURALĂ		
Obiective strategice	**Obiective specifice**	**Priorități**
1. CREȘTEREA COMPETITIVITĂȚII SECTORULUI AGRO-FORESTIER, DIVERSIFICAREA ECONOMIEI RURALE ȘI REDUCEREA DECALAJELOR DE DEZVOLTARE FAȚĂ DE MEDIUL URBAN	**O.S.1.** Restructurarea și creșterea competitivității exploatațiilor agricole și forestiere	**Prioritatea 1.1.** Restructurarea și creșterea competitivității exploatațiilor agricole (inclusiv viticole și pomicole) și forestiere **Prioritatea 1.2.** Sprijinirea înființării și funcționării structurilor asociative ale fermierilor
	O.S.2. Gestiunea durabilă a resurselor naturale din mediul rural și combaterea schimbărilor climatice:	**Prioritatea 2.1.** Combaterea schimbărilor climatice (extinderea suprafețelor împădurite, îmbunătățire lucrări funciare) **Prioritatea 2.2.** Gestiunea durabilă a resurselor naturale din mediul rural
	O.S.3. Diversificarea economiilor rurale și creșterea ocupării forței de muncă:	**Prioritatea 3.1.** Sprijinirea microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici non-agricole din mediul rural **Prioritatea 3.2.** Realizarea de investiții în infrastructura sportivă, de agrement și valorificarea economică a

		potențialului turistic
	O.S.4. Îmbunătățirea calității vieții în mediul rural, promovarea incluziunii sociale și furnizarea de servicii de bază de calitate	**Prioritatea 4.1.** Extinderea și modernizarea infrastructurii de bază din mediul rural(apă, educațională, sănătate, servicii sociale, gaze, rutieră) **Prioritatea 4.2.** Conservarea și protejarea patrimoniului cultural din mediul rural **Prioritatea 4.3.** Regenerarea economică și socială a comunităților defavorizate din mediul rural
	O.S.5. Asigurarea unei dezvoltări durabile a satelor durabile	**Prioritatea 5.1.** Creșterea eficienței energetice a clădirilor publice și a sistemelor de iluminat public **Prioritatea 5.2.** Creșterea capacității de management a situațiilor de urgență
	O.S.6. Creșterea valorii adăugate a sectorului agroalimentar și promovarea lanțurilor de furnizare	**Prioritatea 6.1.** Dezvoltarea activităților de procesare și comercializare a produselor agroalimentare

DEZVOLTARE URBANĂ DURABILĂ		
Obiective strategice	**Obiective specifice**	**Priorități**
1. CONSOLIDAREA DEZVOLTĂRII DURABILE A ORAȘELOR DIN JUDEȚ ȘI AFIRMAREA	**O.S.1**. Asigurarea creșterii incluzive a orașelor din județul Sălaj	**Prioritatea 1.1.** Prioritatea 1.1. Realizarea de investiții integrate la nivelul comunităților defavorizate/marginalizate

LOR CA MOTOARE DE CREȘTERE		din mediul urban (CLLD)(locuințe sociale, acces servicii sociale/de sănătate,campanii de informare)
	O.S.2. Îmbunătățirea accesului populației urbane la educație de calitate	**Prioritatea 2.1.** Prioritatea 2.1. Realizarea de investiții în infrastructura educațională
	O.S.3. Îmbunătățirea accesului populației urbane la servicii sanitare și sociale de calitate	**Prioritatea 3.1.** Realizarea de investiții în infrastructura sanitară din mediul urban **Prioritatea 3.2.** Realizarea de investiții în infrastructura de servicii sociale din mediul urban
	O.S.4. Conservarea patrimoniului cultural și valorificarea potențialului turistic cultural, balnear și cu specific local	**Prioritatea 4.1.** Diversificarea oportunităților de sport și agrement din mediul urban **Prioritatea 4.2.** Conservarea și protejarea patrimoniului cultural din mediul urban și diversificarea ofertei culturale
	O.S.5. Regenerarea și revitalizarea spațiilor urbane	**Prioritatea 5.1.** Regenerarea spațiilor urbane (reconversie terenuri abandonate,implementare canalizație subterană)
	O.S.6. Creșterea eficienței energetice în mediul urban	**Prioritatea 6.1.** Creșterea eficienței energetice a clădirilor publice (reabilitare

		termică,consolidare) **Prioritatea 6.2.** Creșterea eficienței energetice a blocurilor de locuințe (reabilitare termică,consolidare) Prioritatea 6.3. **Creșterea eficienței energetice a sistemelor de iluminat public**

CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ		
Obiective strategice	**Obiective specifice**	**Priorități**
1. CREȘTEREA CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE LA NIVEL LOCAL ȘI ÎMBUNĂTĂȚIREA ACCESULUI POPULAȚIEI LA SERVICII PUBLICE DE CALITATE	**O.S.1.** Creșterea capacității administrațiilor publice locale din județ	**Prioritatea 1.1.** Dezvoltarea resurselor umane din administrația publică locală (programe de formare profesională) **Prioritatea 1.2**. Îmbunătățirea planificării strategice, teritoriale, financiare și operaționale la nivelul administrației publice locale (elabrare strategii de dezvoltare, instrumente de management) **Prioritatea 1.3**. Întărirea parteneriatului public-privat pentru furnizarea serviciilor publice locale **Prioritatea 1.4.** Îmbunătățirea activității de cadastru și de carte funciară

		Prioritatea 1.5. Îmbunătățirea condițiilor de lucru pentru personalul din administrația publică locală
	O.S.2. Întărirea cooperării dintre autoritățile publice locale și actorii interesați de la nivel local și județean	**Prioritatea 2.1.** Sprijinirea structurilor asociative ale administrației publice locale (GAL; ADI; asociații intercomunitare)
	O.S.3. Dezvoltarea cooperării internaționale și a schimbului de informații și bune practici	Prioritatea 3.1. Sprijinirea inițiativelor de cooperare teritorială

Relevanța strategiei județene pentru comună

Strategia de dezvoltare a județului Sălaj 2015-2020 reprezintă un document programatic menit să ghideze activitatea Consiliului Județean în jurul unui set de priorități considerate strategice. Din perspectiva comunei sunt importante două elemente: (1) un grad ridicat de complementaritate cu strategia județeană pentru a obține o dezvoltare coerentă (la ambele niveluri –local și județean); (2) elementele specifice care vizează nivelul rural.

Strategia este structurată pe 7 dimensiuni cheie pentru care vom prezenta relevanța la nivelul comunei:

1. **Transport** – principala problemă este conectivitatea relativă slabă cu rețeaua majoră TEN-T din România și Europa Centrală și de Est și la principalii poli urbani din regiune - OS1. De asemenea prezintă importanță OS 2 și OS 3 OS 4 care vizează conectarea cu mediul urban și cu obiectivele turistice din zona rurală a județului
2. **Competitivitate** – în domeniul competitivitate județul intenționează crearea unei infrastructuri suport pentru afacerile din județ- OS1, îmbunătățirea rețelelor de internet ca suport pentru afacei în teritoriu-OS3, sprijinirea IMM-urilor din județ-OS4, sprijinirea inițiativelor private în domeniul infrastructurii turistice și de agrement inclusiv în mediul rural.

3. **Resurse umane** – în ce privește resursa umană se remarcă două obiective majore(1) accesul la educație și (2) rata de ocupare. Accesul vizează în special categoriile defavorizate, grupurile vulnerabile prin facilitarea accesului la consiliere și formare profesională. Acest domeniu prezintă o compatibilitate ridicată cu nivelurile regional, național și European.
4. **Mediu** – componenta de mediu este operaționalizată în 3 mari elemente: (1) managementul deșeurilor, (2) conservarea biodiversității și (3) reducerea poluării și diminuarea efectelor schimbărilor climatice. Sunt de remarcat OS2 care prevede realizarea rețelelor de apă potabilă și de canalizare, care sunt determinante în calitatea vieții la nivel rural și OS5 care vizează prevenirea riscurilor naturale.
5. **Agricultură și dezvoltare rurală** – domeniul agricultură și dezvoltare rurală urmărește reducerea decalajelor socio-economice dintre ruban și rural prin diversificarea economică și creșterea eficienței exploataților agricole. De importanță majoră pentru mediul rural sunt OS1 care vizează creșterea competitivității exploatațiilor agricole inclusiv prin încurajarea asocierii și OS3 care se referă la diversificarea în economia rurală prin sprijinirea ativităților neagricole. OS4, OS5 și OS6 se referă la creșterea calității vieții în mediul rural, la asigurarea unei dezvoltări durabile și la creșterea valorii adăugate a sectorului agroalimentar.
6. **Dezvoltare urbană durabilă** – domeniul dezvoltare durabilă este axat pe reabilitarea infrastructurii de la nivelul județului. Majoritatea măsurilor vizează zone urbane.
7. **Capacitate administrativă** –preconizează modernizarea instrumente manageriale printr-o mai bună planificare, parteneriate public-privat, cooperări intercomunale – OS2, dar și dezvoltarea resursei umane prin programe de formare profesională. Capacitatea administrativă este de o importanță covârșitoare în dezvoltarea locală din mediul rural.

2.5 Cadrul strategic la nivel local/ Concluziile analizei strategiilor anterioare

Strategia anterioară de dezvoltare economico-socială a comunei Marca a fost proiectată în anul 2009, pe perioada 2009-2013, fiind întâlnită sub denumirea de ” Planul Strategic de Dezvoltare Socio-Economică al comunei Marca, din județul Sălaj”.

Acest plan strategic conține o prezentare generală a unității administrativ-teritoriale Marca (istoric, cadru fizico-geografic, cadru demografic, studii de fezabilitate, turism,

infrastructură, piața muncii, servicii publice, elaborarea planuilui strategic de dezvoltare socio-economică, dar și implementarea acestuia, respectiv un ghid legislativ).

Scopul acestui plan strategic a fost consultarea comunitară și dezbaterea publică în vederea identificării necesităților și a domeniilor de interes ale cetățenilor.

Domeniile problematice ale comunei identificate atât de cetățeni cât și de administrația publică locală au fost următoarele:

1. Inftrastructura rutieră, a utilităților publice, mediului

2. Modernizări și dotări edilitare (reabilitări, înființări bază sportivă, grădiniță cu program prelungit, etc).

3. Mediul de afacere (atragere finanțatori)

4. Servicii sociale (reabilitarea dispensarului, sprijinirea constituirii unui ONG)

Pentru atingerea acestor probleme, conducerea Primăriei Marca și Consiliul Local au propus cetățenilor mai multe măsuri, respectiv:

Măsura A- Îmbunătățirea infrastructurii locale de transport. Scopul constând în creșterea atractivității comunei în vederea realizării unor investiții în economia locală, a promovării potențialului turistic, acees al producătorilor la piețele de desfacere, acces al locuitorilor către unități medicale.

Măsura B- Utilități publice, iar scopul este creșterea calității vieții și a gradului de confort al populației.

Măsura C- Infrastructura pentru administrație, educație, sănătate, cultură și sport. Scopul măsurii a fost creșterea gradului de instrucție, de educație civică, de informare, de formare a unei culturi comunitare și de îmbunătățire a stării generale de sănătate a populației.

Măsura D- Infrastructura pentru agrement, petrecerea timpului liber și protecție socială. Scopul acestei măsuri a fost de a crea anumite condiții populației locale pentru agrement și petrecerea timpului liber, care să contribuie astfel la creșterea calității vieții.

Măsura E- Infrastructura de afaceri. Scopul a fost cel de dezvoltare a mediului de afaceri, crearea de locuri de muncă și a premiselor pentru o dezvoltare durabilă a comunei.

Măsura F- Creșterea capacității instituțiilor locale. Întărirea coeziunii sociale. Scopul acestei măsuri constând în creșterea capacității comunitare pentru susținerea procesului de dezvoltare locală.

Măsura G- Conservarea şi protecția mediului înconjurător, având ca și scop creșterea calității mediului ambiant.

În continuare vor fi prezentate obiectivele propuse de strategie şi gradul în care aceste au fost sau nu atinse:

OBIECTIVE ŞI ACŢIUNI PROPUSE	**Îndeplinit (DA/NU)**	**În curs de îndeplinire**	**Observații și comentarii**
AGRICULTURA, SILVICULTURA ŞI DEZVOLTARE RURALĂ			
Optimizarea condiţiilor pentru sprijinirea activităţilor rentabile în agricultură	**Da**		
Oferirea de consultanţă specializată pentru intreprinzători agricoli	**Da**		
Susţinerea înfiinţării de asociaţii a producătorilor comunei		Da	
INFRASTRUCTURA ŞI MEDIU			
Modernizarea drumurilor comunale	**Da**		
Construcţia unui pod	**Da**		
Extinderea şi reabilitarea reţelei de alimentare cu apă potabilă		Da	
Realizarea reţelei de canalizare		Da	
Realizarea staţiei de epurare şi tratare a apelor uzate		Da	
Organizarea sistemului de colectare selectivă, a spaţiului de depozitare temporară şi	**Da**		

transportul deşeurilor			
Închiderea platformelor de gunoi	**Nu**		
Lucrări de regularizare a albiei pârâurilor şi apărări de maluri pentru prevenirea şi reducerea consecinţelor distructive ale inundaţiilor	**Da**		
Lucrări de modernizare a reţelei de iluminat public	**Da**		
Dotări pentru intervenţii în caz de situaţii de urgenţă		Da	
Realizarea de alei pietonale	**Nu**		
Extinderea reţelelor electrice şi a drumurilor de acces în zonele nou lotizate			Nu este cazul
ECONOMIC			
Sprijinirea firmelor locale prin asigurarea resurselor umane			**Nu este cazul**
Susţinerea întreprinzatorilor străini care doresc să investească în zonă	**Nu**		
Valorificarea bunurilor şi serviciilor generate de capitalul natural din comună	**Nu**		
Încurajarea dezvoltării serviciilor din sectorul privat	**Da**		
Dotări administraţie locală	**Da**		
Susţinerea IMM	**Da**		
Crearea cadrului prielnic consultanţă pentru afaceri		Da	

EDUCAŢIE ŞI CULTURĂ			
Reabilitarea şi modernizarea şcolilor cu clasele I-VIII şi I-IV	**Da**		
Amenajarea şi dotarea unui centru de joacă şi recreere pentru copiii comunei	**Da**		
Construirea unei baze sportive, a unui teren de minifotbal şi a unui teren de tenis de câmp	**Da**		
Amenajarea unor spaţii verzi	**Da**		
SĂNĂTATE ŞI SOCIAL			
Amenajarea şi dotarea corespunzătoare a dispensarelor umane şi deschiderea unor centre farmaceutice	**Da**		

2.6 Proiecte de investiții publice

Lista de proiecte prioritare de investiții propuse spre realizare în comuna Marca pe perioada 2014-2020:

1. Extindere alimentare cu apă în localitatea Șumal- LOT 1
2. Extindere rețea canalizare în localitatea Șumal-LOT 2
3. Extindere alimentare cu apă în localitatea Porț și Leșmir-LOT 1
4. Extindere rețea canalizare în localitățile Porț și Leșmir-LOT 2
5. Proiectare și execuție canalizare și apă în localitatea Marca și branșamente
6. proiectare, pietruire și asfaltare drumuri comunale și străzi în comuna Marca
7. Proiectare, pietruire și execuție drumuri agricole în comuna Marca
8. Proiectare și execuție capele mortuare în localitățile Porț și Șumal
9. Proiectare și execuție loc de agrement și ștrand termal în localitatea Șumal
10. Proiectare și execuție poduri peste Valea Mare în Marca

11. Proiectare și execuție complex sportiv în localitatea Marca

12. Proiectare și execuție pod peste râul Barcău (Moara Rea)

13. Modernizare și reabilitare termică și dotare cu obiecte noi Școala Generală nr. 1 Marca

14. Proiectare și execuție parc industrial în localitatea Șumal

15. Proiectare și execuție câmp fotovoltaic (solar) în localitatea Marca (fonduri europene)

16. Atragere de fonduri pentru realizarea cadastrării suprafeței comunei Marca

CAPITOLUL III. ELABORAREA PLANULUI STRATEGIC DE DEZVOLTARE AL COMUNEI MARCA

3.1 Analiza economică

3.1.1. Context

Dezvoltarea comunei Marca a fost destul de accentuată în perioada regimului comunist datorită numeroaselor obiective industriale din proximitate. Schela de foraj și rafinăria din Suplacu de Barcău, carierele de nisipuri si piatră din comună, exploatările de cărbune de la Ip și Valea Cerului, Intreprinderea de transporturi auto din Suplacu de Barcău, ofereau locuri de muncă pentru cca 1500 de locuitori ai comunei. În prezent mai funcționează doar exploatarea de petrol.

Din punct de vedere comercial, pe raza comunei Marca sunt înregistrate în prezent un număr de 39 firme cu activitate economică pe durata anului 2015. Totalul firmelor de pe raza comunei Marca care și-au depus bilanțul contabil, înregistrează un număr de 197 salariați și o cifră de afaceri de 43197198 lei.

Firme existente	Din care active în 2015	Număr total de salariați	Cifra totală de afaceri (mii.lei)
39	24	197	43197108

Tabelul 14: *firme existente în comuna Marca. Sursa: prelucrarea proprie a datelor ORC*

Principalele domenii de activitate pe coduri CAEN în rândul firmelor existente la nivelul comunei Marca în 2015 sunt:

1. Cultivarea fructelor arbuştilor fructiferi, căpşunilor, nuciferilor şi a altor pomi fructiferi

2. Exploatarea forestieră

3. Extracţia pietrei ornamentale şi a pietrei pentru construcţii, extracţia pietrei calcaroase, ghipsului, cretei şi a ardeziei

4. Lucrări de pregătire a terenului

5. Lucrări de foraj şi sondaj pentru construcţii

6. Întreţinerea şi repararea autovehiculelor

7. Comerţ cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi şi tutun

8. Transporturi rutiere de mărfuri

9. Facilităţi de cazare pentru vacanţe şi perioade de scurtă durată

10. Prelucrarea datelor, administrarea paginilor web şi activităţi conexe

11. Activităţi de consultanţă pentru afaceri şi management

12. Activităţi de inginerie şi consultanţă tehnică legate de acestea

13. Alte activităţi profesionale, ştiinţifice şi tehnice n.c.a.

14. Activităţi de îngrijire zilnică pentru copii

15. Coafură şi alte activităţi de înfrumuseţare

16. Activităţi auxiliare pentru producţia vegetală

17. Comerţ cu autoturisme şi autovehicule uşoare (sub 3,5 tone)

18. Activităţi veterinare

Firmele cele mai importante sunt cele din domeniul transporturi auto (transport de bitum), ele contribuind substanțial la bugetul local.

In domeniul agricol se remarcă tyrei ferme de bovine care însumat dețin sub 100 de capete și nu sunt asociate. În comună funcționează asociația Urșescu (după numele unui deal din

comună), un composesorat cu pășune și pădure și patru turme de oi, trei în Șumal și una în Marca.

3.1.2 Forța de muncă

Din totalul populației comunei Marca, în anul 2015 se regăsesc 1512 persoane încadrate în categoria persoanelor apte de muncă. Conform datelor AJOFM, în comuna Marca, în anul 2015, se înregistrau un număr de 48 de șomeri, ceea ce reprezintă o rată a șomajului de 3,17%, rata șomajului fiind calculată pe baza ponderii numărului șomerilor în totalul populației situate în grupa aptă de muncă. Pentru o mai bună înțelegere a fenomenului s-a analizat evoluția ratei șomajului în comuna Marca în comparație cu alte comune din județul Sălaj, perioada de referință fiind 2005-2015. Ca o medie de ansamblu putem observa faptul că rata șomajului comunei Marca se află sub rata șomajului celorlalte comune analizate. Se poate identifica o fluctuație a ratei șomajului în mare parte similară cu a celorlalte comune. De-a lungul perioadei analizate se pot observa creșteri și descreșteri considerabile în ceea ce privește rata șomajului.

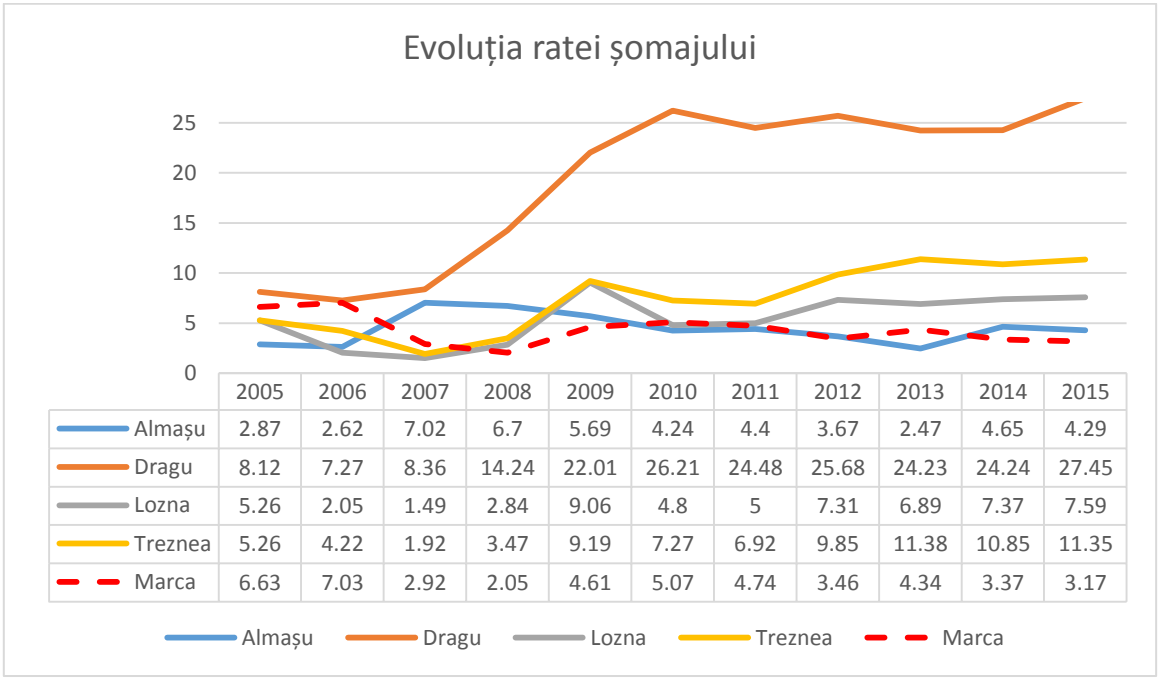

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Almașu	2.87	2.62	7.02	6.7	5.69	4.24	4.4	3.67	2.47	4.65	4.29
Dragu	8.12	7.27	8.36	14.24	22.01	26.21	24.48	25.68	24.23	24.24	27.45
Lozna	5.26	2.05	1.49	2.84	9.06	4.8	5	7.31	6.89	7.37	7.59
Treznea	5.26	4.22	1.92	3.47	9.19	7.27	6.92	9.85	11.38	10.85	11.35
Marca	6.63	7.03	2.92	2.05	4.61	5.07	4.74	3.46	4.34	3.37	3.17

Figura 12*: Evoluţia ratei somajului pe perioada 2005-2015, comuna Marca comparativ cu alte comune din judeţ.*

Tot din perspectiva acestui indicator s-a realizat o analiză comparativă între evoluția ratei șomajului la nivelul comunei Marca și evoluția ratei șomajului la nivel județean și rural

județean. Rata șomajului din comuna a cunoscut fluctuații considerabile. Dacă în anii 2005-2006 rata șomajului din comuna Marca se situa peste rata șomajului de la nivel județean și rural județean, începând cu anul 2007 rata șomajului comunei Marca se situează sub rata șomajului celor doua nivele.

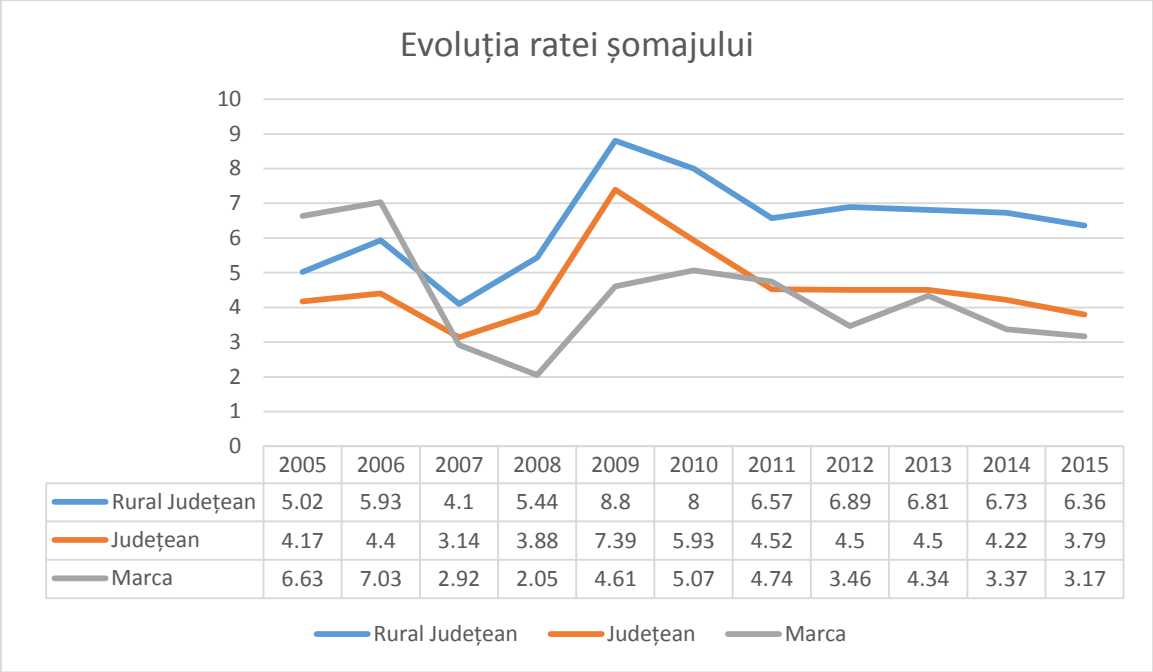

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Rural Județean	5.02	5.93	4.1	5.44	8.8	8	6.57	6.89	6.81	6.73	6.36
Județean	4.17	4.4	3.14	3.88	7.39	5.93	4.52	4.5	4.5	4.22	3.79
Marca	6.63	7.03	2.92	2.05	4.61	5.07	4.74	3.46	4.34	3.37	3.17

Figura 13*: Evoluţia ratei şomajului pe perioada 2005-2015 comuna Marca*

Distribuția șomajului pe gen ne atrage atenția asupra unei alte probleme referitoare la diferențierea foarte mare între șomajul în rândul bărbaților și șomajul în rândul femeilor. Analiza situează comuna Marca la aproximativ același nivel cu comuna Lozna și la o distanță mai mare față de celelelate comune analizate. Nivelul scăzut al șomajului în rândul femeilor arată că și în trecut au existat insuficiente locuri de muncă pentru femei.

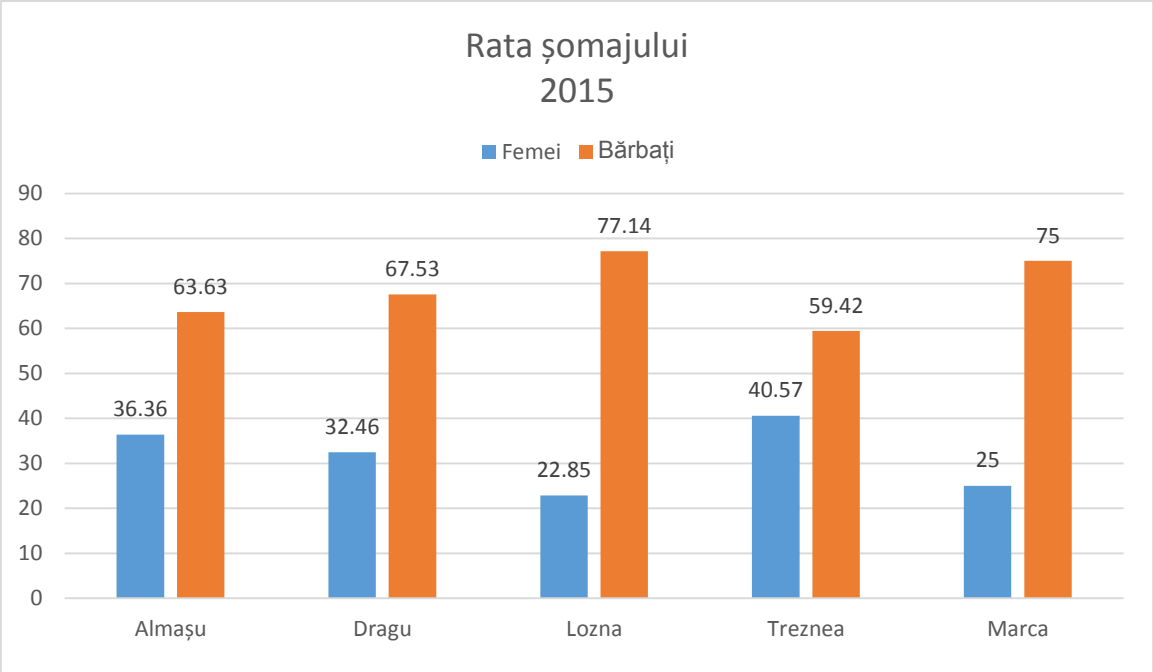

Figura 14*: Rata şomajului pe sexe, anul 2015, comuna Marca*

În ceea ce privește distibuția pe domenii de ocupare a salariaților din comuna Marca, putem identifica 9 domenii de muncă. Aceștia își desfășoară activitatea cu precădere în transporturi rutiere, comerț, servicii de cazare. Un aspect ce trebuie discutat este faptul că există o preponderență mare în ceea ce privește numărul ridicat al ocupanților în muncă în sectorul privat, existând astfel un dezechilibru între sectorul public și privat.

Marca	
Domeniu de activitate al salariaților	Nr. Salariați
Activităţi auxiliare pentru producţia vegetală	10
Lucrări de pregătire a terenului	1
Comerţ cu autoturisme şi autovehicule uşoare (sub 3,5 tone)	2
Intermedieri în comerţul cu produse diverse	2
Comerţ cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi şi tutun	18
Transporturi rutiere de mărfuri	140
Alte servicii de cazare	10
Activităţi veterinare	2
Alte activităţi de servicii suport pentru întreprinderi	12

Tabelul 15: *Distribuția forţei de muncă din comuna Marca pe domenii de ocupare*

3.1.3. Analiza bugetului local

O analiză a bugetului comunei Marca pe perioada 2008-2015 confirmă statutul de comună cu dezvoltare medie. În general, așa cum ilustrează și graficul de mai jos, evoluția veniturilor totale ale comunei nu este una constantă, pe parcursul perioadei analizate întâlnind foarte mari fluctuații.

	2008	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
Media VT Rural jud. (lei)	3,917,151	3,309,244	3,143,908	3,128,658	4,292,088	4,540,191	5,285,827	6,544,429
VT Marca (lei)	3,485,457	3,114,864	2,564,428	2,181,094	2,860,024	6,735,154	9,081,537	6,953,811

Tabelul 16: *Media veniturilor totale ale comunei în comparație cu ruralul județean*

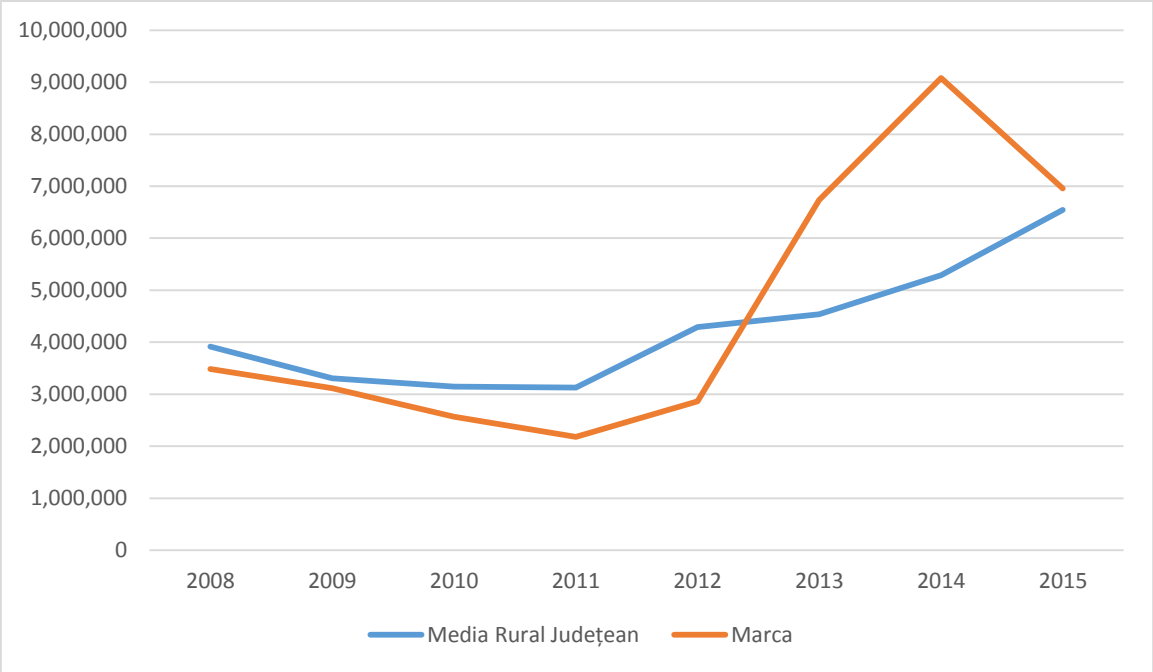

Figura 16*: Evoluția veniturilor totale ale comunei în comparație cu media pe ruralul județean*

Autonomia financiară poate fi indicată și de nivelul veniturilor proprii ale comunei. Pentru a se putea face o comparație cu media veniturilor proprii la nivel județean, s-a calculat ponderea acestora din veniturile totale, în procente (VP/VTx100). Astfel, pentru comuna Marca acest indicator

VP/VT	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**
jud. Sălaj	27	30	30	29	27	29	28	24
Rural județean	18	23	26	27	21	26	22	17
Marca	17	26	38	41	45	25	13	27

Tabelul 17*: Ponderea veniturilor proprii din veniturile totale*

În general raportul VP/VT caracteristic comunei se situează peste media pentru ruralul județean și județ, dar evoluția asincronă indică o decuplare de la fenomenul economic general, valorile mai ridicate coincizând cu niveluri mai scăzute ale veniturilor totale ale comunei.

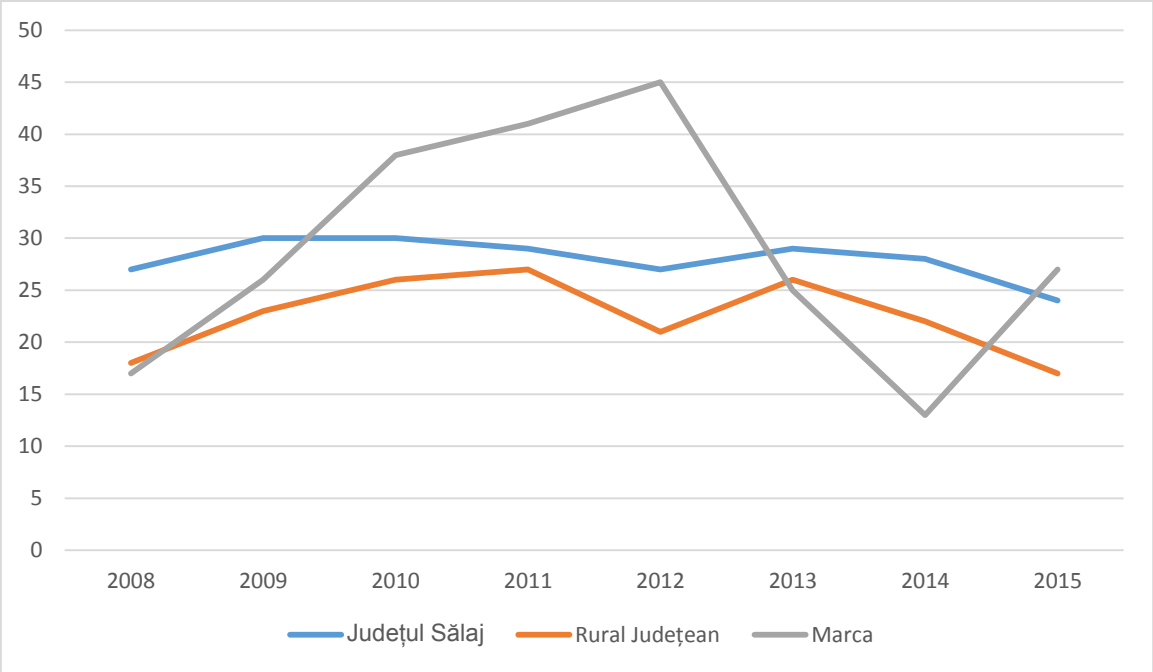

Figura 17: *Evoluția ponderii veniturilor proprii față de veniturile totale (%)prelucrare din date MDARP*

Un alt indicator care relevă capacitatea administrativă a comunei Marca se referă la plățile făcute pentru implementarea unor proiecte cu finanțare externă din fonduri nerambursabile. După cum avem prezentat și în tabelul de mai jos, în perioada de referință 2009-2015 Marca a înregistrat plăți pentru susținerea acestui tip de proiecte. Se poate observa o creștere a sumelor în anul 2014 și o descreștere în anul 2015. Capacitatea de absorție a fondurilor nerambursabile reprezintă un indicator important în construcția capacității administrative pentru instituțile administrației publice locale și centrale.

Marca	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Venituri totale (VT)	3,114,864	2,564,428	2,181,094	2,860,024	6,735,154	9,081,537	6,953,811
Venituri din fonduri nerambursa-bile (VFN)	0	0	0	0	3,202,296	6,070,621	2,241,300
VFN/VT	0	0	0	0	0.47546	0.668457	0.322312

Tabelul 18: Veniturile din fonduri nerambursabile și veniturile totale. Sursa: prelucrarea datelor DPFBL

Se poate observa o creștere importantă a absorbției de fonduri nerambursabile, mai ales în perioada 2013 - 2014, ceea ce indică preocuparea și capacitatea administrației de a gestiona proiecte importante.

Tabelul și figura de mai jos arată corelația dintre ponderea veniturilor proprii și ponderea veniturilor din fonduri nerambursabile în veniturile totale ale comunei Marca.

anul	Venituri proprii/ venituri totale (vp/vt)	Venituri din fonduri nerambursabile/venituri totale (VFN/VT)
2009	0.26	0
2010	0.38	0
2011	0.41	0
2012	0.45	0
2013	0.25	0.47
2014	0.13	0.66
2015	0.27	0.32

Tabelul 18: *Corelația dintre ponderea veniturilor proprii și ponderea veniturilor din fonduri nerambursabile în veniturile totale. Sursa: prelucrarea datelor DPFBL*

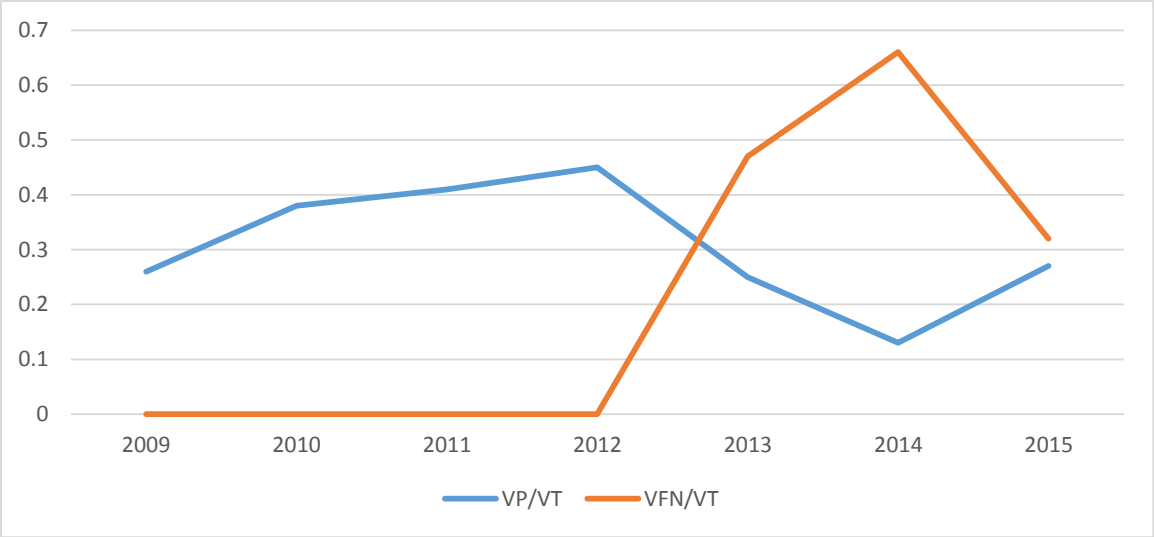

Figura 18: *Corelația dintre ponderea veniturilor proprii și ponderea veniturilor din fonduri nerambursabile în veniturile totale. Sursa: prelucrarea datelor DPFBL*

Analizând evoluția bugetului comunei Marca, putem concluziona că această comună se situează de regulă sub media ruralului județean, cu excepția unor perioade în care accesarea de fonduri nerambursabile poate îmbunătăți anumiți indicatori. Completarea susținută a veniturilor proprii ale comunei cu fonduri de la bugetul național, județean sau din fonduri nerambursabile reprezintă o opțiune serioasă în dezvoltarea pe termen scurt și mediu.

3.2 Cercetare vizând analiza calității vieții în comuna Marca

Creșterea calității vieții și a bunăstării sociale sunt principalele obiective pe care o comunitate dezvoltată dorește să le atingă. Atingerea unui nivel ridicat de calitate a vieții a devenit una dintre cele mai mari preocupări constante ale autorităților publice. Prin utilizarea unor sisteme de indicatori pentru măsurarea calității vieții, este reflectat stilul de viață, nivelul de trai, de dezvoltare și de atractivitate a unei comunități din perspectiva cetățenilor.

Măsurarea calității vieții este o etapă fundamentală în procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare a unei comunități, din mai multe considerente: în primul rând, ca urmare a evaluării calității vieții, identificând condițiile de viață ale populației, avem ocazia să înțelegem modul de raportare al oamenilor la aceste condiții, precum și care sunt percepțiile lor vis-a-vis de acestea. Nu în ultimul rând, prin măsurarea calității vieții ne putem da seama de modul în care populația evaluează diferitele domenii ale vieții sociale, care sunt prioritățile lor în acest sens și care sunt așteptările și percepțiile cetățenilor vis-a-vis de acestea. Datele rezultate în urma unei cercetări a calității vieții, pot sta la baza identificării și elaborării politicilor publice, la baza propunerii unor proiecte și programe pentru comunitatea respectivă. Cercetarea calității vieții oferă

informații necesare privind problemele și soluțiile de rezolvare a acestora, privind avantajele unei comunități care trebuie încurajate. Evaluarea cât mai clară și detaliată a condițiilor de viață existente la nivelul unei comunități reprezintă un instrument important de intervenție socială, fundamentând dezvoltarea durabilă a calității vieții.

Cercetarea realizată are la bază un sistem complex de indicatori pentru măsurarea calității vieții. Actualul document cuprinde câteva aspecte preliminarii relevante, prezentate sintetic.

3.2.1 Metodologia cercetării

Prezenta cercetare reprezintă un model de analiză și diagnoză comunitară abordată din punct de vedere cantitativ, ca și metodă de cercetare a fost utilizat sondajul de opinie. Instrumentul utilizat în realizarea cercetării este chestionarul, selectarea cazurilor s-a realizat prin intermediul eșantionăriii de convenienţă, numărul total de repondenți fiind de 100, perioada în care aceasta a fost realizată fiind cuprinsă între lunile iunie-iulie 2016.

În perioada mai sus menționată s-a desfășurat la nivelul comunei Marca un amplu sondaj de opinie care și-a propus să identifice percepția locuitorilor din comună cu privire la anumite aspecte care țin de calitatea vieții acestora ca indivizi și al comunei în general. Modalitatea de construcție a instrumentului ne oferă posibilitatea obținerii unor date empirice care se pot utiliza în privința realizării analizei preliminare care stă la baza construcției strategiei de dezvoltare a comunei Marca. În cadrul sondajului a fost colectat un număr de 100 chestionare valide. Eșantionarea este una de convenienţă, însă cu toate acestea s-a încercat în măsura posibilului să fie surprinse părerile unui număr cât mai divers de cetățeni din această comunitate.

3.2.2 Interpretarea datelor

În graficele de mai jos sunt prezentate caracteristici soico-demografice ale bazinului sociologic.

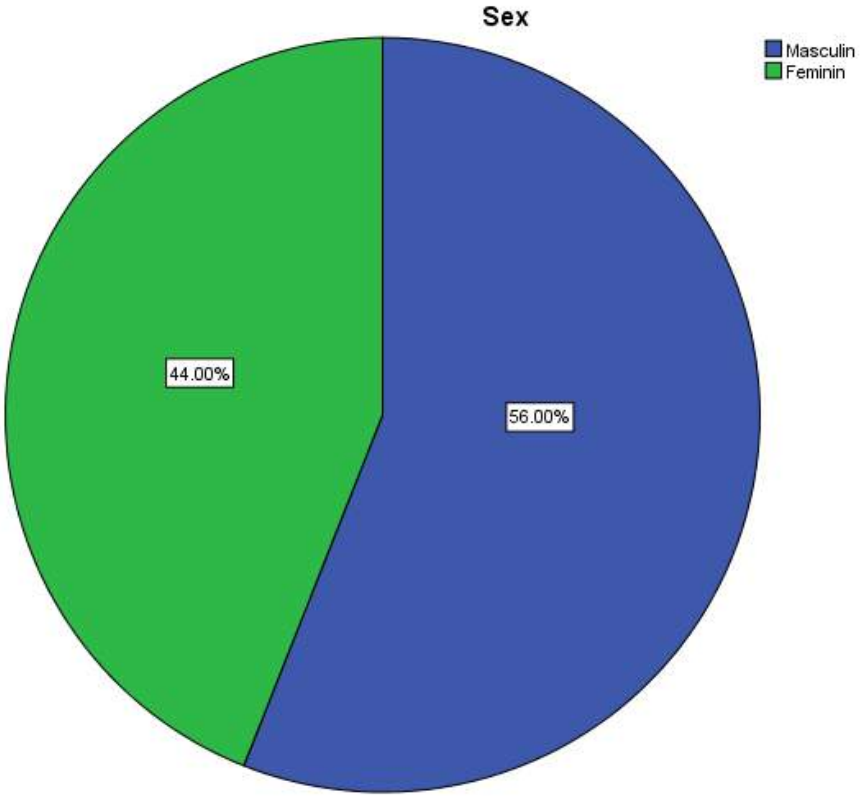

Din punct de vedere al distribuției pe sexe a respondenților se observă preponderența persoanelor de gen masculin (56%), față de cele de gen feminin (44%).

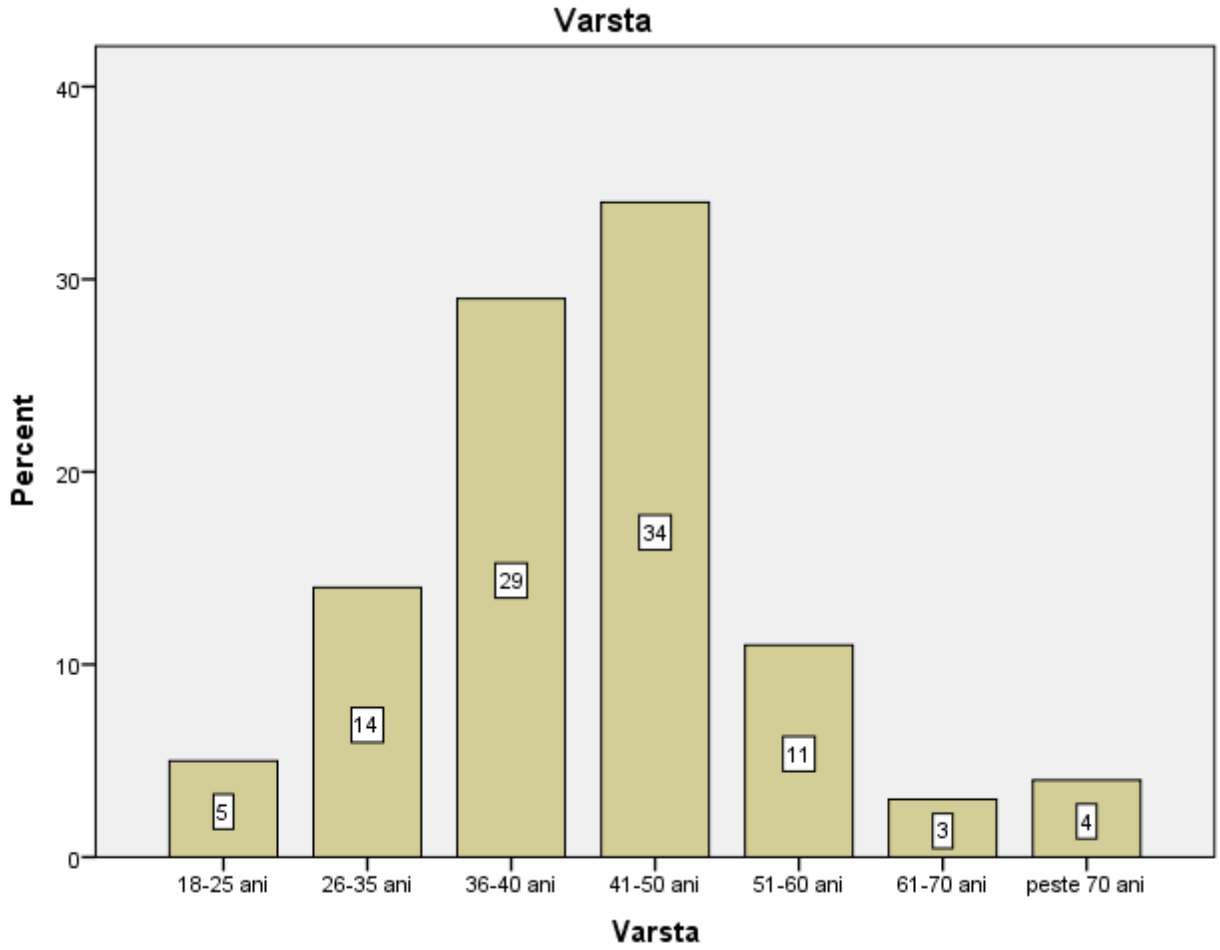

În ceea ce privește distribuția pe categorii de vârstă a respondenților putem identifica ca fiind cele mai acoperite, categoria populației în forță de muncă, cea între 41-50 ani (34%), a doua categorie fiind cea cu vârsta cuprinsă între 36-40 de ani (29%), iar cea de-a treia categorie fiind cea cu vârste cuprinse între 26-35 de ani (14%).

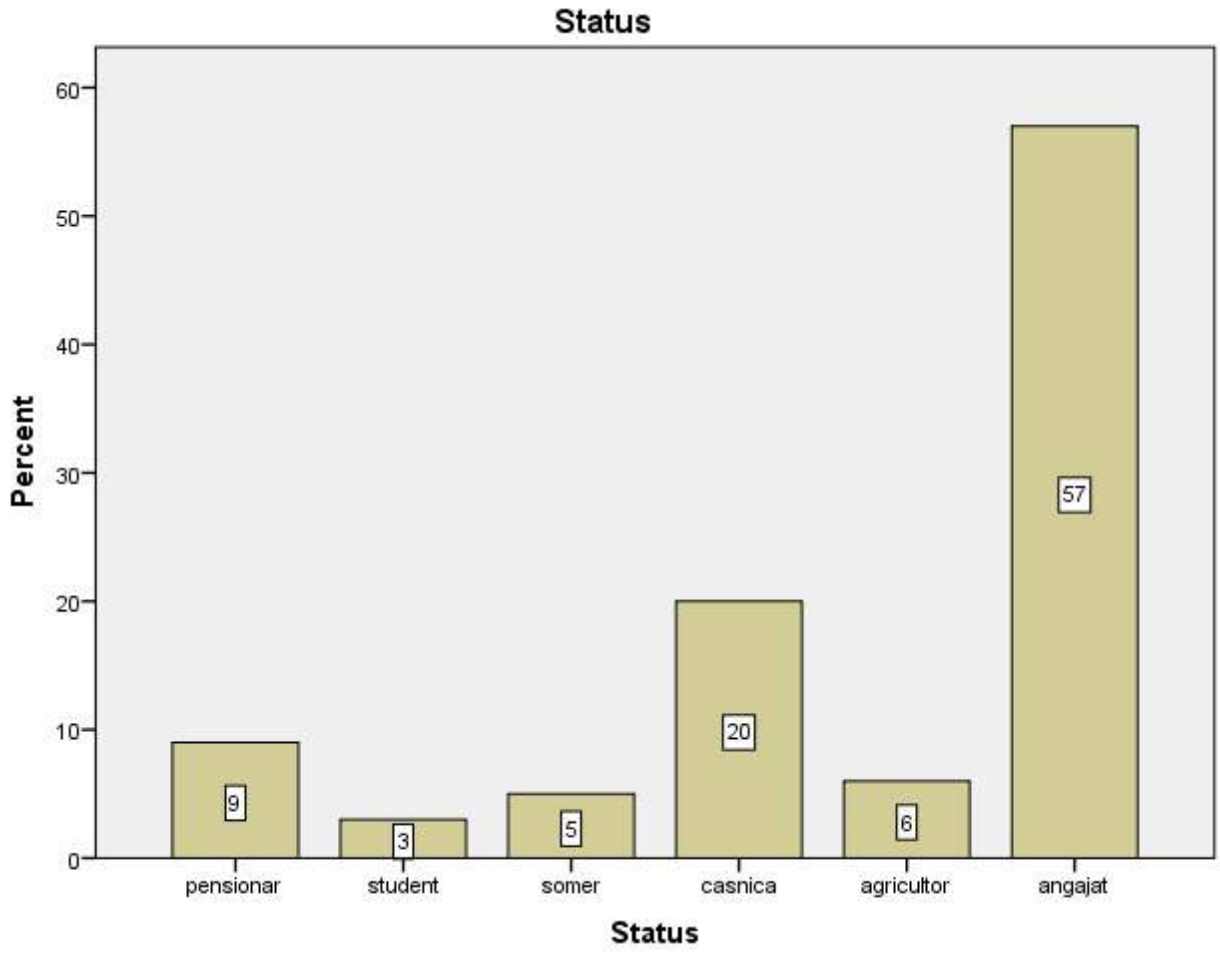

Din punctul de vedere al statusului persoanelor intervievate putem identifica cea mai mare pondere a repondenților sunt angajați (57%), iar 20% dintre aceștia sunt casnici, aceștia fiind urmați de pensionari (9%).

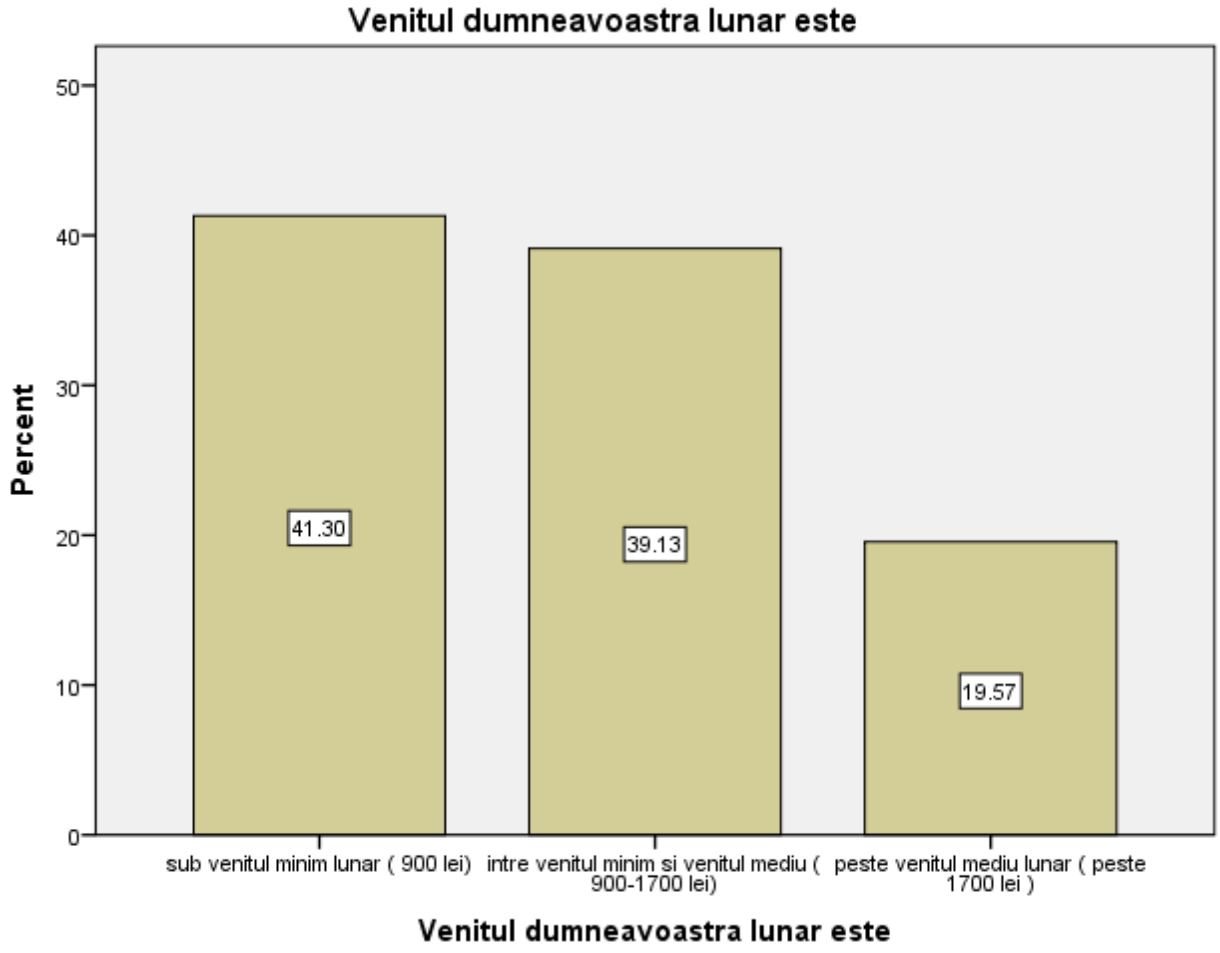

Un aspect important legat de bunăstarea populației face referire la nivelul veniturilor, în cazul eșantionării din comuna Marca putem observa că 41.30% dintre respondenți se situează cu venitul sub venitul minim lunar de 900 de lei, în timp ce 39.13% dintre respondenți înregistrează venituri sub venitul mediu lunar de 1700 de lei.

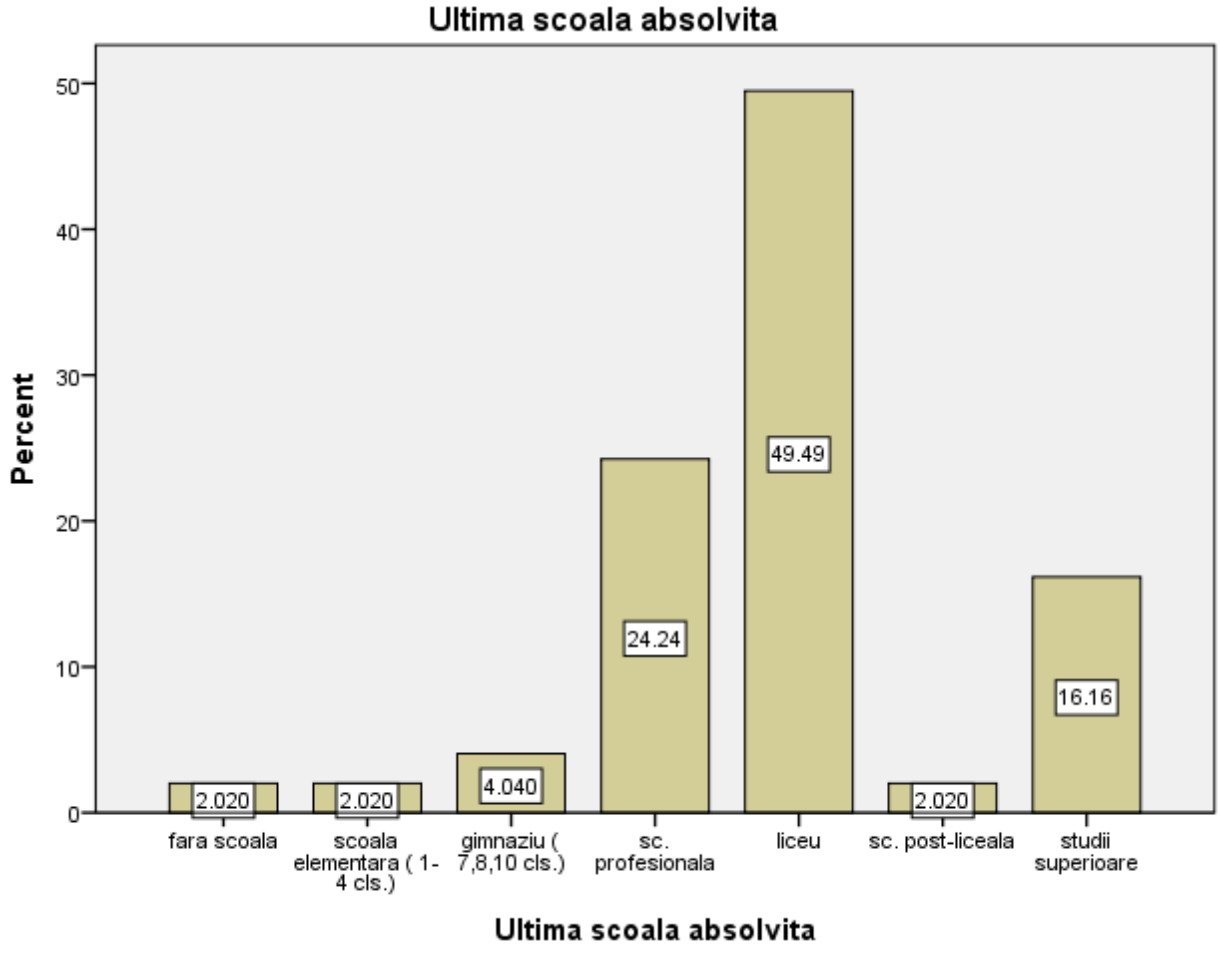

Din perspectiva ultimei instituții de învățământ absolvite putem identifica o situație specială, în cazul respondenților noștri 49.49% dintre aceștia au finalizat un liceu, 24.24% dintre respondenți au finalizat o școală profesională, iar 16.16% dintre aceștia au urmat studii superioare. Este de remarcat faptul că deși comuna nu dispuse de unități școlare liceal sau superioare, locuitorii au urmat astfel de programe în orașele apropiate.

3.2.3 Perspective generale asupra nivelului de trai[21]

În această secțiune am inclus întrebări cu privire la calitatea vieții în general (trecut și prezent). De asemenea am încercat să suprindem măsura în care respondenții se văd în viitor părăsind sau nu comuna și nu în ultimul rând am evaluat satisfacția față de venitul actual.

1. Cum apreciați calitatea vieții în prezent?

Unde 1 reprezintă deloc mulțumit iar 10 reprezintă foarte mulțumit

Privind nivelul general al calității vieții, un procent de 43.88% dintre respondenți îl declară bun sau mulțumitor (suma procentelor de 7-10 din scală), mai exact 27.55% susțin că sunt mulțumiți și chiar foarte mulțumiți de acesta, în timp ce doar 10.2% sunt nemulțumiți și foarte nemulțumiți.

[21] În analiza datelor, pe scala utilizată (1-10) am considerat răspunsurile cuprinse între treptele 1-3 ca fiind în categoria nemulțumit și foarte nemulțumit, iar cele din treptele 8-10 în categoria mulțumit și foarte mulțumit. Această codificare a scalei a fost păstrată pe tot parcursul analizei.

2. În ultimii 4 ani, calitatea vieții dumneavoastră:

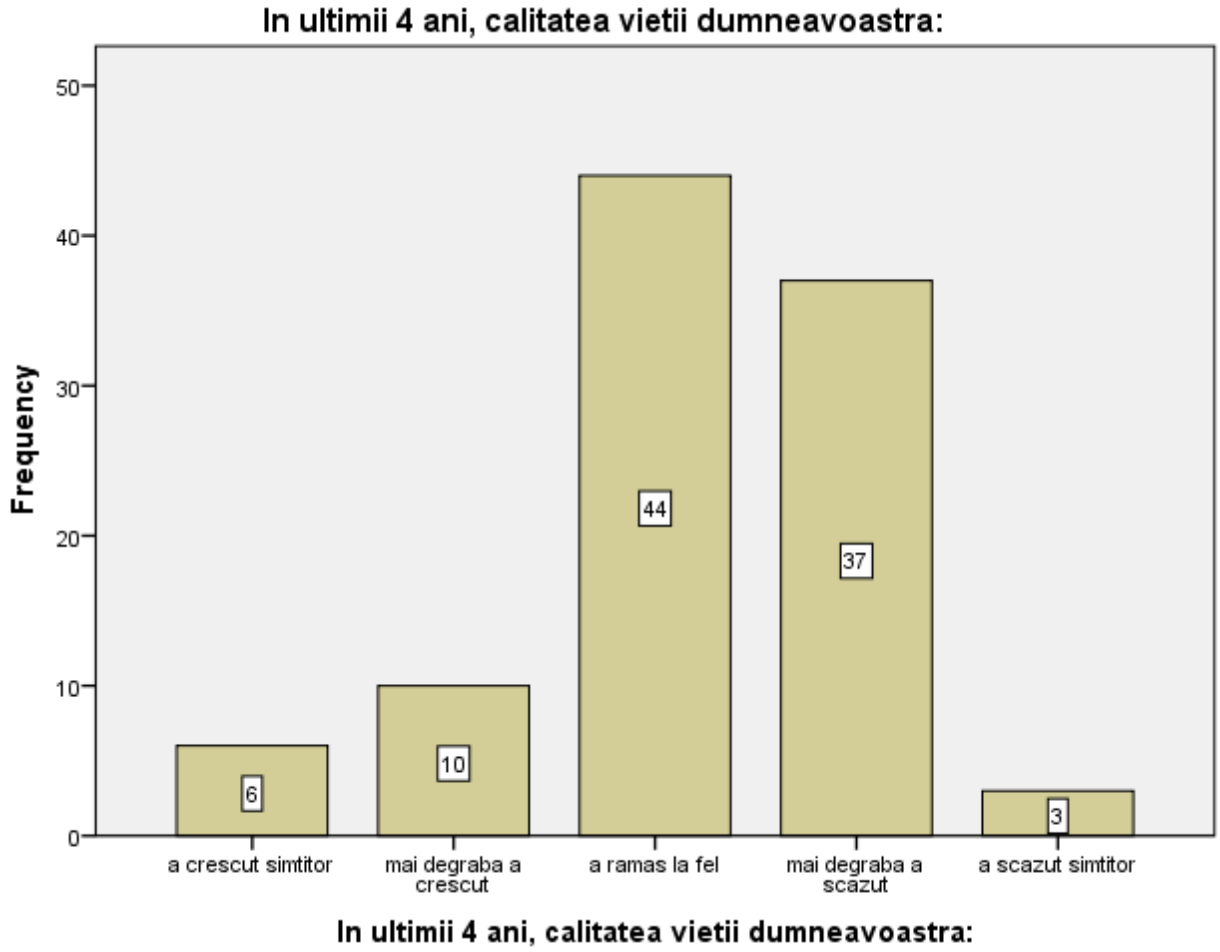

În ceea ce privește evoluția sau involuția calității vieții putem identifica următoarele tendințe: 44% consideră că nu s-a produs nicio schimbare în ultimii 4 ani cu privire la calitatea vieții acestora. Un procent de 16% declară că aceasta mai degrabă a crescut sau chiar a crescut simțitor, iar un procent de 40% declară că aceasta a scăzut sau chiar a scăzut simțitor.

3. În ce măsură intenționați să părăsiți comuna (schimbare permanentă de domiciliu)?

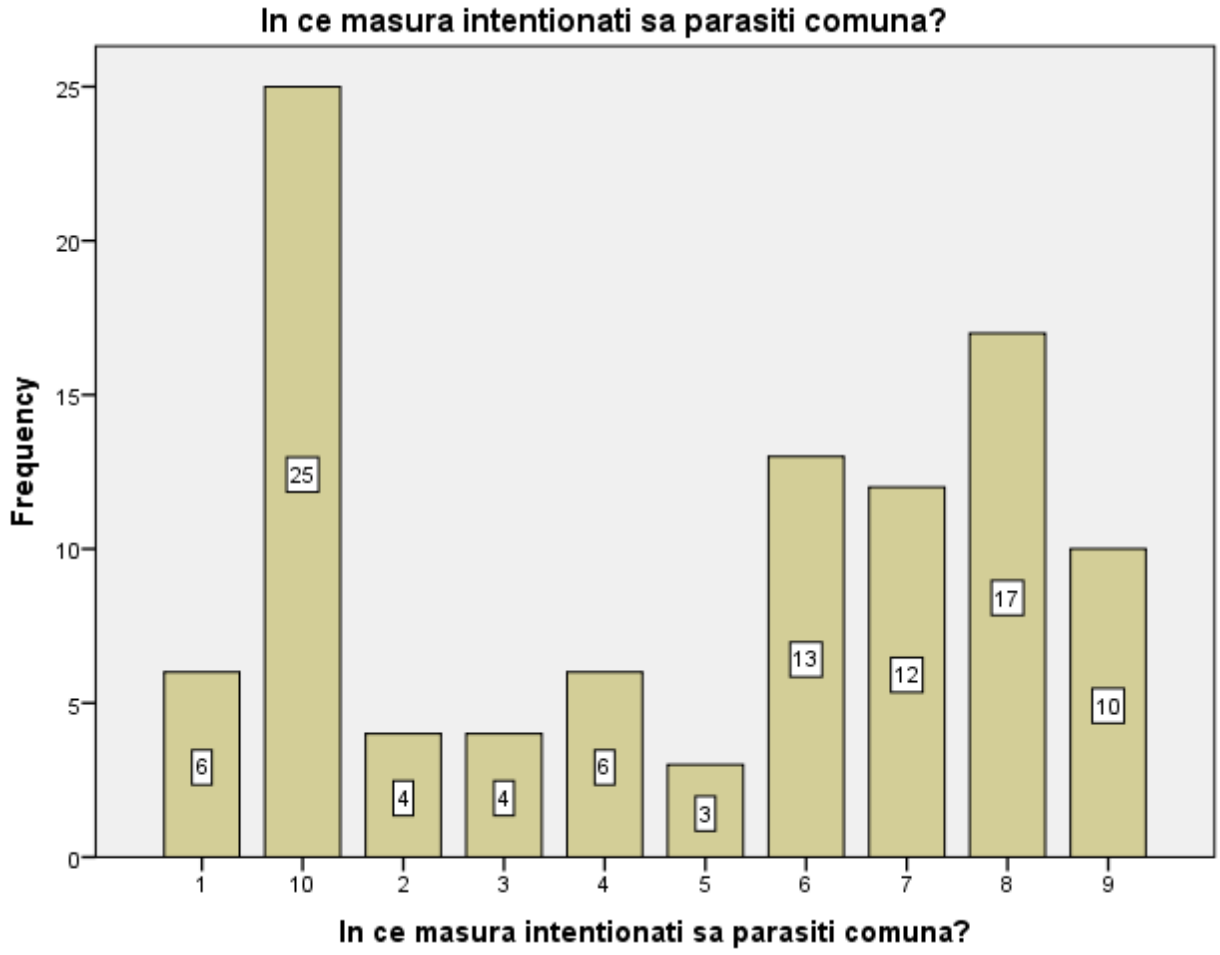

1=cu siguranță părăsesc comuna, 10=cu siguranță NU părăsesc comuna

Din acest punct de vedere al intenției de a părăsi comuna respondenții care susțin ferm că nu își vor schimba domiciliul reprezintă un procent mare, de 52% și doar 14% se gândesc în mod real la această posibilitate (răspunsurile cuprinse pe primele 3 trepte ale scalei).

4. Care este principalul motiv pentru care părăsiți comuna?

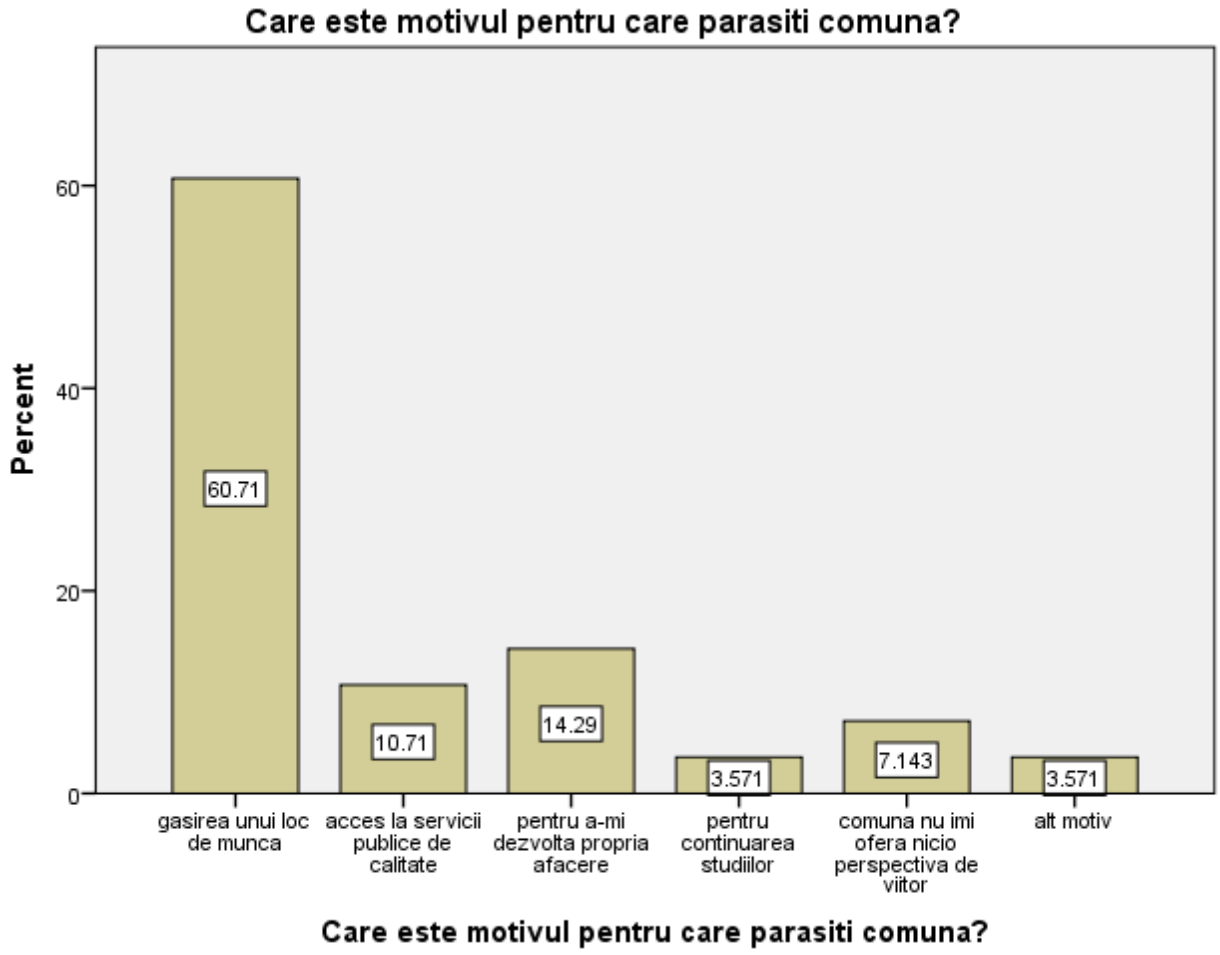

Principalul motiv pentru care respondenții ar intenționa să părăsească comuna este găsirea unui loc de muncă, în cazul unui procent de 60.71% dintre persoane, fiind urmat de un alt motiv și anume dezvoltarea propriei afaceri, în acest caz se situează 14.29% dintre respondenți. Un alt procent important îl reprezintă cei care ar părăsi comuna pentru a avea acces la servicii publice de calitate (10.71%). Un procent de 7.14% dintre respondenți susțin că ar avea intenția să părăsească comuna, deoarece aceasta nu oferă perspective de viitor.

3.2.4 Servicii publice și indicatori ai calității vieții

În continuare am încercat să identificăm percepția locuitorilor comunei Marca cu privire la o serie de servicii publice sau facilități care influențează gradul general de calitate a vieții.

5. Cât de mulțumiți sunteți de următoarele servicii/condiții de trai din comună?

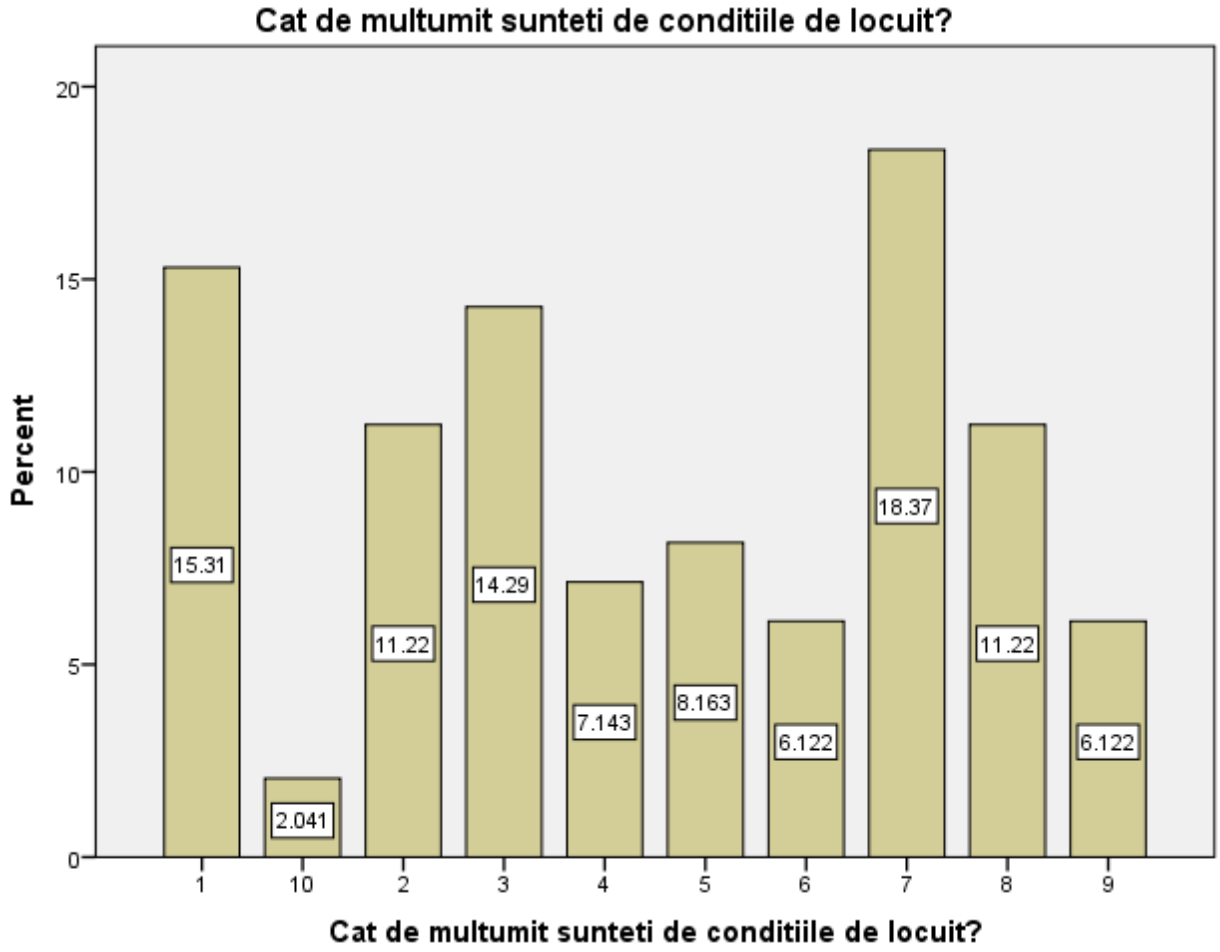

1=deloc mulțumit, 10=foarte mulțumit

Cu privire la condițiile de locuit, un procent de 37.75% dintre respondenți declară că sunt mulțumiți și chiar foarte mulțumiți de acestea, luând în considerare răspunsurile aflate între 7-10 pe scală. Cei care sunt nemulțumiți și foarte nemulțumiți însumează un procent de 47.96% (între 1-4 pe scală), tendința fiind una negativă din acest punct de vedere.

6. Cât de mulțumiți sunteți de serviciile de sănătate?

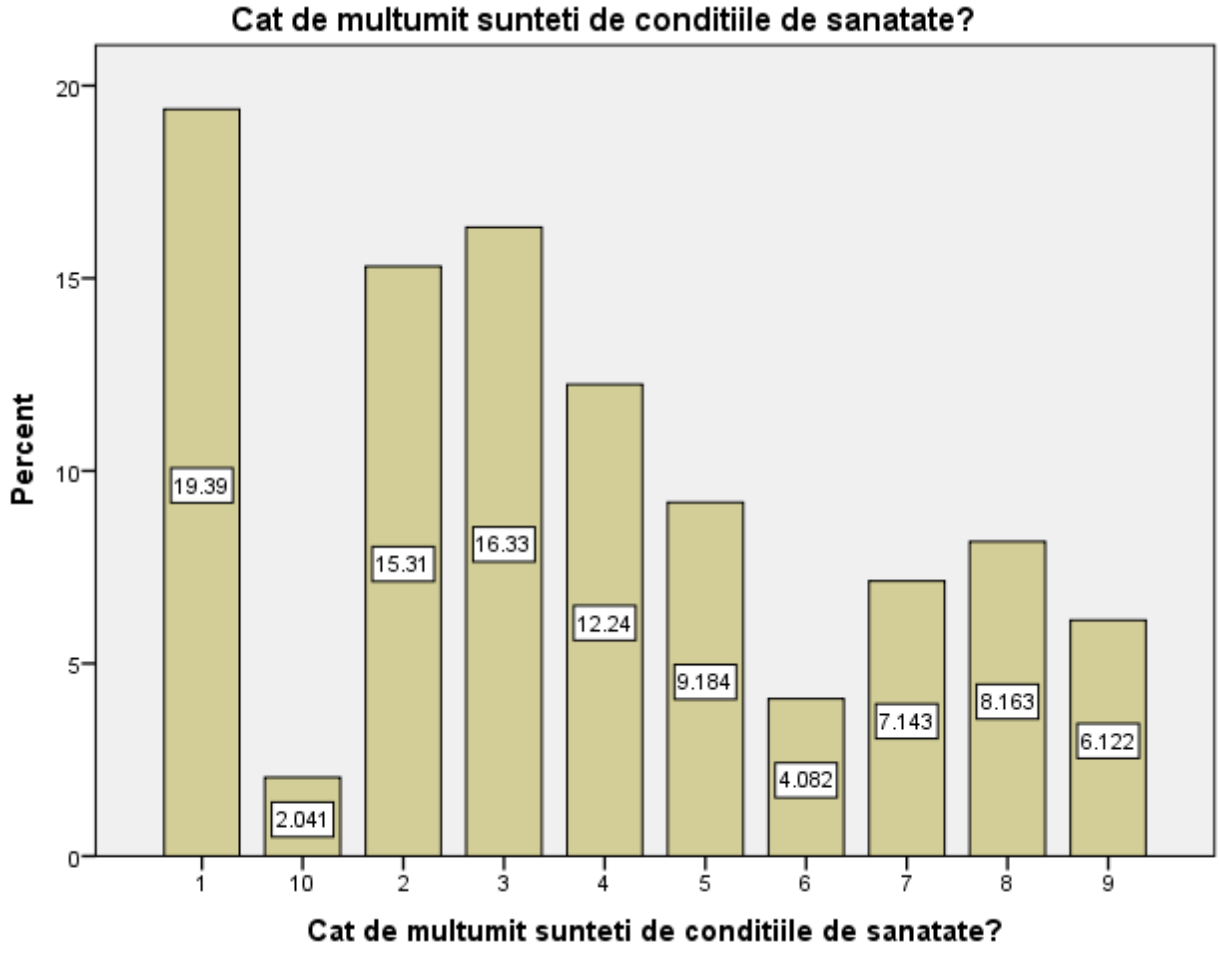

1=deloc mulțumit, 10=foarte mulțumit

În ceea ce privește mulțumirea față de serviciile de sănătate disponibile pe raza comunei, un procent de 23.46% (valorile cuprinse pe scală între 7-10) se declară mulțumiți și foarte mulțumiți de acest serviciu, în timp ce 63.27% dintre respondenți (valorile cuprinse pe scală între 1-4) se declară nemulțumiți și foarte nemulțumiți de acest serviciu. Se poate observa că și în cazul acestui serviciu respondenții au o percepție negativă.

7. Cât de mulțumiți sunteți se serviciile de educație?

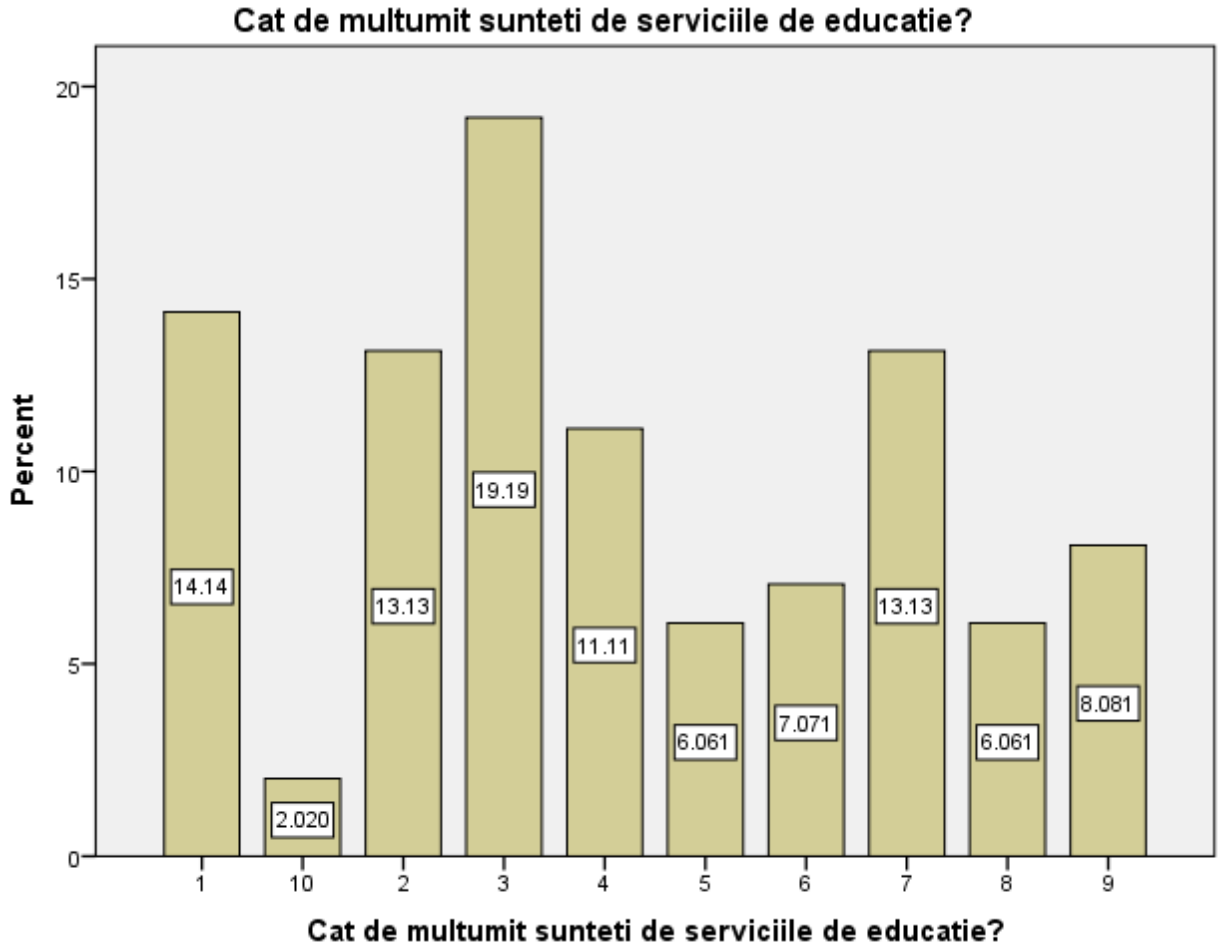

1=deloc mulțumit, 10=foarte mulțumit

Referitor la serviciile de educație, respondenții se declară într-un procent de 29.26% (valorile cuprinse între 7-10 pe scală) mulțumiți și foarte mulțumiți de acest serviciu. Un procent de 57.57% (valorile cuprinse între 1-4 pe scală) se declară numulțumiți și foarte nemulțumiți de acest serviciu. Se observă aceași percepție negativă și în ceea ce privește acest serviciu.

8. Cât de mulțumiți de serciile sociale?

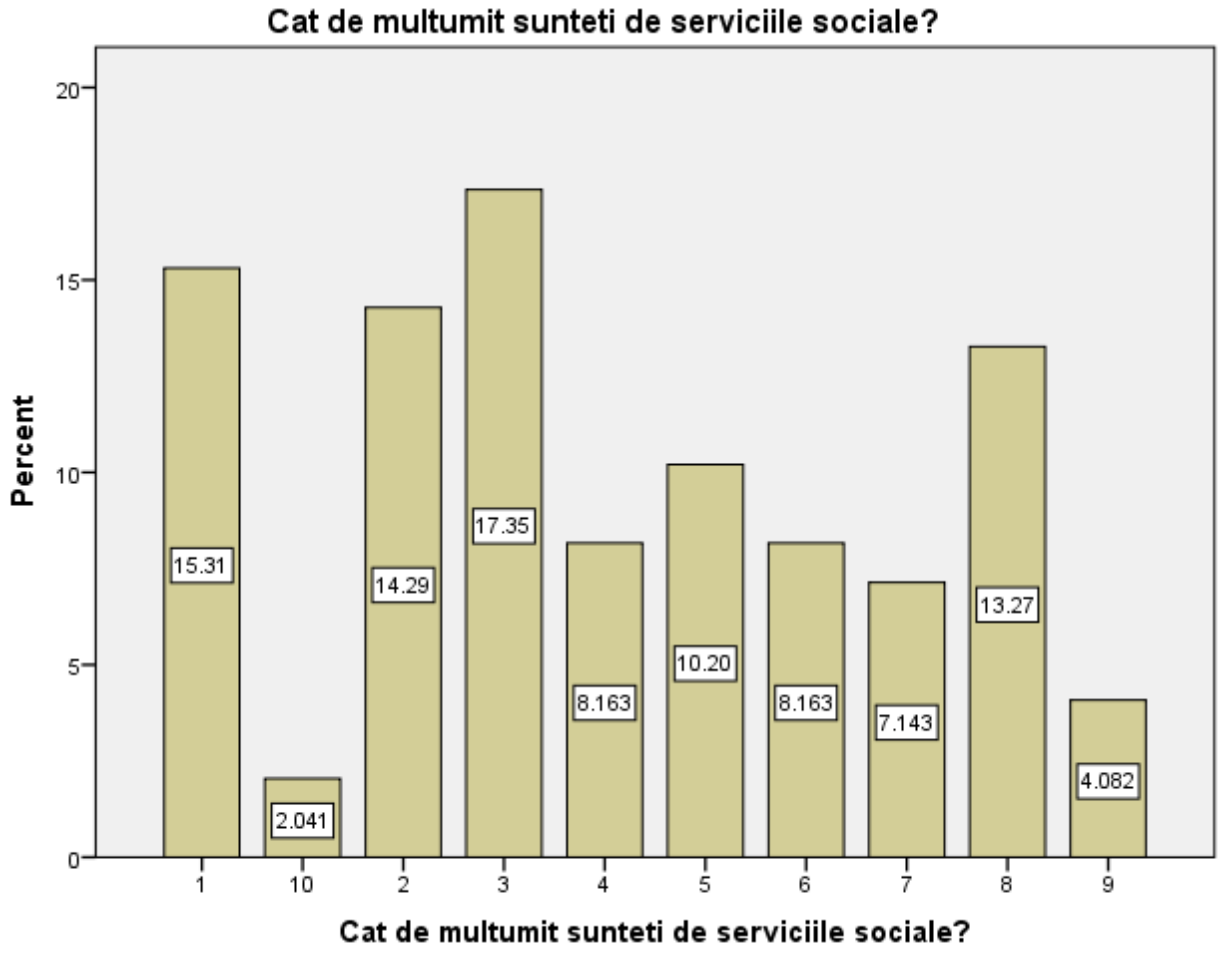

În ceea ce privește serviciile sociale, percepțiile respondenților variază într-o măsură destul de ridicată. Astfel, 26.52% (pe o scală de la 1-4) dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți de aceste servicii, în timp ce 55.11% (pe o scală de la 7-10) dintre respondenți se declară nemulțumiți și foarte nemulțumiți de aceste servicii. Percepția persoanelor despre acest serviciu este una ușor pozitivă.

9. Cât de mulțumit sunteție de transportul public?

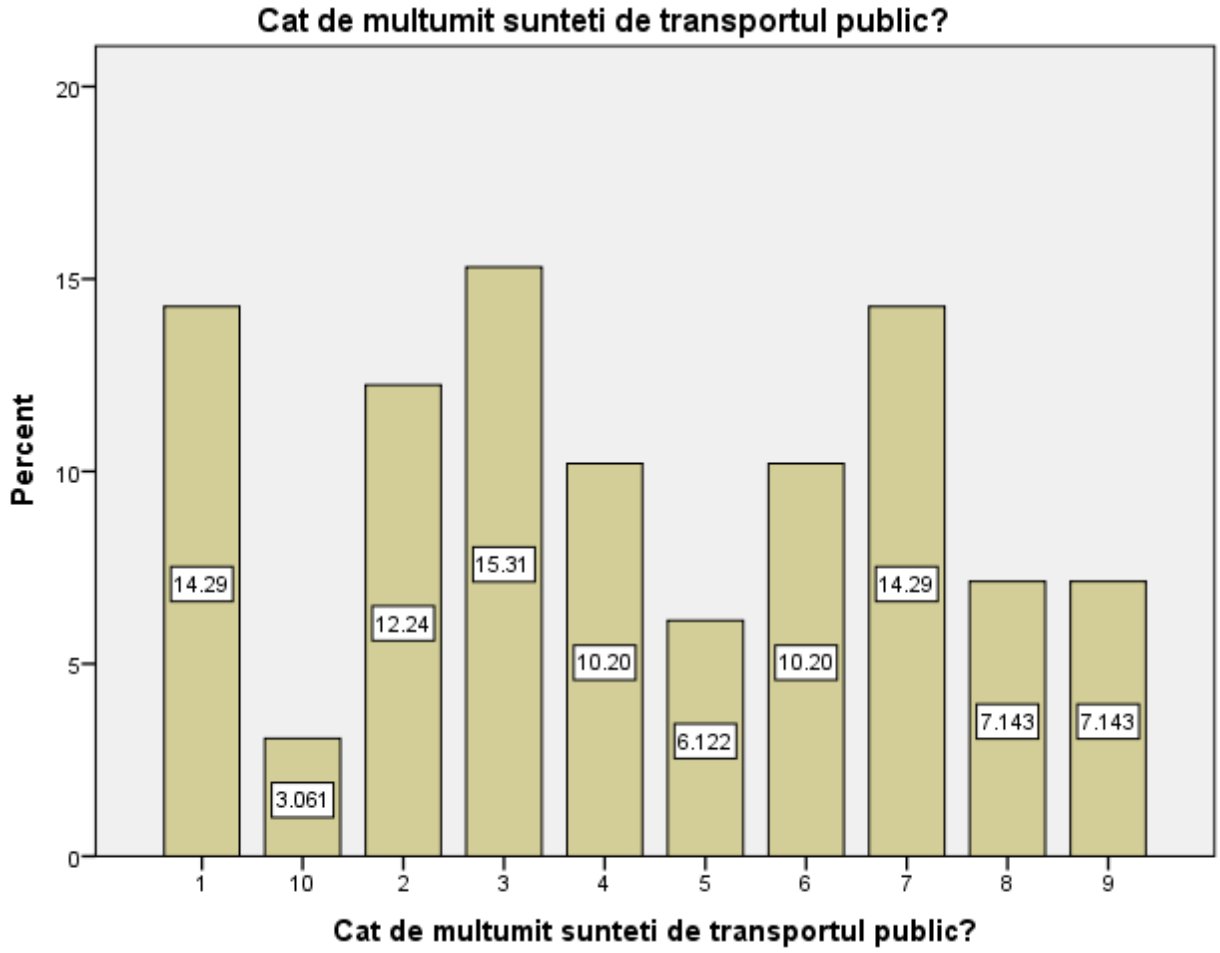

1=deloc mulțumit, 10=foarte mulțumit

Mulțumirea față de serviciul de transport public este exprimată de 31.63% (pe o scală de la 7-10) dintre respondenți, în timp ce un procent de 52.04% (pe o scală de la 1-4). Se poate observa o percepție ușor pozitivă și în cazul acestui servicu.

10. Cât de mulțumiți sunteți de starea drumurilor și a străzilor?

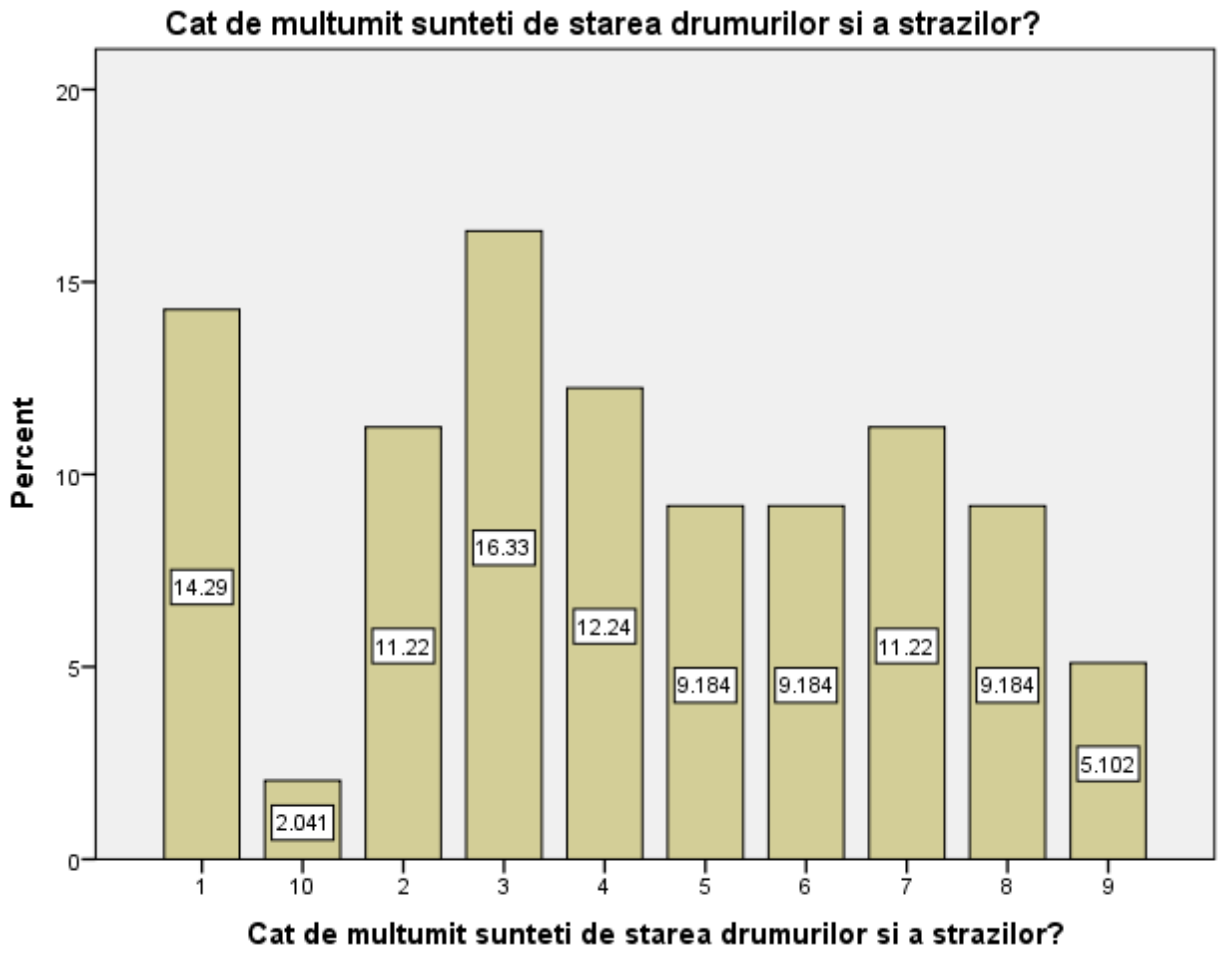

1=deloc mulțumit, 10=foarte mulțumit

În ceea ce privește starea drumurilor și a străzilor, respondenții se declară într-un procent de 27.54% (pe o scală de la 7-10) mulțumiți și foarte mulțumiți de acest serviciu. Un procent de 54.08% (pe o scală de la 1-4) se declară nemulțumiți și foarte nemulțumiți de acest servicu.

11. Cât de mulțumiți sunteți de furnizarea apei și canalizării?

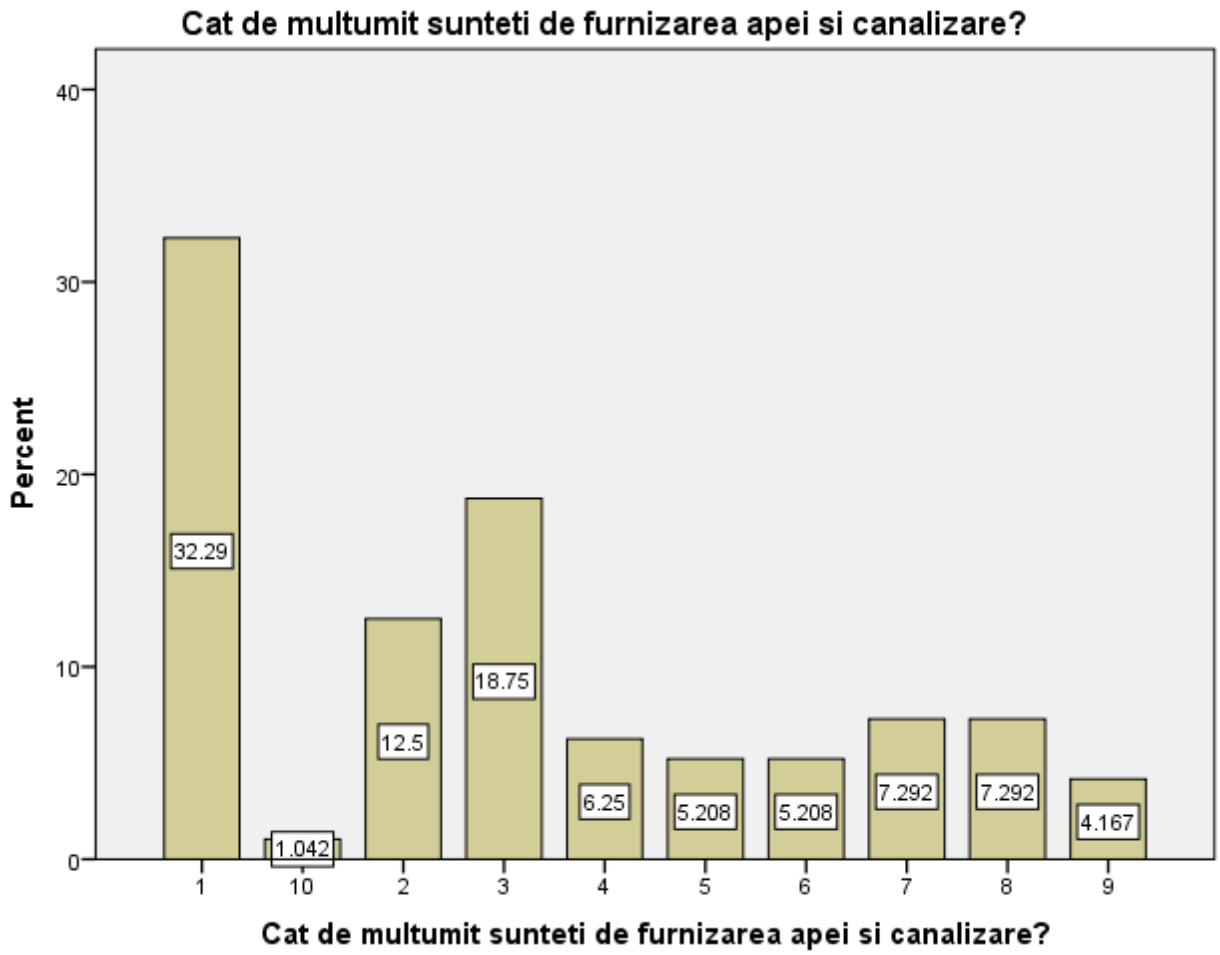

1=deloc mulțumit, 10=foarte mulțumit

În ceea ce privește starea drumurilor, un procent de 19.78% (valorile cuprinse pe scală de la 7-10) se declară mulțumiți de acest serciciu, în timp ce un procent de 69.79% dintre respondenți (valorile cuprinse pe scală de la 1-4) se declară nemulțumiți și foarte nemulțumiți de acest servicu. Se observă așadar o percepție negativă asupra acestui serviciu.

12. Cât de mulțumit sunteți de furnizarea gazului metan?

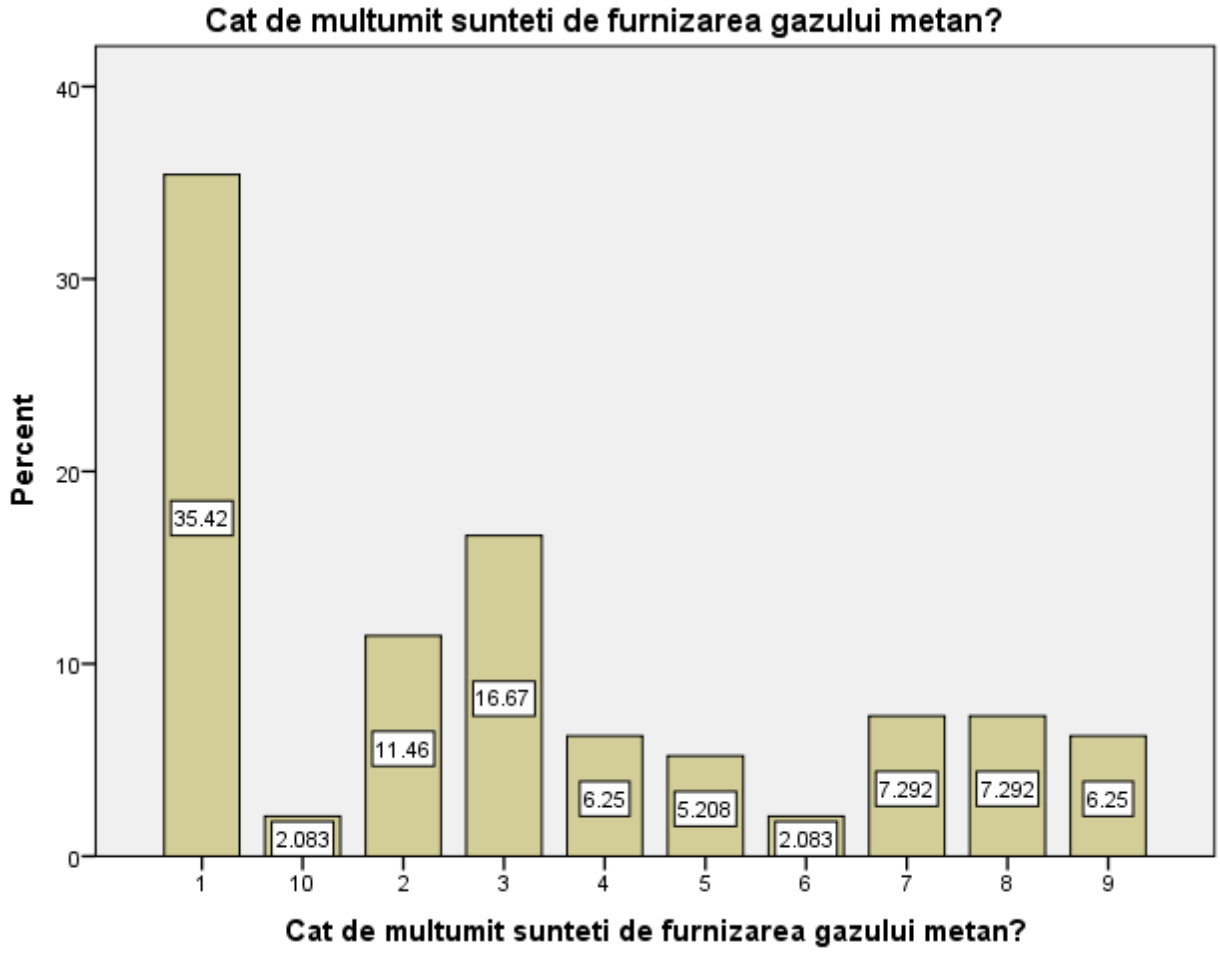

Referitor la furnizarea gazului metan, respondenții se declară într-un procent de 22.91% (valorile cuprinse pe scală într 7-10 pe scală) se declară mulțumiți și foarte mulțumiți de acest serviciu. Un procent de 69.8% dintre respondenți (valorile cuprinse pe scală între 7-10) se declară nemulțumiți și foarte nemulțumiți de acest serviciu. Se observă o percepție negativă asupra acestui serviciu.

13. Cât de mulțumiți sunteți de situația economică a localității dumneavoastră?

Referitor la situația economică a comunei, respondenții se declară într-un procent de 24.48% (pe o scală de la 7-10) se declară mulțumiți și foarte nemulțumiți de acest serviciu, în timp ce un procent de 58.17% (pe o scală de la 1-4) dintre respondenți se declară nemulțumiți și foarte nemulțumiți de acest serviciu. Și în cazul acestui serviciu se identifică o percepțoa negativă a respondenților.

14. Cât de mulțumiți sunteți de siguranța în spațiile publice?

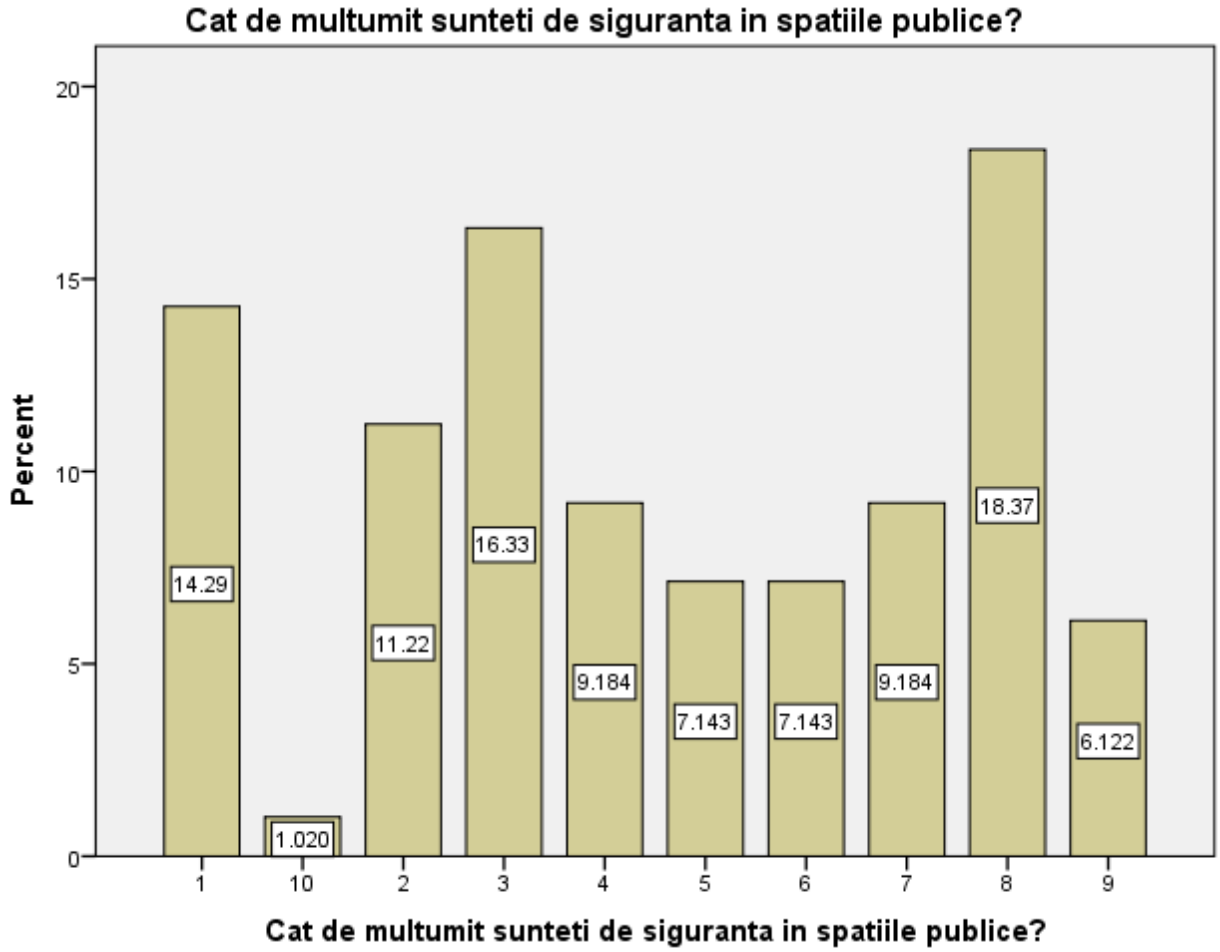

În ceea ce privește siguranța în spațiile publice, respondenții se declară într-un procent de 34.69% (pe o scală de la 7-10) dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți de acest serviciu, în timp ce un procent de 51.02% (pe o scală de la 1-4) se declară nemulțumiți și foarte nemulțumiți de acest serviciu.

15. Cât de mulțumit sunteți de locurile de muncă disponibile?

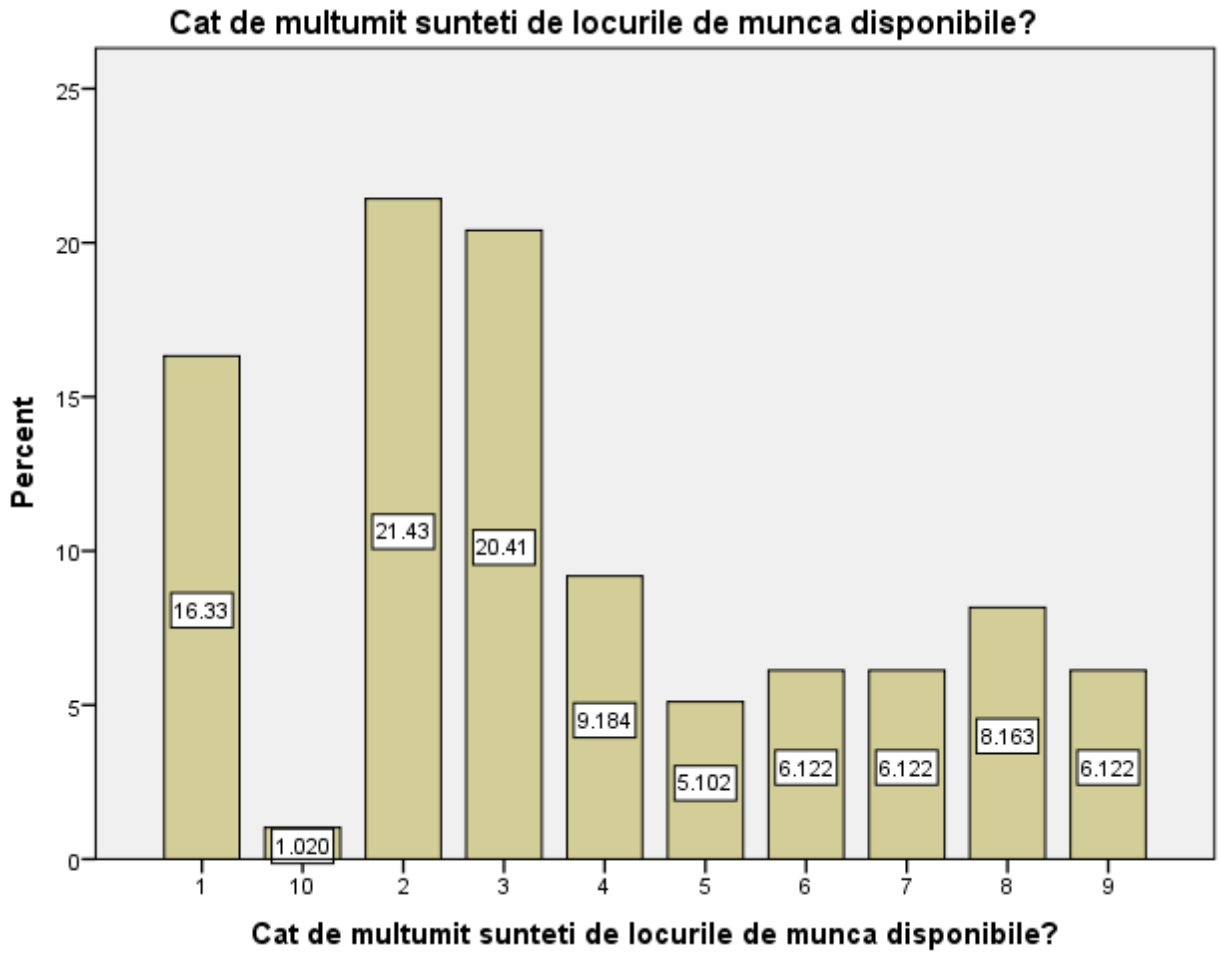

În ceea ce privește locurile de muncă disponibile, respondenții se declară într-un procent de 21.42% (pe o scală de la 7-10) dintre respondenți se declară mulțumiți și foarte mulțumiți de acest serviciu. Un procent de 67.35% (pe o scală de la 1-4) dintre respondenți se declară nemulțumiți și foarte nemulțumiți de acest serviciu.

16. Cât de mulțumit sunteți de curățenia și îngrijirea localității?

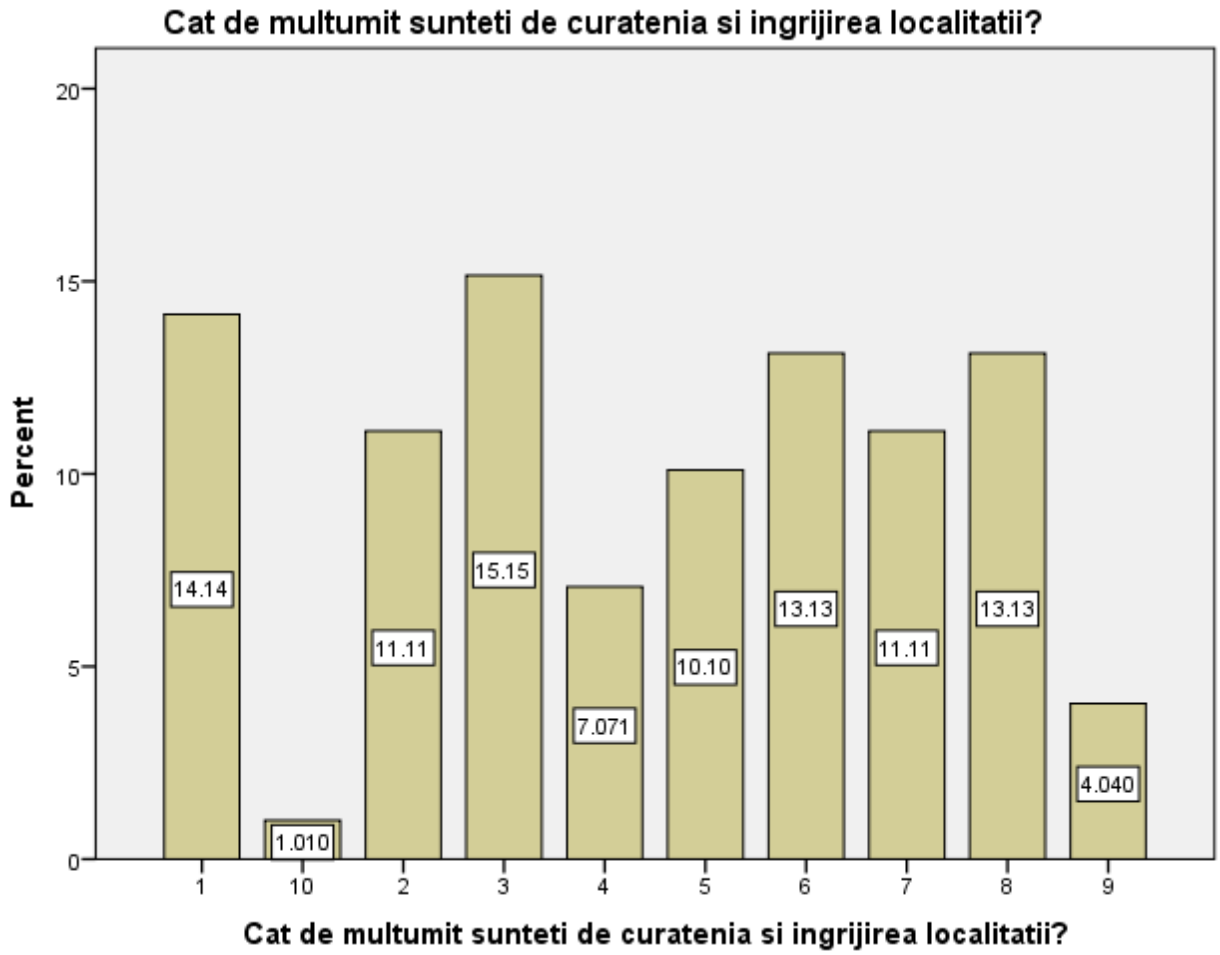

În ceea ce privește mulțumirea față de curățenia și îngrijirea localității, respondenții se declară într-un procent de 29.29% (valorile de pe scală de la 7-10) mulțumiți și foarte mulțumiți de acest serviciu, în timp ce un procent de 47.47% (valorile de pe scală de la 1-4) se declară nemulțumiți și foarte nemulțumiți de acest serviciu.

17. Cât de mulțumit sunteți de activitățile culturale?

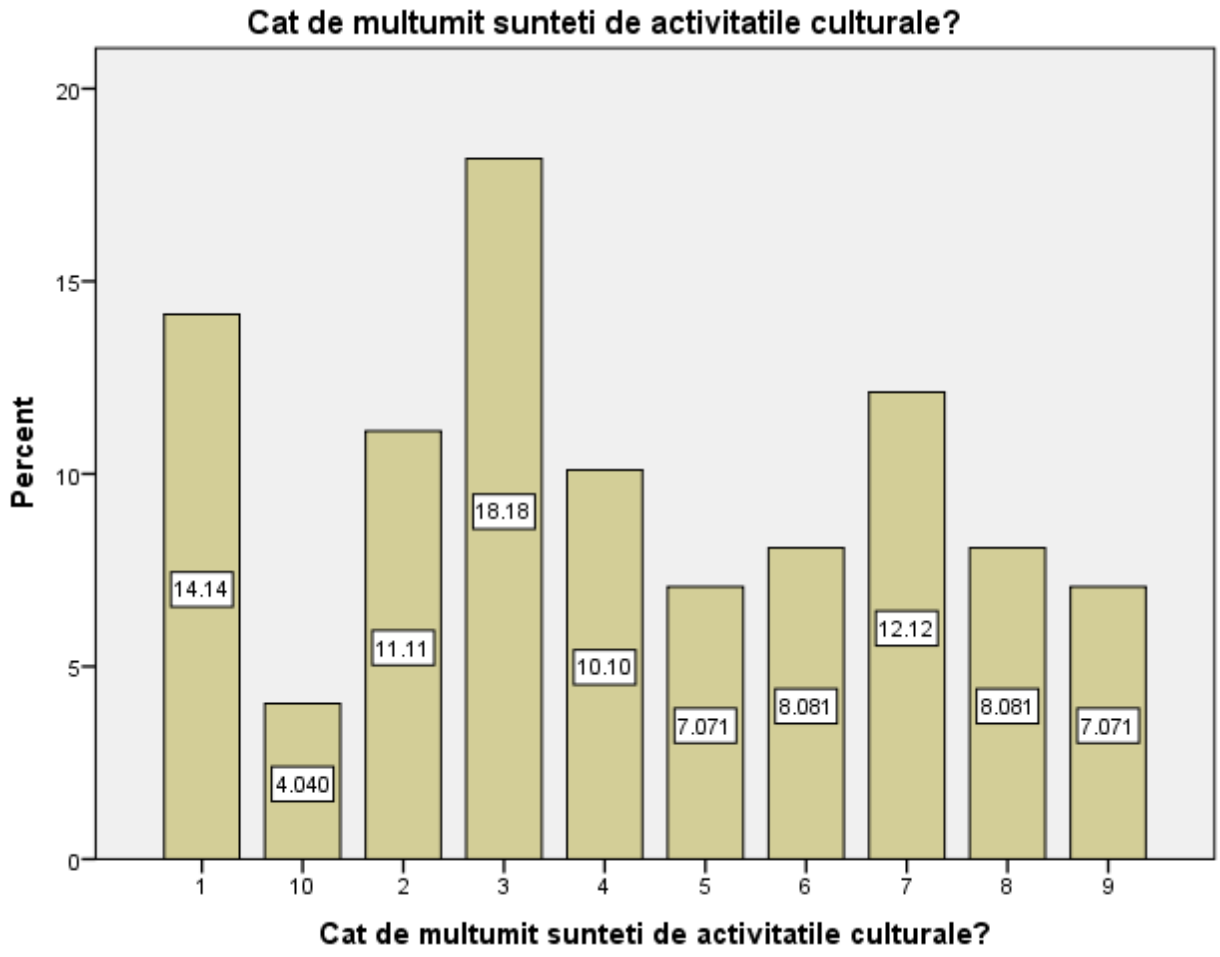

În ceea ce privește activitățile culturale, respondenții se declară într-un procent de 31.31% (valorile pe scală cuprinse între 7-10) mulțumiți și foarte mulțumiți de acest serviciu, iar un procent de 53.53% dintre respondenți (valorile de pe scală cuprinse între 1-4) se declară nemulțumiți și foarte nemulțumiți de acest serviciu.

18. Cât de mulțumit sunteți de starea amenajărilor sportive?

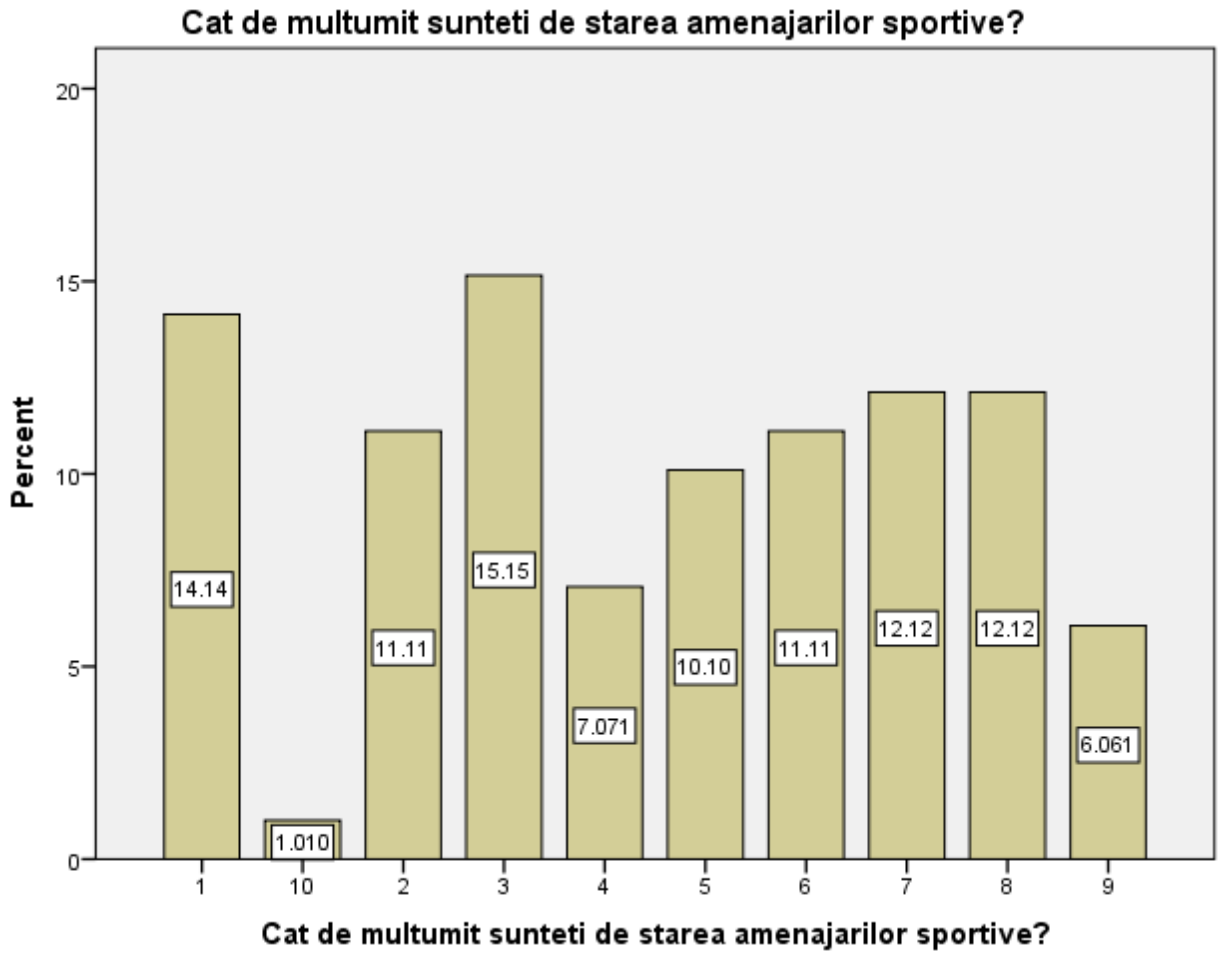

Referitor la mulțumirea față de starea amenajărilor sportive, respondenții se declară într-un procent de 31.31% (valorile de pe scală cuprinse între 7-10) mulțumiți și foarte mulțumiți de acest serviciu, în timp ce 47.47% dintre respondenți se declară nemulțumiți și foarte nemulțumiți de acest serviciu.

19. Cât de mulțumit sunteți de accesul la centrele comerciale locale?

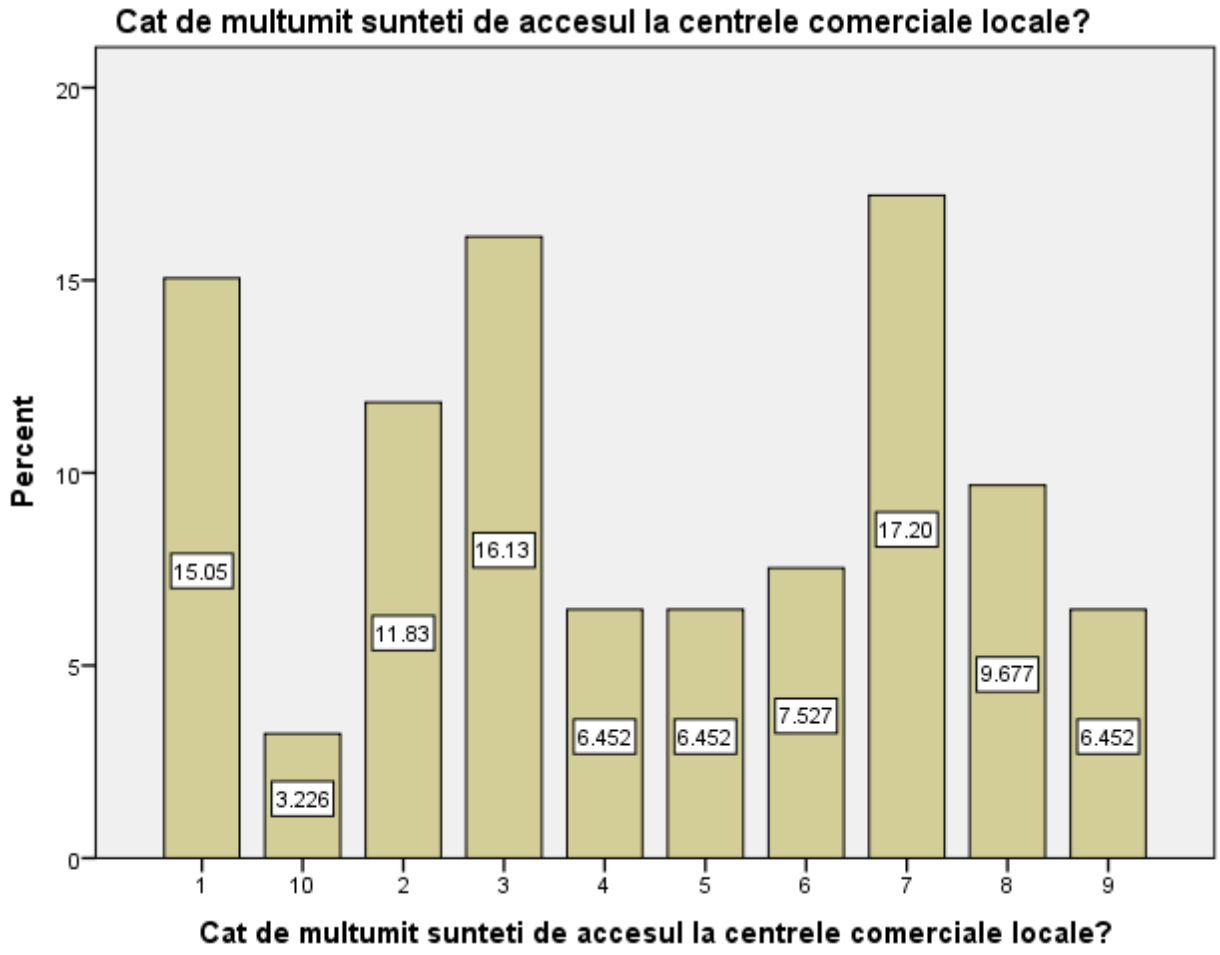

În ceea ce privește accesul la centrele comerciale locale, un procent de 36.54% (valorile cuprinse pe scală între 7-10) se declară mulțumiți și foarte mulțumiți de acest serviciu, în timp ce un procent de 49.46% dintre respondenți (valorile cuprinse pe scală între 1-4) se declară nemulțumiți și foarte nemulțumiți de acest serviciu.

Concluzii privind serviciile publice:

Principalele probleme identificate la nivelul serviciilor publice au fost disponibilitatea locurilor de muncă, furnizarea apei și a canalizării, respectiv a gazului metan, serviciile de educație și sănătate.

În general, respondenții se declară într-o mică măsură mulțumiți de anumite servicii publice, cum ar fi condițiile de locuit, serviciile sociale, amenajărilor sportive, accesul la centrele comerciale.

Se poate observa faptul că la nivelul acestei comune, cetățenii nu au o percepție pozitivă asupra multor servicii.

3.2.5 Activitatea administrației publice locale

În această secțiune am încercat să evaluăm percepția respondenților cu privire la activitatea administrației publice locale.

1. În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații despre administrația primăriei comunei. (Apreciați pe o scală de la 1 la 10, 1=dezacord total, iar 10=acord total):

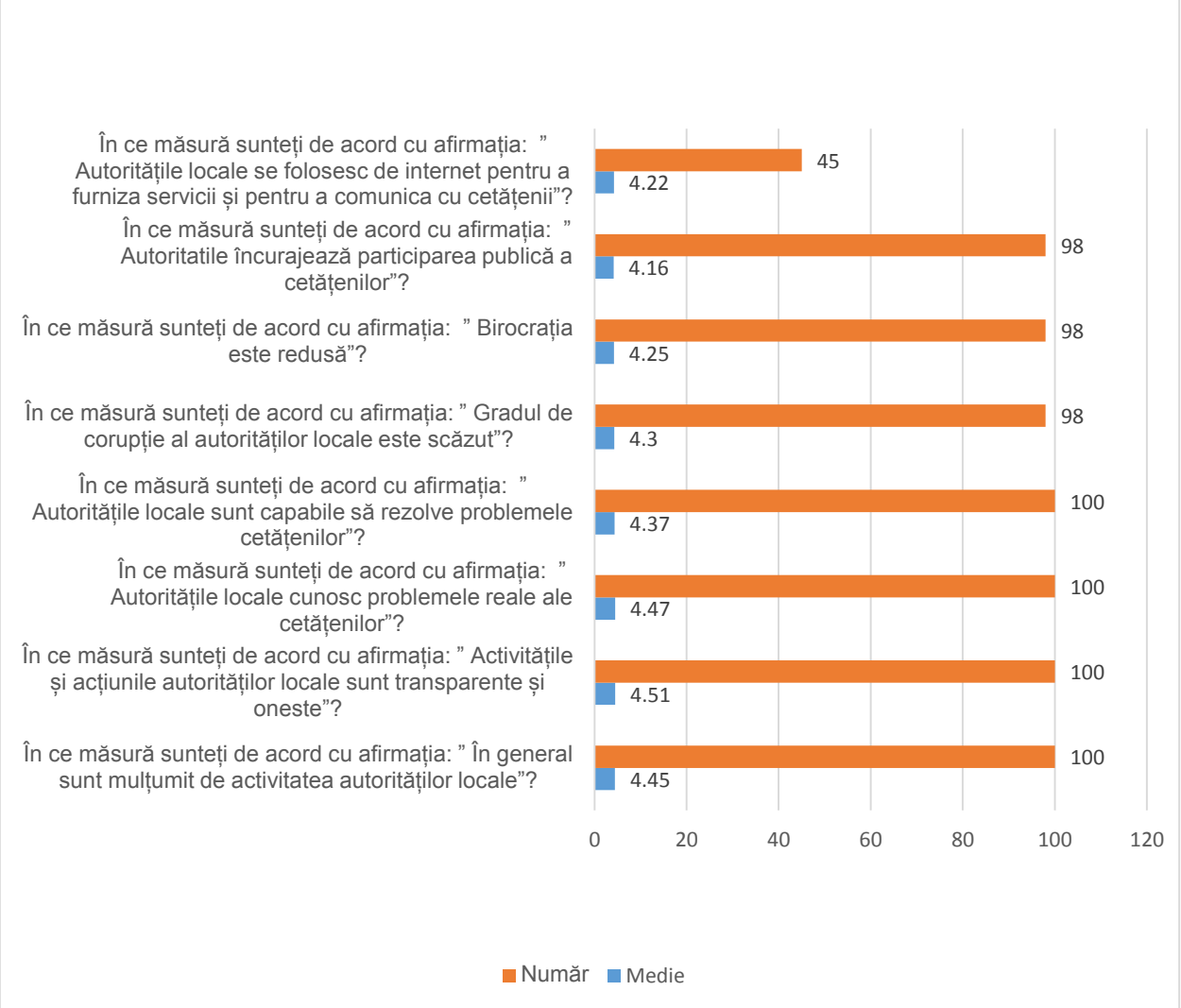

În chestionar au fost incluse câteva informații cu privire la modul de funcționare a administrației locale. Cetățenii se declară în general nemulțumiți de activitatea autorităților

locale (scor 4.45) și nu sunt de acord cu faptul că administrația publică locală le cunoaște problemele (scor 4.47). De asemenea, ei consideră că autoritățile locale nu sunt capabile să rezvolve problemele cetățenilor (scor 4.37), dar tind să le considere transparente și oneste (scor 4.51), în plus nu sunt de acord că acestea încurajează participarea publică a cetățenilor (scor 4.16).

Probleme majore identificate de cetățeni

Rugați fiind să identifice trei mari probleme cu care se confruntă comuna, majoritatea respondenților au enumerat următoarele: furnizarea apei potabile și a canalizării, furnizarea gazlui metan, lipsa locurilor de muncă, probleme confirmate pe tot parcursul analizei.

Avantaj competitiv

Respondenții au trebuit de asemenea să identifice avantajul competitiv al comunei Marca, mai exact punctele tari ale acesteia. Printre cele mai importante aspecte dezvăluite de locuitori se află: așezarea geografică a comunei, accesul la drumul național, pădurile, infrastructura rutieră, dar și râul Barcău.

Obstacole care stau în calea dezvoltării comunei

Printre principalele obstacole care stau în calea dezvoltării comunei, respondenții au subliniat următoarele, în ordinea importanței acordate:

1. Lipsa rețelei de apă și canalizare

2. Lipsa rețelei de gaz metan

3. Lipsa investitorilor

Perspective de dezvoltare

Respondenții consideră că cel mai mare potențial de dezvoltare poate avea loc în următoarele domenii (în ordinea importanței acordate):

1. Cultivarea terenurilor

2. Creșterea animalelor

3. Exploatarea resurselor minerale

Unde vă deplasați cel mai frecvent când ieșiți din comună?

Scopul acestei întrebări este de a identifica unele tendințe în ce privește fenomenul de navetism la nivelul comunei Marca precum și legăturile pe care locuitorii comunei le au cu alte centre urbane/rurale sau județe învecinate.

Din 100 de respondenți la această întrebare, 49 de respondenți au declarat că se deplasează la Șimleul Silvaniei, 16 persoane se deplasează în comuna Marghita, 14 persoane se deplasează în Municipiul Zalău, 8 persoane se deplasează la Oradea, iar un număr de 13 persoane frecventează de obicei localități precum Suplacu de Barcău, Ip, Nușfalău, Boghiș.

De asemenea a fost testată percepția locuitorilor asupra impactului unor instituții publice în dezvoltarea comunei. S-a formulat următoarea întrebare: Vă rog să îmi spuneți în ce măsură următoarele instituții, au în prezent, un rol important în dezvoltarea comunei (Apreciați pe o scală de la 1 la 10, 1=în foarte mică măsură, 10=într-o măsură foarte mare).

Prin intermediul acestei întrebări am urmărit să observăm care sunt instituțiile pe care locuitorii comunei le creditează ca având un rol important în dezvoltarea comunității. Este intereasnt de observat că avem scoruri relativ asemănătoare, cel mai important rol în dezvoltarea comunității este atribuit Școlii (5.13), urmată de Consiliul Local (4.85). Cel mai mic rol îi este atribuit Guvernului (4.20) și Bisericii (4.05).

Instituția	**Media (Scor)**
Școala	5.13
Consiliul Local	4.85
Primăria	4.84
Sectorul Non-Profit	4.43
Cetățenii	4.39
Guvernul	4.20
Biserica	4.05

3.2.6 Concluzii

1. Cu privire la nivelul general de calitate a vieții, respondenții au o percepție pozitivă, un procentaj de 43.88% dintre respondenți îl declară bun sau mulțumitor, în timp ce doar 27.55% sunt nemulțumiți și foarte nemulțumiți. În ceea ce privește percepția

asupra evoluției calității vieții, un procentaj de 16% declară că aceasta mai degrabă a crescut sau chiar a crescut simțitor, în timp ce unul de 40% declară că acesta a scăzut sau chiar a scăzut simțitor.

2. Majoritatea respondenților (52%) nu intenționează să părăsească comuna, doar 14% se gândesc în mod real la această posibilitate pentru a-și găsi un loc de muncă sau pentru continuarea studiilor.
3. Problemele identificate vizând serviciile publice sunt legate de disponibilitatea locurilor de muncă, furnizarea apei și a canalizării. Alte probleme care apar în analiză vizează furnizarea gazului metan, serviciile de educație și sănătate.
4. Cetățenii nu au încredere în autoritățile locale, acestea necunoscându-le problemele lor reale și nefiind capabile să le rezolve, neconsiderânu-le transparente și oneste.
5. Ca perspective de dezvoltare a comunei, respondenții au făcut referire la cultivarea terenurilor, creșterea animalelor și exploatarea resurselor minerale.
6. Respondenții consideră că Școala, Consiliul Local și Primăria au un rol important în dezvoltarea comunei. Este de remarcat că locuitorii acordă o încredere mare instituțiilor publice de ordin local.
7. Șimleul Silvaniei este destinația principală a majorității respondenților atunci când se deplasează în afara comunei, urmată de comuna Marghita și de municipiul Zalău.

3.3 Analiza calitativă preliminară

S-a realizat printr-o cercetare care a pornit de la nevoia de a identifica perspectiva generală a oamenilor de afaceri și a liderilor comunei Marca, din județul Sălaj, asupra calității vieții. Obiectivele principale constau în: identificarea problemelor cu care se confruntă comunitatea precum și a posibilelor soluții pentru rezolvarea acestora, a punctelor tari pe care le are comuna, pentru a le valorifica într-un mod cât mai eficient și benefic pentru comunitate, precum și a direcțiilor de dezvoltare actuale, dar și a celor care ar trebui urmate.

În data de 29 iulie 2016, ora 11:00 a avut loc Focus grup-ul la care au participat primarul comunei împreună cu 5 oameni de afaceri și lideri ai comunității Marca, coordonat (moderat) de către dr.Viorel Stănică, prodecanul Facultății de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării, Universitatea Babeș – Bolyai din Cluj Napoca.

În cadrul discuției, fiecare din cei prezenți s-au prezentat, astfel s-a identificat domeniul de activitate al fiecăruia, respectiv: primar și viceprimar, consilieri locali, inginer. În continuare vor fi prezentate răspunsurile acestor membri ai comunității la cele 9 întrebări formulate în ghidul de focus grup.

1. Ați mai fost implicați, anterior, în procesul de planificare strategică?

Prima întrebare din ghidul de interviu face referire la o implicare anterioară a participanților, în procesul de planificare strategică. Informațiile primite relevă faptul că nici unul dintre cei prezenți, nu a mai fost implicate în procesul de planificare strategică, mai mult nu au știut că are loc un astfel de proces. Grupul țintă opiniază că un lucru foarte important în comunitate este implicarea locuitorilor și a oamenilor de afaceri în procesul de planificare strategică.

2. Cum ați caracteriza, într-un cuvânt sau într-o sintagmă, localitatea dumneavoastră?

Participanții au caracterizat într-un cuvânt sau într-o sintagmă localitatea în care trăiesc, oferind următoarele răspunsuri: ”resurse nevalorificate”, ”potențial de dezvoltare neexploatat”, ”zonă superbă din punct de vedere geografic și al resurselor”, ”zonă frumoasă cu potențial nevalorificat”. Putem observa așadar, din perspectiva participanților la focus grup că această comună se poate dezvolta prin valorificarea resurselor, dorindu-se astfel o dezvoltare a comunei, dar și un progres cât mai rapid al acesteia.

3. Ce ați putea spune că funcționează bine actualmente în Marca?

Întrebați fiind ce anume funcționează bine actualmente în Marca, participanții au oferit răspunsuri variate precum: ”biserica”, ”comerțul”, ”școala”, ”prezența tinerilor în comună”, ”existența after schoolului”.

Se poate observa că accentul este pus în mare parte pe instituțiile din comunitate și pe educația copiilor.

4. Care sunt principalele probleme cu care se confruntă comunitatea din care faceți parte?

Principalele probleme cu care se confruntă comunitatea în percepția grupului țintă sunt: nevalorificarea agricuturii și a potențialului turistic, canalizarea nu este funcțională, lipsa locurilor de muncă, lipsa expertizei în ceea ce privește atragerea fondurilor europene, lipsa sprijinului acordat tinerilor de către autorități, lipsa spiritului antreprenorial, dar și mentalitatea oamenilor în ceea ce privește deschiderea la nou. O altă problemă constă în conectarea satului Marca Hută la comuna Marca.

5. Dar soluțiile? Cine sunt actorii care ar trebui să se implice în implementarea acestor soluții?

Dintre actorii care se pot implica în soluționarea acestor probleme grupul implicat a indicat în primul rând oamenii, apoi autoritățile publice locale.

Soluțiile identificate de către participanți sunt: comunicarea dintre cetățeni, colaborarea cu o firmă de consultanță pentru inițierea tinerilor, respectiv sprijinirea acestora să se dezvolte, dar și întemeierea unei asociații locale. Se poate observa că această comună are un deficit de cooperarea comunitară, cooperare necesară dezvoltării locale în condițiile socio-economice actuale, și de necesitatea cărei cetățenii devin conștienți.

6. **Care sunt principalele direcții actuale de dezvoltare?**

Majoritatea participanților la focus grup remarcă faptul că această comună are în momentul actual probleme de dezvoltare economia locală fiind caracterizată mai ales prin stagnare. Un domeniu în care economia comunei se dezvoltă totuși, este cel al transportului de mărfuri.

7. Care ar trebui să fie aceste direcții?

Direcțiile de dezvoltare dezirabile, în opinia grupului, sunt: agricultura, zootehnia și turismul. S-a menționat de asemenea importanța certificării unor produse tradiționale locale pentru a putea fi valorificate prin agroturism.

8. Care sunt avantajele competitive ale comunității?

Membrii comunității au dezvăluit o serie de avantaje competitive: agricultura (cooperarea în domeniul zootehniei și plantarea arbuștilor și loeguminoaselor), asocierea oamenilor care au resurse de lapte. Un avantaj competitiv îl constituie o zonă unde este amplasată o sondă pentru apă termală (60º). Lacul de acumulare, defileul Barcăului și Valea Mare, zone destinate picnicurilor sunt un alt avantaj competitiv al comunei. Alte avantaje competitive sunt: Plăcinta de Marca și Palinca de la Marca.

9. Cum vedeți Marca peste 5 ani? Dar peste 10 ani?

Rolul acestei întrebări este de a ne oferi instrumentele necesare pentru a formula viziunea pe termen mediu și lung a comunei Marca, prin implicarea activă a memebrilor comunității. Așadar. Peste 5 ani, Marca va începe să se dezvolte prin atragerea tinerilor în comunitate și valorificare resurselor de care dispun.

Peste 10 ani comuna va fi și mai dezvoltată, va fi mult mai populată, devenind mai prosperă, cu condiții de trai ridicate care își va păstra locuitorii acasă.

3.4 Analiza SWOT- comuna Marca

Analiza SWOT este o metodă de diagnoză larg utilizată în analiza teritoriului și facilitează planificarea colectivității locale. Această metodă are avantajul că ia în considerare atât analiza mediului intern, prin identificarea punctelot tari și a punctelor slabe, cât și analiza mediului etern pe baza oportunităților și amenințărilor externe.

Criteriul	Analiza mediului intern		Analiza mediului extern	
	Puncte tari	**Puncte slabe**	**Oportunități**	**Amenințări**
Potențial natural	Condiții naturale și de climat bune, cadru peisagistic deosebit (defileul Barcăului, lacul de acumulare Barcău) Relief caracterizat de dealuri și altitudini medii, propice culturilor de cerele și horticulturii Fond forestier cu rol de exploatare a materialului lemnos și de protecție, constituit din păduri de foioase cu o varietate mare a faunei cinegetice Există surse de apă	Inexistența unei strategii pe termen lung privind protejarea mediului Producerea de alunecări de teren, cu afectarea unor sectoare de drum sau a unor culturi Gospodărirea deficitară a pădurilor, alături de inexistența unor măsuri de protecție și conservare a mediului. Valorificarea lemnului preponderent ca lemn de foc.	Posibilităţi de accesare a fondurilor de reconstrucţie ecologică Creșterea prețului materialului lemnos și a rolului fondului forestier, de protecție a mediului înconjurător Există fonduri comunitare pentru dezvoltarea fermelor agricole	Schimbări climatice, manifestări climatice cu impact negativ Distrugerea pădurilor datorită administrării, în parte extralocale, unei exploatări necontrolate și lipsei unei strategii Deprecierea calitativă generală a resurselor de apă freatică și de suprafață. Creșterea nivelului de poluare la nivel global, accentuarea poluării apelor şi solului.

	potabilă de subteran și de suprafață Creșterea interesului pentru cultivarea terenurilor în asociații Există rezerve importante de șisturi cristaline și gnaise exploatabile în carieră Rezerve de petrol exploatate în prezent de OMV Petrom Sunt evidențiate rezerve de apă termală, cu un foraj aflat pe domeniul public local	Consultanță agricolă insuficientă Asociațiile agricole sunt în stadiu incipient de funcționare Poluarea specifică a aerului și solului în zona de exploatare – satul Sumal	Posibilitatea de cooperare în parteneriat public-privat	
Demografie și resurse umane	Diversitate etnică și religioasă și culturală	Îmbătrânire accentuată a	Valorizarea ideii de multiculturalism în Transilvania	

		populației (raportul dintre populația peste 65 de ani și populația sub 14 ani este de 115% Numărul mare de persoane active pe piața muncii care pleacă la muncă în altă localitate (Suplacu de Barcău, Zalău sau în străinătate, în special în Italia) Spor migratoriu negativ, cu o rată sporului migratoriu de două ori și jumătate mai mare decât media ruralului județean Sporul natural cu valoarea negativă, cu un bilanţ demografic inferior totuși mediei pe ruralul județean		Creșterea migrației definitive sau temporare a forței de muncă
	Indicele dezvoltării umane peste media ruralului județean- cu o creștere			

	mare între 2002 și 2011 Calitate bună a actului educațional Stoc de educație ridicat și nivel ridicat de calificare a resursei umane datorită industriei din zonă	Nu funcționează un program afterschool pentru copii Nivelul ridicat al șomajului mai ales în familiile de romi Deprecierea calitativă a forţei de muncă prin restrângerea activităţilor industriale din proximitate Nivelul de calificare și specializare relativ ridicat datorită exploatărilor miniere care au funcționat în zonă Inexistența unui sistem de servicii sociale de protecție și îngrijire a	Existența fondurilor pentru romi Programe guvernamentale și fonduri structurale (POCU) pentru calificare sau reconversie profesională, într-o abordare transversală Existența fondurilor domeniul social și posibilitatea finanțării	Demotivarea cadrelor didactice din rural, migrarea spre centre urbane a cadrelor didactice bine pregătite Amplificarea decalajelore sociale și creşterea ratei de dependenţă ca efect al discriminării pozitive

		vârstnicilor Probleme de integrare socială a unor grupuri problematice Rețea de servicii sociale încă insuficient dezvoltată Spirit antreprenorial insuficient dezvoltat la nivelul comunei	unor servicii de la nivelul județean Existența unor programe europene de finanțare pentru grupurile sociale defavorizate	Capacitatea redusă de scriere de proiecte.
Economie și mediul de afaceri	Agricultură în dezvoltare, procentaj tot mai ridicat al suprafețelor agricole cultivate Creșterea interesului pentru cultivarea legumelor	Structură slab diversificată a activităţilor economice (predomină agricultura și comerțul). Număr mic de agricultori care au aplicat pe măsura 141 din PNDR Nu există o asociație agricolă sau în zootehnie pentru cooperarea în desfacerea producției	Există posibilitatea finanțării afacerilor prin schema MINIMIS, sau programe care finanțează activități agricole sau neagricole în mediul rural Avantaje pentru persoanele care au experiență anterioară a unor finanțări pt. agricultură	Disponibilitatea redusă a antreprenorilor de a accesa fonduri europene datorită procedurilor greoaie

	Mulți locuitori cu pensii ridicate și încă activi pe piața muncii Comuna prezintă o serie de caracteristici de cadru	Nu există cooperare a producătorilor în asigurarea depozitării producției agricole Disponibilitate slabă de asociere a agricultorilor locali datorată neîncrederii Prelucrarea producției agricole la un nivel foarte redus Insuficientă informare și consultanță în dezvoltarea și promovarea afacerilor Economia comunei este puternic influențată de evoluțiile de la nivel național și județean dar este sensibilă și la evoluții conjuncturale locale	Creșterea prețurilor produselor agricole locale pe piața internă și internațională Orientarea actuală a consumatorilor către produsele locale, ecologice, este în creștere Posibilitate accesării de fonduri pentru promovarea producției bio. Posibilitatea accesării fondurilor europene pentru compatibilizarea calității produselor agricole Există fonduri europene pentru pensiuni și agroturism	Interes scăzut pentru produse agricole Oferta de produse agroalimentare a hipermarketurilor din zonă Scăderea rentabilității agricole prin migrarea forței de muncă din agricultură spre alte activități Migrarea forţei de muncă agricultură spre alte ocupaţii Derularea defectuoasă a programelor de finanțare pentru

	natural, sociale și culturale și de infrastructură, care ar putea favoriza turismul Atât cetățenii cât și mediul de afaceri și administrația au în vedere turismul ca alternativă a dezvoltării locale	Inexistența unor facilități și servicii pentru turism Nu există trasee turistice sau trasee pentru biciclete marcate Comuna nu dezvoltă relații economice puternice cu municipiul Zalău Nu există un centru de depozitare a produselor agricole și nici un centru de colectare a laptelui Comuna nu deține obiective și activități integrate în produse turistice concepute de la nivel de județ, cu excepția apiculturii	Finanţare UE pentru proiecte de dezvoltare a turismului rural	turism Interesul general scăzut pentru delocalizarea unor activități industriale

		Nu există o cultură a turismului rural, în pofida unor premize clare (cadru natural deosebit, produse locale, patrimoniu)		
	Produse locale în dezvoltare: produse agricole, plăcintele de Marca	Nu există Centru de informare turistică Produse locale (plăcintele) slab puse în valoare în absența unui brand local și a unor unități de alimentație publică.		
	Există terenuri care ar putea fi puse la dispoziția unor investitori	Economia locală a devenit dependentă de sectorul agricol. Sectorul servicii este deficitar la nivel de comună, locuitorii își asigură servicii în alte localități		

		Nivelul producției la exploatările de petrol și miniere din comună este în scădere accentuată	Începerea lucrărilor la autostrada Transilvania ar putea determina dinamizarea activităților de exploatare și transport	
Infrastructură utilități publice, dotări edilitare	Comuna este racordată direct la drumuri de importanţă naţională: există o legătură bună pe DN 19B Zalău-Oradea Accesul facil la autostrada Transilvania va conferi un avantaj comparativ important Acces facil la calea ferată, stația CFR cea mai apropiată (7km) este	Acces indirect la rețeaua de transport TEN-T, dar distanța față de intrarea la viitoarea autostradă Transilvania la Nușfalău fiind de 16 km iar timpul necesar 20 min crește conectivitatea comunei. Legătura cu comuna Balc prin satul Șumal este dificilă, drumul necesită modernizare	Posibilitatea accesării de fonduri europene de reabilitare a infrastructurii. Existența fondurilor structurale pentru infrastructura rutieră majoră Fonduri alocate de Consiliul Judeţean pentru infrastructura locală.	Dependența stării drumurilor de alți administratori (Consiliul județean) Declinul transportului de mărfuri și călători pe calea ferată

	Suplacu de Barcău. Există studiu de fezabilitate pentru modernizare DC 95 Tramă stradală a drumurilor comunale care fac legatura între sate este în mare parte modernizată sau în curs de modernizare Este în curs de execuție un proiect de realizare a rețelelor de apă și canalizare în satul Șumal	Conexiunea cu comuna a satului Marca Hută pe DC 95 este dificilă Drumuri vicinale și podețe nemodernizate în comună Există strazi și ulițe în sate și drumuri vicinale care necesită reabilitare, inclusiv cu trotuare și rigole Nu există indicatoare rutiere pe toate străzile și ulițele satelor componente În comună nu există rețea de canalizare funcțională. Acces dificil la terenurile agricole	Existenţa unor proiecte majore de reabilitare a infrastructurii. Există fonduri pentru această categorie de drumuri, în actualul ciclu de programare	Amplificarea disfuncţionalităţilor economice și sociale determinate de infrastructură. Viitoarea autostradă Transilvania va oferi acces la rețeaua de transport TEN-T într-un timp mai mare de 30 min. Din cauză că satele au sub 300 de locuitori, nu beneficiază de finanțări europene. Diminuarea generală a resurselor de ape de suprafață datorită schimbărilor climatice.

		ale comunei datorită lipsei sau stării precare a drumurilor de exploatații agricole și podețelor Lipsa căminelor culturale în satele Șumal și Porț (în lucru) Căminele necesită dotare cu mobilier adecvat și logistică. Scolile din comună necesită o dotare colrespunzătoare cerințelor unui învățământ modern Patrimoniul cu destinația de activități culturale necesită intervenții Lipsa alimentării cu gaz metan în comună	Posibilitatea racordării la sistemul de distribuție gaz metan de la Suplacu de Barcău prin cooperare intercomunală	

		Infrastructura pentru activități sportive este încă deficitară. Existența doar parțială a unui sistem integrat de management al deșeurilor-colectare, transport, depozitare și reciclare		
	Alimentare generalizată cu energie electrică în toate satele comunei. Prezenţa unei reţele moderne de iluminat public Acces bun la telefonia fixă și la serviciile de internet	Cursurile văii Mărcuia și a unui torent în satul Leșmir necesită lucrări de regularizare		
	Infrastructura pentru educație și cultură dezvoltată, cu clădiri	Infrastructura de acces la obiectivele istorice sau de cadru natural (cetatea dacică, situl neolitic de la dealul lui Kuhn din	Capacitate administrativă ridicată la nivel județean de atragere de fonduri pentru cultură	

	pentru învățământul școlar și preșcolar în stare bună	Leșmir, defileul Barcăului) este deficitară		
Educație, sănătate, cultură	Instituții de învățământ deocamdată viabile la nivelurile preșcolar, primar, gimnazial În general, profesorii au o bună pregătire metodico-științifică. Există un procentaj ridicat de profesori titulari și un procentaj foarte mic de suplinitori necalificați	Nu există capacități mari de producție care să poată prelua un număr semnificativ de absolvenți	Posibilitatea accesării directe de către școli, a fondurilor pentru educație Existența unor oportunități de continuare a studiilor la Șimleul Silvaniei, Zalău, Oradea, Cluj-Napoca	Deprecierea generală a actului de învățământ. Lipsa unor întreprinderi importante în zonă, care să influențeze formarea profesională a elevilor în diferite meserii

	Calitate bună a învățământului în plan local Colaborare bună a școlii cu autoritățile locale – primăria și alte instituții cu care organizează acțiuni comune Există un cabinet de medic de familie, funcțional și cu servicii medicale de calitate Există un punct farmaceutic cu funcționare permanentă în comună Există un cabinet veterinar, deservit un medic veterinar	Dependența de servicii mai complexe de sănătate din afara comunității Conexiuni slabe cu instituții publice de cultură din județ și din țară Capacitatea redusă de scriere de proiecte culturale. Nu există un	Posibilitatea de finnțare prin POCU Posibilitatea de accesare a unor fonduri pe proiecte educaționale, în parteneriat cu ministerul de resort și inspectoratul școlar Privatizarea unor servicii medicale, care se orientează după piață Posibilitatea înființării de puncte sanitare finanțate de Direcția Sanitară județeană	Deprecierea generală a standardului de sănătate a locuitorilor şi creşterea cererii pentru alte unităţi de ocrotire. Tendința de concentrare a serviciilor medicale la nivel de centre urbane sau reședință de județ Dispariţia treptată a tradiţiilor şi obiceiurilor locale și substituirea

		ONG local cu vocație culturală.		lor cu kitsch-ului cultural.
	Plasarea comunei într-o zonă etnografică deosebită	Nu există o susținere a activităților culturale și din donații private	Există Administrația Fondului Cultural Național care finanțează proiecte culturale	În general, în România nu există o cultură a integrării fenomenului cultural în viața economică
		Multe dintre activităţile culturale sunt de circumstanţă		
	Există un muzeu etnografic și un muzeu al scrisorilor (colecție privată)	Patrimoniul local (biserici, situri arheologice, muzee, locuri pitorești, case tradiționale) neutilizate în dezvoltarea locală	Turismul cultural în România este în continuă creștere	
	Devenit tradițional, Festivalul Plăcinta Mărcanului a avut deja patru ediții	Utilizarea limitată a festivalului local în promovarea comunei și în dezvoltarea locală		
	Tradițiile de Crăciun foarte bogate și foarte bine păstrate	Estomparea utilizării portului popular specific în manifestările culturale tradiționale	Existența fondurilor pentru cultură (AFCN) și a fondurilor structurale specifice	

		Activitatea culturală este coordonată primărie și școală, mai puțin de biserici și fără implicarea mediului privat Nu există o promovare structurată a produselor locale.		
Servicii publice servicii sociale și participare comunitară	Serviciu de asistență socială organizat la nivelul administrației locale Funcționează un Centru de îngrijire pentru vârstnici	Lipsa unor servicii comerciale diversificate (frizerie/coafor, reparații electrocasnice ș.a.) Nu există filiale ale unor bănci, firme de asigurări în comună, cu excepția unor agenți de asigurări Nu există un Centru de zi cu un sistem de îngrijire la domiciliu a persoanelor vârstnice cu asistenți	Posibilitatea implicării cultelor religioase în furnizarea unor servicii sociale Finanțarea serviciilor sociale de la nivel județean prin Direcția de Asistență Socială	Preferința cumpărătorilor pentru produse din import, ieftine și slabe calitativ Dificultăți în achitarea sumelor de la nivel județean pentru aceste servicii

	coordonat de biserica reformată	sociali din localitate lanivel de comună Nivel moderat de participare comunitară, concretizat prin initiative locale susținute în timp. Capital social intragrupal slab în prezent, mai ales în satul Marca Slaba conectare a comunei cu comunitatea evreiască din diaspora Utilizarea limitată a unor legături extracomunitare (înfrățiri, legături structurate cu diaspora, cu comunitatea slovacă) în dezvoltarea locală.	Posibilitatea conversiei capitalului social în alte forme de capital (simbolic, economic) Existența Muzeului Holocaustului la Șimleu Silvaniei, cu conexiuni importante Interes crescut a unor comunități din UE sau din Republica Moldova pentru înfrățiri și parteneriate	Slaba conștientizare a importanței capitalului social în dezvoltarea comunitară

Tabelul 20*: Analiza SWOT*

3.5 Profilul strategic al comunei Marca

Fiecare comună prezintă un profil strategic specific, foarte important de construit și înțeles în procesul de planificare strategică. Acest profil include problemele strategice, posibilele elemente de avantaj competitiv, factorii strategici cheie și soluțiile strategice. Diferențele între comune sunt importante și sensibile și de aceea structurarea profiului strategic este esențială din perspectiva unei planificări strategice eficiente.

3.5.1 Probleme strategice

A.Probleme demografice

Îmbătrânirea populației, chiar dacă nu este mai accentuată față de alte comune periferice, reprezintă totuși op problemă, mai ales dacă se obsevă scăderea dramatică a populației de până la 14 ani. Acest fenomen este dublat așadar de o rată a sporului natural puternic negativă în ultimii 10 ani, de 2,5 ori mai mare decât cea a ruralului județean. Statisticile arată că fenomenul migratoriu se manifestă mai ales în rândul populației tinrtr, active pe piața muncii și mai calificate.

Din acest punct de vedere al intenției de a părăsi comuna respondenții care susțin ferm că nu își vor schimba domiciliul reprezintă un procent mare, de 52% și doar 14% se gândesc în mod real la această posibilitate (răspunsurile cuprinse pe primele 3 trepte ale scalei).

Numărul persoanelor care se gândesc la posibilitatea de a pleca din comună este totuși mare și arată pericolele reale amintite anterior. Astfel, putem spune că migrația populației e o problemă căreia comunitatea trebuie să îi acorde atenție, deoarece 60,71 % dintre locuitorii care intenționează să emigreze se gândesc în mod real la această posibilitate pentru a-și găsi un loc de muncă, 14,29% pentru a-și dezvolta o afacere, 10,71% pentru servicii publice de calitate, și 7,14% susțin că și-ar schimba definitiv domiciliul pentru că acesta nu oferă perspective de viitor. Migrația este importantă și din perspectiva dezvoltării economice. În cadrul consultărilor publice cu mediul de afaceri oamenii de afaceri au afirmat că lipsește de la nivelul comunității forța de muncă specializată sau care ar putea fi educată/pregătită în specializările cerute de piață.

B. Dezvoltarea economică - lipsa unei zone de dezvoltare care să preia forța de muncă în perioada postindustrială și să fie capabilăsă aducă prosperitate la nivelul comunității.

Contracția economică a întregii zone începînd cu anii 1990 și în mod particular a agenților economici din Suplacul de Barcău (exploatările petrolifere, rafinăria), Ip și Valea Cerurului (exploatări de cărbune) dar și din comună (cariere, CAP, cooperația) au avut ca rezultat o contracție puternică a economiei locale, inclusiv al activităților agricole locale care nu a putut fi încă suplinită prin alte activități economice. Pe lângă scăderea competitivității comuna a pierdut treptat și avantajele legate de existența unei forțe de muncă locale cu un grad ridicat de calificare susținută în trecut de sectorul industrial din zonă. În prezent sectorul public (administrație, învățământ, asistență medicală și socială) este pe cale să devină principalul angajator angajează, ceea ce arată un deficit major în dezvoltarea unui sector privat suficient de puternic pentru a-și asuma rolul primar în stimularea prosperității comunei. Sectoarele economice - construcții, agricultură, agroturism, comerț, servicii - care ar trebui să fie motorul dezvoltării locale asigură ocupare pentru un număr relativ redus de angajați. Nivelul scăzut de atractivitate economică, lipsa de activități economice la nivel semnificativ în comună reprezintă de fapt o mare problemă și determină lipsa locurilor de muncă. Lipsa locurilor de muncă este o consecință a neatractivității economice. Această problemă provoacă un efect în lanț, părăsirea comunei de către tineri constituind o altă problemă strategică, chiar dacă intenția de părăsire a comunei rezultată din sondaj este relativ scăzută.

C. Probleme privind calitatea vieții

Comunitatea arată un nivel ridicat de nemulțumire, mult peste alte comunități de comparație, pe de o parte datorită unor așteptări mai ridicate ale unei populații bine retribuite în trecutul apropiat și pe de altă parte scăderii indicatorilor de calitate a vieții. Activitățile culturale și sportive aflate în regres, lipsa oportunităților de petrecerea a timpului liber și accesul mai dificil la centre comerciale și de servicii, lipsa unor servicii sociale structurate de îngrijire a bătrânilor, de ocrotire a copiilor, reprezintă din acest motiv probleme strategice. Nivelul slab al acestor indicatori are o influență majoră asupra fenomenului de depopulare a comunei.

D. Probleme de cooperare comunitară

Slaba cooperare comunitară datorată perioadei mari de timp în care o bună parte dintre locuitori au avut locuri de muncă în alte localități, comuna având astfel funcții reduse pantru

aceştia. Capitalul social intragrupal relativ scăzut şi relaţiile transversale puţine şi neutilizate în dezvoltare, au determinat o simplificare a ţesutului social, a cărei reconstrucţie este astăzi necesară. Consecinţele sunt dificultatea asocierii producătorilor din domenii precum zootehnia, agricultura în vederea eficientizării activităţilor şi perspectivele limitate de cooperare pentru definirea unui produs local integrat necesar dezvoltării agroturismului

Lipsa capacităţii de scriere de proiecte din fonduri nerambursabile la nivel local şi slaba consolidare a unor structuri asociative specifice (ONG, asociaţii, grupuri informale de lucru) care să-şi formeze astfel de competenţe, influenţează negativ dezvoltarea locală dar şi nivelul de abilitare socială (empowerment) şi de capital social.

E.Probleme de infrastructură

Chiar dacă s-au făcut paşi importanţi, infrastructura rămâne totuşi o problemă strategică, sub unele aspecte ale ei. Lipsa unui sistem generalizat de alimentare cu apă şi de asigurare a canalizării afectează serios calitatea vieţii în comună. Infrastructura rutieră are probleme importante, în special starea precară unor drumuri care conectează satele de centrul de comună, a unor drumuri din sate şi celor care deservesc culturile agricole, datorită afectării calităţii vieţii cetăţenilor. Lipsa reţelei de gaz metan în comună a afectat puternic capacitatea de atrage investitori majori, capabili să producă dezvoltare economică locală. În general conectivitatea comunei este bună, dar distanţele la centre urbane semnificative Zalău, Cluj-Napoca, Oradea, este mare, proximitatea de oraşul Şimleul Silvaniei, el însuşi cu probleme de dezvoltare, nu induce în prezent avantaje semnificative. Accesul la viitoarea autostradă Transilvania se va putea face la Nuşfalău, într-un timp de 25 de minute.

3.5.2 Factorii strategici cheie

Aceştia sunt factori care vor afecta comunitatea pe o perioadă lungă de timp şi de o manieră determinantă.

FSC
Calitatea vieţii
Participarea comunitară
Dezvoltarea economică diversificată

Calitatea Vieții: Poate afecta comunitatea pe termen lung în sensul că dacă nu se acționează pentru creșterea indicatorilor specifici fenomenul de depopulare se va amplifica iar situația economico-socială va avea de suferit. Pe de altă parte, în cazul în care comuna reușește să crească nivelul de calitate a vieții, perspectivele unei dezvoltări armonioase cresc substanțial

Participarea comunitară: nivelul scăzut de capital social intargrupal și extragrupal deopotrivă, afectaeză dezvoltare economică, mai ales că perspectivele de dezvoltare bazate pe agriculrură și agroturism necesită un nivel de cooperare locală care să sporească eficiența economică a activităților. Menținerea stării de anomie pune în pericol atât dezvoltarea economică locală cât și climatul și calitatea vieței.

Dezvoltarea economică diversificată: Presupune consolidarea unei economii locale bazate pe producția agricolă valorificată prin cooperarea producătorilor, pe valorificarea superioară produselor locale prin activități de turism, pe valorificarea avantajelor competitive ale comunei. Pe lângă activitățile de producție, comuna trebuie să stimuleze dezvoltarea serviciilor și a altor activități complementare profilului economic definit.

3.5.3 Dezvoltarea viziunii comunei Marca

Viziunea presupune definirea ”viitorului dezirabil” al comunei Marca, modul în care se dorește să arate comuna pe termen lung. Este vorba despre:

- modul în care comunitatea se raportează la proprii cetățeni (ce le oferă comunitatea în mod esențial acestora)
- valorile principale ale comunității

Cetățenii comunei afirmă că peste 5 ani, Marca va începe să se dezvolte prin rezolvarea problemelor de infrastructură și întoarcerea tinerilor în comunitate pentru a valorifica resurselor de care dispune comuna. Peste 10 ani comuna va fi și mai dezvoltată, va fi mult mai populată, devenind mai prosperă, cu condiții de trai ridicate care își va păstra locuitorii acasă.

Printre valorile care guvernează comunitatea Bănișor, se numără: hărnicia oamenilor, solidaritatea.

În concluzie, viziunea comunei comuna Marca pentru perioada 2016-2020 se poate sintetiza

astfel:

” Comuna Marca va fi o comunitate dinmică, va avea indicatori ridicați de calitate a vieții, o cooperare comunitară crescută și o dezvoltare economică diversificată, capabilă să stimuleze avantajele competitive existente”

3.5.4 Identificarea avantajelor comparative şi competitive

Teoria avantajului competitiv (M.Porter) ajută la înţelegerea a cum se pot crea situaţii economice avantajoase prin dezvoltarea şi exploatarea avantajului competitiv local, nu numai a celui comparativ, care apoi să fie incluse în planurile de dezvoltare.

Avantajul comparativ al unui teritoriu este determinat de factori care, în general, sunt greu de influenţat sau de schimbat: amplasament, terenuri, resurse naturale, forţa de muncă şi populaţia locală. Comuna Marca prezintă următoarele avantaje comparative:

- Relief și climat bune pentru agricultură
- Resurse de apă suficiente și de calitate
- Conectivitate bună

Avantajul competitiv al unui teritoriu este determinat de puterea unor grupări şi combinări de activităţi economice (conglomerate) – concentrări geografice de firme, furnizori şi instituţii partenere interconectate, ale căror resurse, cunoştinţe şi abilităţi, le oferă o poziţie cheie şi chiar supremaţie în domeniul lor de activitate. În această ordine de idei, comuna Marca ar putea să dezvolte avantaj competitiv în zone precum:

- agroturismul și agricultura
-valorificarea apelor termale în activități de turism balnear

3.5.5. Opțiuni strategice

1. Dezvoltarea infrastructurii locale pentru a stabili un cadru propice de dezvoltare comunitară. Se impune asigurarea unei infrastructuri de apă și canalizare corespunzătoare și o calitate ridicată a rețelei rutiere locale și de conectare. Creșterea conectivității prin accesul relativ facil la autostrada Transilvania, poate crește calitatea vieții dacă eforturile proprii de dezvoltare ale comunei vor reuși să preîntâmpine migrația și mai accentuată a forței de muncă în afara comunității. Comuna trebuie să răspundă cu măsuri economico-sociale proactive care să genereze avantaj competitiv din faptul că are o conectare facilă la autostradă. În caz contrar, migrația forței de muncă, cumpărarea de servicii și produse din alte localități, pot conduce la declinul economic al comunei. Sunt importante de asemenea asigurarea de servicii de calitate cetățenilor, înființarea și dezvoltarea unor servicii sociale de calitate (cum ar fi sisteme de îngrijire pentru bătrâni, ocrotire copii, programe de vară pentru copii). Infrastructura pentru susținerea activităților culturale și sportive este de o importanță covârșitoare. Dezvoltarea activităților culturale, axate pe punerea în valoare a patrimoniului natural, a istoriei locale și tradițiilor, pot aduce beneficii în această direcția dezvoltării comunitare. Modernizarea și dezvoltarea bazelor sportive existente, dar și crearea de noi oportunități pentru sport și petrecerea timpului liber, concomitent cu constituire unor grupuri și definirea de activități, sunt percepute de cetățeni ca indicatori ai calității vieții. Asigurarea asistenței medicale de calitate este obligatorie pentru un impact pozitiv asupra calității vieții în comună. Implicarea autorităților în dezvoltarea culturii antreprenoriale, în asigurarea de consultanță în domenii precum serviciile, agricultura, economia rurală, agroturismul, se impun de asemenea.

2. Dezvoltarea unor produse locale specifice capabile să ofere avantaj competitiv față de alte comunități, este foarte necesară. Plăcintele tradiționale constituie un produs local specific asupra căriua se mai poate inova în materie de promovare, prezentare și vânzare. Definirea altor produse gastronomice (gemuri, zacuscă, sucuri de fructe, palincă, produse din carne, brânzeturi specifice) terbuie să se facă cu participare comunitară și cu asumarea comunitară a acestora. Definirea prin cooperare a standardelor comune pentru unități de primire turistică, dar și a serviciilor turistice și activităților comunitare complementare pentru turism, pot contribui la conturarea unui specific local care să confere atractivitate comunei.

3. Utilizarea pentru dezvoltarea agroturismului, a avantajelor existente: vestigii istorice cum ar fi cetatea dacică, muzeul etnografic local, muzeul scrisorilor-unic în lume, elementele de cadru natural – cheile Barcăului și lacul Barcău, resursele naturale- apa termală, modul tradițional de viață al locuitorilor. Este necesar ca la nivel local un grup de lucru sau o asociație să își asume rolul de promovare a agroturismului, de definire a produsului turistic, de mobilizarea oamenilor prin informare, cursuri de formare, consultanță în domeniu. Autoritățile locale trebuie să sprijine și să încurajeze crearea unor structuri de primire în gospodării tradiționale și structurarea cooperării deținătorilor în oferirea de produse turistice comunitare. Crearea de evenimente culturale sau sportive locale poate susține iedeea de dezvoltare turistică locală. Accesarea de fonduri europene pentru valorificarea apelor termale din comună ar putea crea un avantaj competitiv important.

4. Dezvoltarea în agriculturii locale trebuie concepută într-un sistem bazat pe cooperarea între producători pentru dezvoltarea unor politici agricole coerente, capabile să utilizeze avantajele existente, care să confere competitivitate pentru produsele locale. Acest proces presupune realizarea inteligentă de grupări economice locale care să valorifice superior producția gricolă primară prin prelucrare și desfacere cooperativă. Producătorii din comună pot opta pentru dezvoltarea legumiculturii și, creșterii animalelor și apiculturii. Este important ca odată cu dezvoltarea agriculturii să se dezvolte și capacitatea de depozitare și de prelucrare a produselor acestor activități în plan local, prin inițiative private și stimularea cooperării între producători, ca premiză a unor câștiguri superioare celor actuale și a unei mai bune ocupări a forței de muncă locale. Dezvoltarea producției bio concomitent cu certificarea unor produse locale este o opțiune serioasă, care poate conduce la un efect de multiplicare în plan local. Concomitent cu dezvoltarea economică devine foarte importantă o strategie de marketing care să aibă ca obiectiv dezvoltarea locală, prin integrarea activităților de dezvoltare a resurselor și valorilor specifice zonei, precum și de promovare a acestora în exterior, pentru atragerea investițiilor (nu doar în agricultură sau activități comerciale, ci și în domenii sociale, culturale, ș.a.), dezvoltarea unei imagini atractive, precum și pentru creșterea coeziunii interne și a funcționalității economice. Strategia de marketing poate ajuta comuna să se promoveze de la situația în care este doar furnizoare de mărfuri fără un brand bine definit, la aceea de deținătoare de brand.

5. Pentru îmbunătățirea participării comunitare trebuie acționat în două direcții: pe de o parte întărirea relațiilor în plan local dintre oameni și dintre oameni și organizații ori instituții, și pe de altă parte creșterea densității relațiilor dintre comună și alte comunități și organizații din țară și străinătate.

Clădirea încrederii între oameni se poate realiza exersând cooperarea, prin implicare cât mai multor organizații nonprofit, grupuri de inițiativă, grupuri culturale, ansambluri folclorice, grupuri de elevi și de tineri, echipe sportive, în viața socială locală. Aceste grupuri, formale sau informale, trebuiesc createm multiplicate și sprijinite ca o condiție sine-qua-non pentru un climat social sănătos și o calitate mai ridicată a vieții. Stabilirea și întreținerea sistematică a relațiilor cu diaspora (localnici care trăiesc în zona Milano, cu slovacii emigrați), cu alte comunități, cu organizații și instituții relevante pentru dezvoltarea comunei din țară și străinătate sunt de asemanea recomandate.

Utilizarea unor evenimente locale, (unele consacrate - Festivalul ”Plăcinta Mărcanului”) și crearea altora noi ca vectori în cooperarea comunitară, în stabilirea și întărirea relațiilor inttra și extra-comunitare, reprezintă prilejuri importante de creștere a capitalului social. Facilitarea de către autoritățile locale a întâlnirilor de informare a producătorilor locali sau a antreprenorilor cu specialiști în domeniul dezvoltării, crearea de grupuri de lucru, încurajarea și sprijinirea asocierii agricultorilor, reprezintă și ele instrumente de creștere a capitalului social local.

3.6. Dezvoltarea planurilor operaționale la nivelul comunității

Nr.crt.	Obiective strategice	Planuri operaționale
1.	Dezvoltarea agroturismului	a. Dezvoltarea unei culturi locale pentru turism prin prezentarea oportunităţilor, informarea cetățenilor, abilitarea persoanelor care doresc să dezvolte afaceri în turism; b. Încurajarea creării de structuri de primire turistică prin modernizarea, adaptarea și clasificarea unor unităţi sau locuințe tradiționale; c. Încurajarea înființării unor unități de alimentație publică eventual cu specific local d. Înființarea unui centru pentru informare și consultanță turistică pentru IMM-uri, pentru sprijinirea potențialilor antreprenori locali; e. Constituirea unui grup de lucru (ONG, firma de consultanță) pentru scrierea de proiecte pentru firme, ferme sau persoane din comunitate; f. Asigurarea serviciilor de informare și consultanță la nivel local, în domeniile agricultură, servicii, turism construcții și alte afaceri; g. Dezvoltarea unor programe de formare, calificare-specializare în domeniul agroturismului şi turismului h. Adaptarea aspectului edilitar și a utilizării spațiilor publice la activiatea de turism, adecvarea normelor locale de menținere a curățeniei în comună, la standardele cerute de turismul rural.
2.	Dezvoltarea unor produse locale specifice	a. Întocmirea unei strategii privind patrimoniul cultural, tradițiile și obiceiurile locale. b. Punerea în valoare a obiectivelor istorice și de patrimoniu prin renovarea acestora și adecvarea lor

		pentru turism; c. Cooperarea cu biserica veche greco-catolică din satul Porţ pentru restaurare amenajare împrejurimi şi cuprinderea în circuitul turistic; d. Valorizarea pentru turism a cetății dacice din comună prin amenajarea accesului şi a unor panouri de prezentare; e. Sprijinirea certificării unor produse locale deja consacrate (plăcintele de Marca), dar şi a altor produse locale şi adecvarea lor pentru desfacere; f. Integrarea oportunităților de turism istoric, produselor locale şi avantajelor de cadru natural într-un produs local integrat, pe baza cooperării comunitare; g. Organizarea unor cursuri de antreprenoriat, de calificare şi de recalificare în domeniile agricultură, prelucrare de produse agricole, servicii, servicii pentru turism; h. Participarea la unele schimburi de experiență cu comunități care au reusit în domeniul agro-turismului şi agriculturii; i. Amenajarea unei/unor case tradiționale pentru primire turistică şi pentru a constitui un model pentru conservarea patrimoniului local. j. Identificarea şi marcarea de trasee pentru biciclete, în cooperare cu comunele vecine Halmăşd, Plopiş şi Şinteu, în conexiune cu vizitarea obiectivelor turistice locale; k. Valorificarea lacului de acumulare Barcău, a defileului Barcăului şi Valea Mare în produsul turistic local, inclusiv prin construirea de amenajări specifice; l. Integrarea Muzeului etnografic local într-un traseu turistic regional;

		m. Conectarea cu comunitatea evreiască din diaspora prin realizarea de evenimente, reabilitarea unor obiective de patrimoniu, marcarea unor evenimentecu plăci comemorative. n. Reintroducerea costumului popular în tradițiile culturale locale, achiziționarea de costume, înființarea de ateliere meșteșugărești tradiționale în comună.
3.	Strategie de marketing	a. Edificarea unui strategii locale pe baza unui brand puternic pentru a facilita promovarea produsului local integrat; b. Întărirea identității locale prin conectarea programului cultural cu viața economică a comunei; c. Dezvoltarea Festivalului anual ”Plăcinta mărcanului” astfel încât să pună în valoare avantajele competitive ale comunei și să stimuleze cooperarea comunitară în promovarea localității; d. Efectuarea unei operațiuni de cartare a tuturor obiectivelor istorice și de patrimoniu, descrierea lor și a istoriei locale și transpunerea lor în materiale de promovare (filme, pliante, hărți, imagini, materiale narative) e. Întreținerea paginii WEB a comunei în vederea promovării localității. f. Participarea cu produse locale (ii, goblenuri) și materiale promoționale la târgurile și evenimentele din zonă; g. Realizarea de înfrățiri cu localități din străinătate; h. Crearea unui târg anual cu produse locale și combinarea activităților comerciale cu desfășurarea activităților culturale specific locale (posibil concomitent cu zilele comunei)
4.	Dezvoltarea producției agricole și	a. Încurajarea cooperării producătorilor agricoli prin crearea de cooperative locale; b. Dinamizarea activității biroului pentru informare și

	zootehnice	consultanță în agricultură, cu privire la accesarea fondurilor destinate agriculturii, pentru încurajarea creării de ferme agricole specializate; c. Dezvoltarea ramurilor agricole specifice (viticultură, pomicultură, legumicultură,și zootehnie), cu asimilarea tehnologiile moderne; d. Dezvoltarea unei agriculturi integrate în care agricultorii să definească de comun acord tipurile de culturi și să dobândească prin cooperare certificări pentru produse și piață de desfacere. e. Compatibilizarea calității produselor agricole cu cerințele piaței pentru valorificarea în plan local și în activități turistice prin sprijinirea omologării unor produse locale; f. Omologarea unor produse locale cu tradiție recunoscută (plăcintele de Marca, brânzeturi); g. Încurajarea participării asociațiilor locale la târgurile din zonă, cu produse locale; h. Susținerea de către autoritățile locale trebuie a producătorilor locali și a asociatiilor acestora în realizarea spațiilor de depozitare și prelucrare, precum și în realizarea conexiunilor acestora pentru vânzarea produselor.
5.	Dezvoltarea serviciilor locale	a. Înființarea unui centru de informare turistică în vederea creării unei culturi a turismului rural, prin informare și mediatizare; b. Încurajarea dezvoltării de servicii de alimentație publică bazate pe produse locale; c. Dezvoltarea și îmbunătățirea serviciilor către populatie și serviciilor în turism d. Crearea unui centru de zi pentru persoane vârstnice și a unui sistem de îngrijire la domiciliu; e. Dezvoltarea unor servicii de întreținere și reparații în

		instalații sanitare, electrice și în construcții;
6.	Educație	a. Stimularea spiritului antreprenorial prin organizarea de cursuri, work-shop-uri și consiliere specifice turismului rural și agriculturii; b. Sprijinirea desfășurării de cursuri de calificare recalificare și specializare în domeniul turistic și agricol; c. Implementarea unor proiecte transversale, care să vizeze atât educația copiilor cât și educația și consilierea adulților, împreună cu măsuri de adaptare și integrare a acestora pe piața muncii și cu ajutor material pentru îmbunătățirea condițiilor de locuit, pentru integrarea populației defavorizate; d. Educarea copiilor și tinerilor în spiritul tradițiilor și culturii locale și antreprenoriatului; e. Educarea ecologică privind deșeurile menajere și informarea în permanență a cetățenilor, prin realizarea de întâlniri periodice, informarea prin anunțuri, pliante, panouri publicitare;
7.	Dezvoltarea infrastructurii locale, pentru a asigura condiții optime de desfășurare a activităților economico-sociale și creșterea calității vieții	a. Realizarea rețelei de canalizare menajera și a statiei de epurare; b. Realizarea rețelei de alimentare cu apă în satul Marca; c. Pietruire de drumuri de acces la culturile agricole (drumuri de hotar) în comună; d. Realizarea de trotuare și a unui sistem de colectare a apelor pluviale în satul Marca; e. Extindere alimentare cu apă și canalizare în satele Porț și Leșmir; f. Modernizarea drumului de legătură între comuna Balc și comuna Marca prin satul Șumal; g. Modernizarea drumului Marca – Marca Hută și a drumului DC 92 Șumal - Camăr;

		h. Modernizarea de drumuri în satele Marca, Porț, și Șumal; i. Asfaltarea drumului Ferma Archid - podul Gat; j. Construcția și reabilitarea de poduri și podețe în comună; k. Dotarea străzilor și ulițelor cu indicatoare rutiere; l. Regularizarea Văii Mărcuia și a unui torent în Leșmir m. Dezvoltarea și reabilitarea terenului de sport din satul Șumal; n. Construirea de terenuri de sport în satele Șumal și Porț; o. Construirea unui cămin cultural în satul Șumal, dotarea cu mobilier și logistică necesare funcționării; p. Finalizarea căminului cultural din satul Porț, dotarea cu mobilier și logistică necesare funcționării; q. Modernizarea dotărilor din școli, grădinițe și instituții publice; r. Realizarea împrejmuirii școlii din satul Șumal și Grădiniței din Marca; s. Racordarea la magistrala de gaz metan din Suplacul de Barcău, eventual prin cooperare cu alte comune; t. Achiziția de utilaje pentru întreținerea spațiilor publice; u. Reabilitarea, izolarea termică și dotarea optimă și crearea condițiilor bune de învățământ pentru școala Marca; v. Construirea de capele în cimitirele din satele Porț, Șumal, Leșmir; w. Încurajarea plantării versanților cu terenuri degradate, care prin denudare pot creea pericol de inundații; x. Stabilitrea unei zone cu adecvate pentru delocalizări industriale și asigurarea de utilități; y. Dezvoltarea prin parteneriat public privat a unei zone de agrement care să valorifice zăcământul de apă termală din comună. z. Revizuirea Planului Urbanistic General.